

Дніпропетровське обласне управління лісового та мисливського господарства

Зелене майбутнє Дніпропетровщини в надійних руках!

Наша адреса: м. Дніпропетровськ, вул. Набережна Перемоги, 38
Телефон приймальні: (056) 726-21-75
dnoulg_ohorona@dp.ukrtel.net Факс 726-71-75

«ПЕРША МІСЬКДРУКАРНЯ»

вул. Степового Фронту, 11-а, м. Павлоград, Україна, 51400
Тел.: + 380 5632 61909, 61458, e-mail: reklama@tn-express.dp.ua

ПОЛІГРАФІЧНІ ПОСЛУГИ:

ДРУК ПОЛІГРАФІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ
(газети, журнали, книги, бланки, афіші, візитки).

ПАЛІТУРНІ ПОСЛУГИ - книги, брошури,
дипломні курсові роботи.

ЗАВЖДИ У ПРОДАЖУ:

бланки, канцтовари,
щоденники, блокноти,
розрахункові книжки
з комунальних платежів.

ЕФЕКТИВНА РЕКЛАМА У ГАЗЕТАХ:

ТН ЕКСПРЕС
ОБЛАСНА РЕКЛАМНО-ІНФОРМАЦІЙНА ГАЗЕТА

**Безкоштовні
ОГОЛОШЕННЯ**

Планета TV

ВІДДІЛ РЕКЛАМИ: т. + 380 5632 63829, 60377,
www.tn-express.dp.ua, e-mail: reklama@tn-express.dp.ua

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ «СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я»

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

БОРИСТЕН

2013 рік

№ 2 (260)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

Наприкінці січня у Києві очільник президентського фонду «Україна» Леонід КУЧМА прийняв у своєму робочому кабінеті одного з активістів української діаспори США пана Петра ПАЛЮХА (крайній зліва), який довгі роки співпрацює з журналом «Бористен» та редактора нашого видання, письменника Фіделя СУХОНОСА. Докладніше про перебіг зустрічі та про відвідини американським гостем Львова й Дніпропетровська і, зокрема, університету імені Альфреда Нобеля читайте в цьому номері. Фото пресової служби фонду «Україна».

ЗМІСТ

ВІРШІ	2
ЕЛІНА ЗАРЖИЦЬКА, «ДИРЕКТОР ДЕПАРТАМЕНТУ ОСВІТИ І НАУКИ ОДА ОЛЕКСАНДР ДЕМЧИК ПРИВІТАВ УЧНІВ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ, ЯКІ ЗДОБУЛИ ЧИСЛЕННІ ПЕРЕМОГИ У ВСЕУКРАЇНСЬКОМУ КОНКУРСІ „INTEL-ЕКО УКРАЇНА-2013”»	1
ІРИНА ДЕГТЯРЬОВА, «ПРЕДСТАВНИКИ РАДИ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У ДРУГОМУ СЕМІНАРІ ДЛЯ ДОКТОРАНТІВ «ОЦІНКА ЯКОСТІ ОСВІТИ ТА ЇЇ РОЛЬ У РОЗВИТКУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ»	2

Л.М. ТЕРМОСА, «У ВІЛЬНЕНСЬКОМУ НВК НОВОМОНОВСЬКОГО РАЙОНУ ДО МІЖНАРОДНОГО ДНЯ РІДНОЇ МОВИ ПРОЙШЛО РЯД ЗАХОДІВ ПІД ГАСЛОМ «УКРАЇНСЬКА МОВА БАРВІНКОВА»	2
ІНФ. ДНУ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЧНОЇ НАУКИ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ»	3
ІНФ. ДНУ, «РОЗШИРЮЄМО ЗВ'ЯЗКИ З КАЗАХСЬКИМИ ПАРТНЕРАМИ»	4
В. БАБАНСЬКИЙ, І. ХЕЙЛИК «ПРЕСТИЖ?!»	4
П. ДОБРО, «ОТАМАН СТЕПОВИЙ-БЛАКИТИЙ ШАБЛЕЮ «ЗРІВНЮВАВ У ПРАВАХ» ОКУПАНТІВ РІДНОЇ ЗЕМЛІ»	5
ЛЮДМИЛА ВОЛКОВА, «ОБЛАСНИЙ КОНКУРС РАКЕТНО-КОСМІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ «МИРНИЙ КОСМОС»	6
ІНФ. ДНУ, «ПОСОЛ ШВЕЦІЇ СПІЛКУВАВСЯ ЗІ СТУДЕНТАМИ ДНУ»	7
М. В. ВАСИЛИНЕНКО, «РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ»	7
ІНФ. ДНУ, «ЯПОНСЬКИЙ ЖУРАВЕЛЬ В УКРАЇНСЬКОМУ НЕБІ»	8
ІНФ. ДНУ, «МАРКЕТИНГОВІ ДИАЛОГИ МІЖ СТУДЕНТАМИ УКРАЇНИ ТА БОЛГАРІЇ»	8
«У МІСТІ СИНЕЛЬНИКОВО ВІДЗНАЧИЛИ 30-РІЧЧЯ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКОЇ СПОРТИВНОЇ ШКОЛИ»	9
К. АНТОНЕНКО, «ПТАХИ І ГОРОВИНА»	10
МАРИНА ГАНІЄВА-МУЗИКА, «З ЧОГО ПОЧИНАЄТЬСЯ ПОЕТ?»	10
ДАРИНА СУХОНИС-БУТКО, «ТЕЛЕВІЗІЙНА, З» - ЕКСКЛЮЗИВНА ІСТОРІЯ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ»	11
ОЛЬГА ПЕТРУНЕНКО, «ПАВЛО КОЗАР - УЧЕнь ЯВОРНИЦЬКОГО»	12
ІРИНА ГОЛУБ, «ПОЕТ-ШІСТЕДЕСЯТНИК ОЛЕКСАНДР ГРИГОРЕНКО»	13
МАРІЯ ЗАРИЦЬКА ЧЕРВІОВСЬКА, «ДОПОВІДЬ МАГІСТРА ВІРИ АНДРУШКІВ»	14
І.О. МАЙБОРОДА, «ПРО ПРОВЕДЕННЯ ЗИМОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ У ВСЕУКРАЇНСЬКОМУ ТАБОРІ «ОЙКОС» ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ»	15
ЛЮБОВ ВАСИЛІВ-БАЗЮК, «ДЕРЖАВА МАЄ ПОДБАТИ ПРО ЛІТНІХ СЕЛЯН»	16
ОРГАНІЧНА ОБРОБКА ЗЕМЛІ - МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ»	16
Л. ЯКОБЧУК, Л. ХМЕЛЬКОВСЬКИЙ, «ЖИТТЯ ІСУСА ХРИСТА ДО БОГОВЛЕННЯ»	17
Т. ЛИПОВИЙ, «МІЖ ЖОРНАМИ «ЖОВТОГО КНЯЗЯ» ЗІ СПОМИНІВ СВІДКА ГОЛОДОМОРУ»	18
ДАРИНА СУХОНИС-БУТКО, «ЯК ЗМОТАТИ ШМАТОЧОК ЩАСТЯ»	19
Л. ГУЗАР, «ПРО СВОБОДУ»	20
НІНА ЛЕВУН, «НАГОЛОШУЙМО СЛОВА ПРАВИЛЬНО!»	22
М. КОРНІЄНКО, «ПРОФТЕХОСВІТА ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ ОБГОВОРЮЄ ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ПРОФТЕХОСВІТИ»	27
«ЛІС - НЕ ЛИШЕ НАШЕ БАГАТСТВО, А Й ПЕВНЕ МИРИЛО НАШОЇ ДУХОВНОСТІ»	28
Ф. СУХОНИС, «ВІД НЬЮ-ЙОРКУ ДО ШТАТУ САМОТНОЇ ЗІРКИ»	30
М. КОЦЮБІНСЬКИЙ, «ЖАРИТЯ»	32
УКРАЇНСЬКА ДІАСПОРА - СТАТИСТИЧНІ ДАНІ.34	34
ЛЮДМИЛА ШАМРАЙ, «СОНЯЧНІ ПРИГОДИ»	35
КРАЩІ СТРАВИ УКР. КУХНІ, РЕКЛАМА.....3-4	3-4
СТОП ОБКЛАДИНКИ КОЛЬОРОВА ВСТАВКА	

Директор департаменту освіти і науки ОДА Олександр ДЕМЧИК привітав учнів Дніпропетровщини, які здобули численні перемоги у Всеукраїнському конкурсі „Intel-Еко Україна-2013”

С 24 по 27 лютого 2013 року у Національному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді відбувся Всеукраїнський конкурс „Intel-Еко Україна-2013” – Національний етап Міжнародного конкурсу науково-технічної творчості школярів Intel-ISEF-2013 (International Science and Engineering Fair).

Учасниками заходу стали учні загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних закладів віком від 15 до 17 років.

У національному етапі взяли участь біля 200 учнів з регіонів України, які презентували дослідницькі проекти з десяти тематичних категорій: екологія та охорона навколишнього середовища, ботаніка, зоологія, науки про Землю: географія, геологія, медицина, біоінженерія, психологія, хімія та біохімія, екологічна інженерія, хімічна інженерія.

По підсумках зонального туру участь у фінальному етапі вищезазначеного конкурсу від Дніпропетровської області брали участь 13 учнів з м. Дніпропетровська, Марганця, Нікополя, Дніпропетровського району.

Переможцями конкурсу „Intel-Еко Україна-2013” від Дніпропетровської області стали: I місце посів Лавриненко Станіслав, учень 11 класу КНЗ „Хіміко-екологічний лицей” Дніпропетровської міської ради, вихованець гуртка „Юний хімік” КНЗ „ОблЕНЦ” (кер. Коваленко В.Л., к. т. н., керівник гуртків КЗО „ОблЕНЦ”).

Тема роботи Станіслава – „Темплантний синтез на пінонікелю як спосіб виготовлення високоефективного окиснонікелевого електрода гібридного суперконденсатора”. Хлопець отримав спеціальну премію фонду Л. Кучми та право представляти Україну на Міжнародному конкурсі „I-SWEEEP-2013”, який відбудеться у травні місяці у м. Хюстон (штат Техас, США).

На II місці в секції „Хімія та біохімія” – командний проект учнів Германа Івана і Дуганця Романа, учнів 11 класу Хіміко-екологічного лицю, вихованців гуртка „Юний хімік” КЗО „ОблЕНЦ”(кер. Коваленко В.Л.). Почесна перемога та розроблена Романом та Іваном тема – „Новий тип подвійно-шарового нікельгідроксиду для використання в гібридних суперконденсаторах” – дають хлопцям право брати участь у Міжнародному конкурсі Explorer (Польща).

III місце поділили: Жук Богдан, учень 10 класу СЗШ № 132 м. Дніпропетровська (робота „Інноваційні методи відновлення структури ґрунтів та підвищення їх ефективної родючості в умовах агроценозу”) та Жукова Іннеса, учениця 11 класу Олександрівської СЗШ, вихованка ЦЕНТУМ Дніпропетровського району (робота „Оптимізація процесу вирощування спіруліни з метою отримання біопалива” (секція біоінженерія) під керівництвом Гармаша С.М., доцента кафедри Біотехнології і БЖД УДХТУ і Синичич Л.І., методиста ЦЕНТУМ Дніпропетровського району. Третім у почесному товаристві став Лисенко Ігор, учень 10 класу Горяннівської СЗШ (робота «Вплив віку свинюматок на ріст і розвиток поросят-сисунів в умовах ПП», «Перемога АВК» Дніпропетровського району) під керівництвом Северова О.В., доцент кафедри виробництва продуктів тваринництва ДДАУ.

Директор департаменту освіти і науки ОДА Олександр Демчик привітав учнів, які здобули перемогу на престижному Всеукраїнському конкурсі „Intel-Еко Україна-2013” та побажав їм міцного здоров'я, щастя та нових успіхів і перемог на благо рідної Дніпропетровщини.

Еліна ЗАРЖИЦЬКА.

НА ФОТО: Один з переможців Всеукраїнського конкурсу „Intel-Еко Україна-2013” - Станіслав ЛАВРИНЕНКО, вихованець гуртка «Юний хімік» КНЗ «ОблЕНЦ».

Представники Ради молодих вчених Дніпропетровської області взяли участь у другому семінарі для докторантів «Оцінка якості освіти та її роль у розвитку вищого навчального закладу»

Представники Ради молодих вчених Дніпропетровської області взяли участь у другому семінарі для докторантів «Оцінка якості освіти та її роль у розвитку вищого навчального закладу» (Ocena jakości kształcenia i uwagunkowania rozwojowe uczelni z tym związane), який проходив у бюро Фондації польських ректорів, м.Варшава (Польща).

Участь у семінарі взяли знані фахівці з питань вищої освіти і науки: Президент Фондації польських ректорів, професор Єжи Вожницький; Президент IREG, экс-Директор UNESCO-CEPES (організація ЮНЕСКО з питань вищої освіти), професор Ян Садлак (Jan Sadyak); експерт Фондації польських ректорів, професор Єва Хмелецька (Ewa Chmielecka); професор Варшавського університету Збігнєв Марчиняк (Zbigniew Marciniak); професор Гданського університету Кшиштоф Лейя (Krzysztof Leja); професор Мечислав Соха (Mieczysław Soha), який представляв Польську акредитаційну комісію.

Професор Вожницький представив до уваги молодих дослідників університетів Польщі актуальні проблеми системи вищої освіти, зокрема певні зміни, які пропонує Міністерство науки та вищої освіти Польщі і які уже дістали жорсткої критики в академічному середовищі (зміни,

що стосуються безпосередньо роботи наукових рад та процедури захисту дисертації).

Шановна Єва Хмелецька ознайомила присутніх з найновішою інформацією у сфері забезпечення якості освіти, зокрема з основними питаннями, які обговорювалися на Європейському форумі з питань забезпечення якості освіти, який відбувся у Таллінні у листопаді 2012 року. На думку європейських експертів, якість освіти необхідно пов'язати з рамками кваліфікації та акредитацією вищого навчального закладу.

Тему продовжив професор Мечислав Соха з доповіддю «Роль quality assurance (QA) у розвитку вищої освіти», зосередивши увагу на термінологічній базі процесу оцінювання якості освіти, акредитації та аналізі відповідних традицій у країнах ЄС, США і Польщі.

Цікаво те, що провідні експерти у галузі вищої освіти безпеліційно стверджують, що акредитаційні агенції та інституції повинні бути незалежними і не впливати на діяльність вищих навчальних закладів, має відбутися консолідація акредитаційних агенцій та їх професіоналізація.

Наприкінці семінару відбулася дискусія, у якій взяв участь всевітньо відомий вчений Ян Садлак, наголосивши на тому, що в оціню-

ванні та забезпеченні якості освіти є багато інструментів, крім акредитації, серед яких рейтинги і бенчмаркінг, які потрібно ефективно використовувати.

Молоді дослідники також активно долучилися до обговорення якості освіти, законодавчих ініціатив стосовно вищої освіти і науки.

Молоді вчені Дніпропетровщини зазначають, що заходи такого рівня спрямовано на консолідацію академічного середовища, формують свідому громадянську позицію молодих науковців, забезпечують справжню наступність наукових поколінь.

Ірина ДЕГТЯРЬОВА,
Рада молодих вчених
Дніпропетровської області

ДОВІДКА:

Докторанти (doktoranci) Польщі – це студенти програм PhD, відповідно до українських академічних традицій – аспіранти.

Цикл семінарів для докторантів Польщі «Роль вищої освіти в розбудові суспільства знань» організовано Фондацією польських ректорів та Інститутом суспільства знань. Участь у семінарі безкоштовна.

У Вільненському НВК Новомосковського району до Міжнародного дня рідної мови пройшло ряд заходів під гаслом «Українська мова барвінкова»

Молоде покоління НВК чітко розуміє, що повернути духовні цінності можна тільки завдяки материнській, милозвучній, солов'їній нашій мові. Без неї ми не зможемо називати себе нацією у повному розумінні цього слова. Бо входимо в життя з рідною мовою, з нею стійко переживаємо всі суспільні негаразди й радість пізнання нового.

«Українська мова – наша гордість» – під таким гаслом у Вільненському НВК пройшли заходи, присвячені відзначенню Міжнародного дня рідної мови 21 лютого 2013 року. Проведення тематичної загальношкільної лінійки, виховних годин, бєсїд, круглих столів, відкритих уроків, читальних конференцій серед учнів 5-8 класів «Видатні постаті в українській літературі», випуски тематичних газет «Рідна мова», диктанти серед учнів 9-11 класів на тему: «Мова-душа народу, його духовна сутність» були спрямовані на формування в учнів НВК розуміння того, що мова нашого народу – це безцінний скарб, без якого неможливе іс-

нування України як самостійної незалежної держави.

Привернула особливу увагу учнів виховна година «Пишаймося рідною мовою» (класний керівник Щербак С.І.). В своїх віршах та піснях вихованці висловили гарячу любов до краю, де народилися і живуть, говорили теплі і ніжні слова про нашу рідну українську мову. Школярі із задоволенням співали українські народні пісні, повторювали значення символів українського народу. Залишилося в пам'яті дітей виконання конкурсних творчих завдань: «Відгадай слово», «Знавці української мови», «Питання-відповідь», «До-

бери риму», «Казково-загадковий вернісаж» та ін.

Цікаво і змістовно провела свято рідної мови «Збереження мови – обов'язок кожного українця» вчителька початкових класів Л. П. Макаренко Епіграфом виховного заходу було обрано наступні рядки: «Рідна мова – мати єдності, батько громадянства і сторож держави». Особливу увагу учні приділили народним та державним символам України, вони підкреслили значення та важливість збереження мови українським народом. Залюбки діти прийняли активну участь у мовно-літературній вікторині, активними учасниками якої стали всі учні класу.

Тож, проведені заходи до Міжнародного дня рідної мови у Вільненському НВК закличали учнів не бути байдужими, захищати своє найрідніше і найдорожче – мову батьків, українського народу, історію нашої держави, бо не можна ходити по рідній землі, не чаруючись виплеканою народом у віках рідною мовою.

Л.М. ТЕРМОСА,
заступник директора з НМР.

«Актуальні проблеми філологічної науки та педагогічної практики»

Під такою назвою у Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара пройшла IV Всеукраїнська науково-практична конференція, присвячена 50-річчю романо-германського відділення ДНУ.

На науковий форум до Палацу студентів ДНУ прибуло понад 100 представників вищих навчальних закладів, ліцеїв та гімназій Москви, Києва, Харкова, Чернівців, Миколаєва, Сімферополя, Запоріжжя, а також міст Дніпропетровської області.

Відкрила захід декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства ДНУ, професор І.С. Попова. Гостинно вітаючи учасників з початком роботи цього традиційного зібрання, Ірина Степанівна зазначила: «Сьогодні в житті нашого філологічного колективу надзвичайний день – виповнюється 50 років з дня заснування в Дніпропетровському університеті романо-германського відділення і, зокрема, кафедри англійської філології. З цього часу кафедра пройшла свій славний шлях становлення і розвитку й вписала власну особливу сторінку в літопис університету. Так, протягом цих років відбулося понад 40 випусків кафедри – підготовлено тисячі висококваліфікованих спеціалістів, які працюють нині у різних сферах суспільного життя. За цей час тут було захищено більше 50 кандидатських та 10 докторських дисертацій та засновано власний фаховий збірник, в якому видають свої праці науковці з усієї України. Сьогодні ж я абсолютно переконана, що цей «золотий» ювілей – лише початок, і все найкраще у кафедри ще попереду!» – наголосила Ірина Степанівна. І у якості символічного

подарунку презентувала її колективу серветку ручної роботи та ювілейну тарілку з петриківським розписом, підготовлені студентами факультету.

Зі знаковою подією сердечно привітав присутніх й проректор з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді ДНУ, професор Валентин Васильович Іваненко. У своєму виступі він торкнувся загальних тенденцій розвитку світового та європейського освітнього процесу, а також важливих питань модернізації української освіти. «Розвиток сучасної освіти, в тому числі філологічної, вимагає впровадження нових методів і технологій навчання. Адже нинішній стан міжнародних зв'язків України, її вихід у європейський та світовий освітній простори та динамічний розвиток ринкових та економічних відносин потребують підготовки висококваліфікованих фахівців, які є компетентними та готовими до професійного зростання. Очевидно, що у даному контексті особливого значення набуває вирішення питання якісного оволодіння іноземною мовою. А, зокрема, англійської як мови науки та міжнародного співробітництва», – підкреслив проректор.

Далі Валентин Васильович із приємністю виконав місію урочистого нагородження професорсько-викладацького складу кафедри. А саме – за наказом ректора ДНУ М.В. Полякова вручив медаль «За вірну службу ДНУ» завідувачу кафедри англійської філології, доценту

Аллі Ігорівні Анісімовій, грамотами і подяками привітав інших спеціалістів кафедри-ювілярки.

У свою чергу, Алла Ігорівна із вдячністю пригадала усіх тих, хто своїм професіоналізмом й вагомим особистим внеском у різні роки сприяв розвитку потенціалу кафедри. «Для всіх нас кафедра англійської філології стала домом, який дав путівку в життя, і яку ми повністю реалізували. Сьогодні усі фахівці кафедри – це колишні її випускники, які своєю наполегливою працею щоденно втілюють в життя концепцію «lifelong learning» (ідею безперервної самоосвіти) та з гордістю відстоюють честь і славу ДНУ». Зокрема, у 2012 році кафедра англійської філології ДНУ ім. О. Гончара стала переможцем п'ятого конкурсу проектів Програми TEMPUS IV і не збирається зупинятися на досягнутому. Колектив перебуває в постійному пошуку нових форм і методів викладання з використанням аудіо- та відеоресурсів, новітніх технологій та автентичних навчальних матеріалів, активно підтримує зв'язки з представництвами найвідоміших британських видавництва навчальної та довідкової літератури тощо.

По закінченні урочистого пленарного засідання робота конференції продовжилася у секційному форматі. Свої наукові розвідки провідні фахівці країни представили у таких напрямках: «Новітні методики викладання іноземної мови в Європейській системі у школі та ВНЗ» (2 секції), «Проблеми англійської картини світу: концептуальний аналіз», «Актуальні проблеми сучасного перекладознавства», «Лексичні, граматичні та стилістичні проблеми іншомовної комунікації» та «Художній текст як об'єкт лінгвостилістичного аналізу».

Упродовж заходу науковці обговорили широке коло важливих питань сучасної філологічної науки й обмінялися практичним досвідом щодо їх розв'язання. Усі його наукові дискусії будуть видані на сторінках фахового збірника «Англїстика та американїстика».

Також, за програмою конференції, усі бажаючі змогли відвідати практичні студії академіка Л. Черноватого та консультанта Кембриджського університету з екзамену ESOL Д. Сіжук, переглянути виставку публікацій кафедри англійської філології та святковий концерт від колективу Клубу творчої молоді ДНУ «Паростки».

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О.Гончара.

РОЗШИРЮЄМО ЗВ'ЯЗКИ З КАЗАХСЬКИМИ ПАРТНЕРАМИ

У Республіці Казахстан українська делегація взяла участь в офіційних заходах, проведених за ініціативи українського дипломатичного представництва. Зокрема, була підписана двостороння угода про співпрацю між Дніпропетровським національним університетом імені О.Гончара та Карагандинським державним технічним університетом.

Українські делегати, серед яких був проректор з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді ДНУ ім. О.Гончара Валентин Васильович Іваненко, побували на урочистому відкритті Почесного консульства України в м. Караганда, яке відбувалося за участю Надзвичайного та Повноважного Посла України О.О. Дьоміна, Міністра оборони України Д.А. Саламатіна, Посла Республіки Польща, акіма (губернатора) Карагандинської області, представників МЗС Казахстану, наукової та бізнесової громадськості з обох сторін. Відкриття консульства сприятиме подальшому розширенню та зміцненню українсько-казахських зв'язків у різних сферах економіки, науки і культури. Тим більше, історично склалося так, що саме в цьому регіоні знаходиться одна з найбільших

українських діаспор. В Казахстані мешкає близько 50 тисяч українців, у тому числі кожен третій – в Караганді.

Під час презентації консульства відбулося підписання двохсторонніх угод про співробітництво, зокрема, між Дніпропетровським національним університетом ім. Олесея Гончара і Карагандинським державним технічним університетом. На базі цього університету за модераторства Посла України О.О. Дьоміна пройшов міжнародний «круглий стіл», присвячений трагічній даті нашої історії – 65-річчю початку масової депортації західних українців до Казахстану. Учасниками «круглого столу» були науковці, дипломати, політики, громадські діячі, священнослужителі з України, Росії, Казахстану і Польщі, викладачі та студенти. «Промовистий факт: лише у 1947 – 1953 рр. було виселено в цей край понад півмільйона наших співвітчизників, які опинилися в неосвоєних районах Карагандинської та інших областей з надзвичайно суворим кліматом, що спричинило велику смертність, особливо серед дітей і людей похилого віку, - розповів учасник української делегації в Казахстані, доктор історичних наук, професор, проректор ДНУ В.В. Іваненко. - Саме зусиллями

в'язнів та спецпоселенців були збудовані Карагандинський кам'яновугільний комбінат, центри видобутку поліметалевих і мідних руд, підприємства кольорової і чорної металургії, багато протяжних залізниць та шосейних доріг, розгалужена інфраструктурна мережа, Семипалатинський полігон з випробування ядерної зброї, Байконурський космодром та багато інших об'єктів. Досить сказати, що сьогодні в Казахстані за статистикою проживають понад 330 тис. українців».

У резолюції форуму підкреслена нагальна потреба продовження системної роботи щодо подальшого поглибленого вивчення трагічних сторінок історії, повернення із небуття тисяч доль українців на казахській землі, для чого визнано за доцільне створити спільну робочу групу українських і казахських фахівців.

Учасники «круглого столу» стали також свідками відкриття офісу Товариства української мови «Рідне слово» ім. Т.Г. Шевченка в Караганді. У цьому культурному центрі науковці мали можливість поспілкуватися у колі друзів-однодумців, покуштувати вареників і голубців, поспівати українських пісень.

Під час візиту до Казахстану представники делегації ознайомилися з лідером казахської вищої освіти – Євразійським національним університетом ім. Л.М. Гумільова, який входить до рейтингу 400 кращих університетів світу. «Приємно усвідомлювати, що укладений в 2009 р. між нашими університетами договір про співробітництво успішно працює, допомагаючи вирішувати спільні освітні й наукові завдання. Причому ми маємо неабиякі резерви і потенціал для нарощування співпраці не тільки по фізико-технічному, а і в інших напрямках університетського життя, в чому, певен, зацікавлені і казахські, і наші вчені», - відзначив В. Іваненко.

**Інформаційно-аналітичне
агентство ДНУ ім.О.Гончара.**

● 3 листів до редакції

Престиж?!

З великим зацікавленням читали на обкладинці «Бористену» № 1 за 2013р. «Чергове визнання Бористену» престижною США організацією Гувер Інститут при Станфордському Університеті.

Але роздвиглюючись глибше цю «престижну» подію виникає запит....Де на Гувер Інститут веб сайті помістять архіви «Бористену» і «Наша Церква-Київський Патріархат»?

Переглядаючи Гувер Інститута веб сайт ніде нема окремої сторінки «Україна».

Нам дуже цікаво знати: чи хтось в редакційній колегії «Бористену» звернув увагу, де архіви будуть знаходитись в Гувер Інституті?

Знайшовши сторінку на Гувер Інституті в інтернеті «Бібліотека і Архіви» показано: архіви держав Східної Європи включають: Румунія, Польща, Мадящина, Балтійські держави, Болгарія, Чехія, бувша Югославія, Росія/СНГ і Західна Європа.

Виглядає, що Гувер Інститут не визнав чи не визнає Україну, хоч шукати

«Україна» на загальній сторінці «Бібліотека» показує дуже багато різних Українських книжок і публікацій.

Звертаючись листово до п. Олесея Обертас з запитом «Як помістять архіви «Бористену» на Гувер Інституті веб сайті?» ми дістали слідуєчу відповідь.....

«Як тільки ми всі візьмемося і зберемо якомога більше матеріалів від України, то тоді є сенс клопотати про окремий підрозділ «Україна». А поки укр. матеріали будуть знаходитися в підрозділі «Росія та країни СНД», що є логічним, як на мене.»

На нашу думку, як помістять архіви «Бористену» і «НЦ-КП» в підрозділ «Росія та країни СНД», то прилучають Українські архіви до Мокселії.

Ми цілком не згоджуємось з логікою п. Олесея Обертас. Кількість українських матеріалів на Гувер Інститут веб сайті не змінить факт, що Україна від 1991 є незалежна держава. Чи ще не прийшов час у Гувер Інституті і Станфорд Університеті прийняти політичну реальність, що існує з 1991?

Пропозиція п. О. Обертаса, що давайте зберемо велику кількість українських архівів

і тоді буде «сенс клопотати» за окремий підрозділ Україна є наївно елементарна.

На Гувер Інститут сторінці «Бібліотека» знаходяться 3886 українських публікацій. З логікою п. Обертас, коли починати «клопотати» за окремий підрозділ «Україна»? Коли буде 38,860 архівів чи 388,600?

Ми цілком розуміємо позицію п. Обертас як «волонтера» в цій проекті і можливо він не мав відповідного впливу на рішення передачі і де будуть знаходитись архіви «Бористену». Але тут ми складаємо вину на редакційну колегію «Бористену» і адміністрацію Дніпропетровського Університету за необдуману згоду. Час «торгуватися» існує перед фактом, а не після. На нашу думку виглядає, що «престиж» Гувера Інституту затемнив логічний процес роздуму адміністрації Дніпропетровського Університету.

Сумно приходиться до сучасної реальності що 300+ років «братської любові» від нашого північного сусіда і 20 років національної незалежності дуже тяжко співвітчизникам скинути ярмо служіння і розвивати національну свідомість.

**Передплатники «Бористену»
Віктор БАБАНСЬКИЙ,
Іларіон ХЕЙЛИК (США).**

● Гортаючи календар

Отаман Степовий-Блакитний шаблею «зрівнював у правах» окупантів рідної землі

10 лютого – 115 років тому (1898 р.) у с. Ганнівка на Катеринославщині народився Кость Степовий-Блакитний (Костянтин Юрійович Пестушко), український військовий діяч, отаман Степової дивізії, Головний отаман Холодного Яру.

9 травня 1921 року в бою проти криворізьких чекістів поліг славний повстанський отаман Кость Степовий-Блакитний. Все його життя слугує прикладом того, як слід любити свій край. Він мріяв стати інженером, та час змусив його взяти до рук зброю і стати славним полководцем...

Справжнє прізвище отамана – Пестушко. Він народився у Ганнівці на Катеринославщині (нині село відноситься до Кіровоградської області). Мав трьох сестер і трьох братів. Під час навчання у міністерській школі отримав репутацію учня, найбільш здібного у математиці. Опісля став успішним студентом Олександрівського механіко-технічного училища (тепер це – Запорізький національний університет).

Коли вибухнула Перша світова війна, від мобілізації не ховався – навпаки, 17-річний хлопець став добровольцем і пішов на Турецький фронт рядовим. Український солдат у полку був взірцем хоробрості – його штик був устромленим між турецькі ребра частіше, ніж ворожі очі над тими ребрами встигали впіймати останній проблиск леза на сонці... Два Георгіївські хрести на груди солдата – і наказ командування йти на навчання до офіцерської школи. Закінчував її у грузинському Горі, рідному місті Йосипа Джугашвілі-Сталіна. Поки майбутній повстанський отаман у місті Горі готувався знову йти на фронт, то майбутній тиран з Горі, Сталін вчергове «мотав строк» у в'язниці...

Закінчивши з відзнакою офіцерське училище, Кость знову вирушає на фронт, цього разу на Німецький. У боях проти кайзерівських солдатів

19-річний підпоручик командував ротою і знову відзначився – цього разу як талановитий офіцер.

Розвал Російської імперії сприйняв чудово – мріяв, що тепер Україна поверне собі славу козацьких часів. Воював у Дієвій армії УНР. Пізніше командував Середньодніпровською групою, яка мала дві з половиною тисячі багнетів і була формально підпорядкована Нестору Махну. Середньодніпровська група отамана, який взяв псевдо Степовий-Блакитний, стала справжнім острахом для «Добровольческой армії» Денікіна. Отаманові хлопці кришили любителів «єдиної і неделимой Рассеі», змушуючи денікінців панічно втікати з українських просторів. Довівши кількість бійців до 3000, Степовий-Блакитний перейменував Середньодніпровську групу на Республіканське військо і почав самостійні бойові дії.

У травні 1920 року створив і очолив могутню Степову дивізію (в різний час вона мала від 12 до 15 тисяч воїнів). На вже окупованій більшовиками території цей величезний підрозділ довго вважався невловимим, а тільки-но чекісти організували на неї пастку – то вчергове мали нагоду пожалкувати, що нарвалися. Червоні

несли тяжкі втрати щоразу, коли стикалися зі «степовиками».

У вересні 1920 року Степова дивізія об'єдналася зі збройними силами Холодноярської республіки, після чого 24 вересня на нараді отаманів у Медведівці було вирішено обрати Костя Юрійовича Головним отаманом Холодного Яру. Було йому тоді всього лише 22 роки... У «фортеці» Холодного Яру довго не засидівся: знову зняв з місця свою Степову дивізію і гайнув на простори, здійснювши антибільшовицьке повстання українців по всій Херсонщині й Катеринославщині. Загинув, потрапивши у засідку чекістів 9 травня 1921 року – у рідній Ганнівці. Спецоперація окупантів була розрахована правильно: знали, що на відміну від чужих заброд на цій землі, серце покличе українця до рідної домівки...

Влітку 2010 року козаки «Тернівського козацтва» з Кривого Рогу насипали у центрі Ганнівки високий курган з пам'ятним каменем на маківці на честь славного отамана. Та змінилась влада – і нові чиновники постановили, що пам'ятнику борцям за Волю не місце в «населеному пункті». У відповідь Тернівське козацтво продемонструвало, що перед пам'яттю отамана є не таким вже й великим подвигом удруге насипати курган. Вже рік він височить обабіч траси між Кривим Рогом та Олександрівкою і тепер його бачать вже не тільки ганнівські селяни, а й безліч подорожуючих. Багато хто зупиняється у цьому місці, знімає шапку і вклоняється пам'яті Костя Степового-Блакитного – отамана, який боровся за волю рідного степу і жовто-блакитний стяг Вітчизни...

Петро ДОБРО.

Обласний конкурс ракетно-космічного моделювання „Мирний космос”

На базі Дніпропетровського обласного центру науково-технічної творчості та інформаційних технологій учнівської молоді при підтримці департаменту освіти і науки облдержадміністрації відбувся обласний конкурс ракетно-космічного моделювання «Мирний космос», який проводиться з 1981 року. В ньому взяли участь понад 60 юнаків та дівчат, захоплених космосом та ракетно-космічним моделюванням, і для багатьох з них ця захопленість стає сенсом життя.

Конкурс «Мирний космос» складається з восьми тематичних розділів:

1. Ракетно - космічна техніка.
2. Космічна біологія та медицина.
3. Космічна фізика та астрономія.
4. Глобальні проблеми людства.
5. Математичне моделювання космічних просторів, явищ, структур.
6. Людина. Духовність. Всесвіт.
7. Історія розвитку авіації та космонавтики.
8. Космічні наукові дослідження.

Дніпропетровський обласний центр науково-технічної творчості та інформаційних технологій учнівської молоді прийняв учасників з міст: Дніпропетровська, Жовтих Вод, Кривого Рога, Нікополя, Новомосковська.

Голова журі конкурсу – Сергій Бондаренко, в минулому вихованець ракетомодельного гуртка, а

нині кандидат технічних наук, доцент Дніпропетровського національного університету. До складу журі входять: Волканов Ігор Анатолійович, майстер спорту міжнародного класу, заслужений тренер України, керівник ракетомодельного гуртка обласного центру, викладачі Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара кандидати технічних наук доценти Юрій Мелікаєв, Петро Хорольський, Василь Шевцов, кандидат фізико-математичних наук доцент Сергій Лягушин та інші.

Кількість дітей, які цікавляться космічними ідеями, бажають займатися дослідницькою роботою, невпинно зростає. Учень 11 класу Дніпропетровського обласного ліцею-інтернату фізико-математичного профілю Головка Максим кілька років відвідує ракетомодельний гурток (кер. С.Б.Бондаренко). З року в рік його дослідницькі роботи в розділі «Глобальні проблеми людства» стають більш цікавими та ґрунтовними. Робота цього року «Технічні аспекти боротьби з космічним сміттям» зайняла I місце.

Переможцями стали: Олішевський Ілля, учень 11 класу ЗОШ № 45 м. Дніпропетровська; Лоян Максим, учень 10 класу ЗОШ № 98 м. Дніпропетровська, вихованець астроклубу «Прямуй за Сонцем!» міськСЮТ; Старостенко Марина, учениця СЗШ № 39 м. Дніпропетровська; Головка Максим, учень 11 класу ДОЛІФМП, вихованець ракетомодельного гуртка ДОЦНТТ та ІТУМ; Новосьолова Аліна, учениця 5 класу гімназії № 12 м. Дніпропетровська, вихованка інформаційного гуртка ДОЦНТТ та ІТУМ; Букреева Ліна, учениця 11 класу ССЗШ № 142 м. Дніпропетровська; Демидович Віктор, учень 6 класу ССЗШ № 23 м. Дніпропетровська, вихованець ракетомодельного гуртка ДОЦНТТ та ІТУМ; Гаврилін Денис, учень 11 класу гімназії № 11 м. Дніпродзержинська.

Вітаємо переможців та призерів конкурсу та їх керівників!

Бажаємо їм успіхів та великих перемог на стежині наукових досліджень.

Людмила ВОЛКОВА.

Посол Швеції спілкувався зі студентами ДНУ

Дніпропетровський національний університет ім. Олесея Гончара відвідав Надзвичайний та Повноважний Посол Швеції в Україні пан Стефан Гуллгрєн.

Він зустрівся з проректором з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді Валентином Іваненком, проректором з науково-педагогічної роботи у сфері міжнародного співробітництва Михайлом Дяченком і студентами факультету суспільних наук та міжнародних відносин ДНУ. Студенти цікавилися враженнями Посла від дипломатичної роботи в Україні, його думкою щодо перспективи членства України в ЄС, поглядами Посла на врегулювання конфлікту на Близькому Сході, питаннями за-

хисту навколишнього середовища. Значну увагу у своєму виступі Стефан Гуллгрєн приділив саме екологічним аспектам. Населення Швеції вимагає від політиків берегти природу, у парламенті значну частину мандатів отримують саме представники «зелених» партій і рухів. Зокрема, відзначив, що сміття є цінністю у Швеції, воно навіть імпортується при нестачі та використовується для опалення. Свою місію пан Посол вбачає у тому, щоб показати сучасний образ своєї країни – підвищення її конкурентоспроможності, охорони

здоров'я, успішного бізнесу та знайти з партнерами в Україні точки ефективної взаємодії.

Присутній на зустрічі голова Дніпропетровської обласної ради Євген Удод відзначив: «Дніпропетровщина – потужний регіон, який іде в ногу з часом та прагне залучати найсучасніші технології, а це можливо лише за умови ефективного обміну знаннями, напрацюваннями та студентами. При цьому важливий не просто обмін інформацією, а, насамперед, відкритий діалог про людські цінності, про світ, у якому ми живемо. Швеція традиційно славиться якістю своєї освіти. І нинішнє багатополуччя шведської економіки багато в чому досягнуто саме працею висококваліфікованих фахівців і вчених. Враховуючи наші сьогоднішні цілі – розвиток економіки і підвищення якості життя наших співгромадян, найважливішим для нас є кращий міжнародний досвід і європейські практики», – зауважив голова обласної ради.

Співробітництво ДНУ ім. О. Гончара з вищими навчальними закладами Швеції розпочалося з 2005 року. Цього року між ДНУ та Департаментом біології клітин та організму Університету м. Лунда був підписаний договір про виконання спільних досліджень з біології. Всього на сьогодні у ДНУ реалізуються три угоди з університетами Швеції. Окрім вищезазначеної, діють договори між Університетом м. Упсала та кафедрою політології ДНУ, Хальмштадським університетом та кафедрою статистики й теорії ймовірностей ДНУ. Пан Посол висловив сподівання, що у майбутньому кількість українських студентів у шведських університетах зросте, і Україна також стане привабливою для навчання шведської молоді.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О.Гончара.

Розвиток культури спілкування на Дніпропетровщині

Протягом 2012 року більше 30 професійно-технічних закладів Дніпропетровської області приймали участь у конкурсі серед молоді, віком від 14 до 30 років, «Культура мови», який було організовано громадсько-патріотичним об'єднанням

«Примножимо славу Придніпров'я». Метою цього конкурсу є популяризація щирого слова і любові до рідної мови, залучення молоді до культури спілкування, до чистоти мови.

16 лютого оголошено підсумки конкурсу і серед переможців визна-

чено учнів професійно-технічних навчальних закладів.

Переможцями стали учениця ВПУ-17 Савченко Анна, учень Криворізького професійного будівельного ліцею Ребьонкін Богдан.

Також були відзначені як кращі твори роботи учениці Міжрегіонального вищого професійного училища з поліграфії та інформаційних технологій – Куксової Анни та викладача Марганецького професійного ліцею Бурлакової Анни.

Вітаємо переможців і бажаємо подальших успіхів у популяризації культури спілкування.

**В.М. ВАСИЛИНЕНКО,
директор НМЦ ПТО
у Дніпропетровській області.**

Японський журавель в українському небі

«Нас зацікавило, яким чином японська культура розвивається в Україні, - розповів режисер фільму Кузуукі Ямашита. - Із матеріалів, розміщених в Інтернеті, ми дізналися про Дениса. Зараз навіть в японських школах дітей не навчають мистецтву оригамі, тому нас здивував хлопчик, який у 8 років розробляє нові ідеї, нові фігури».

«Японська культура не чужа студентам нашого університету, в якому успішно викладається японська мова. З 1997 року в ДНУ готують фахівців з цієї популярної серед молоді спеціальності. Ми здійснюємо активний обмін в галузі освіти, науки і культури з Японією», - відзначила

декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства, професор Ірина Степанівна Попова. Майбутні дизайнери та художники з кафедри образотворчого мистецтва та дизайну факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства залюбки склали разом з маленьким викладачем паперове серце та японського журавля. От тільки так швидко, як в нього, виходило далеко не у всіх. «Я можу скласти фігуру за три хвилини», - посміхається Денис, допомагаючи студентам впоратися із паперовим журавлем. Треба добре попрацювати, щоб він ожив, і студентам це вдається. За декілька хвилин дизайнери й художники дружно здійснюють над головами маленьких паперових пташок, показуючи їх Денису. З нагоди Дня Святого Валентина

Нещодавно студенти Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара стали одночасно свідками двох незвичайних подій: майстер-класу з оригамі наймолодшого в Україні викладача Дениса Гаркуші та зйомок фільму «Чому там японець?», заради яких знімальна група столичного японського телеканалу ТВ-Токіо відвідала університет.

хлопчик продемонстрував, як можна швидко зробити з яскравого паперу незвичайну валентинку.

«Отримані навички будуть для нас дуже корисними, - поділилася враженнями студентка факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства Лоліта Бондар, - в основі предмету «формотворення», який ми зараз вивчаємо, ті ж принципи, що і в основі оригамі. Я дивлюсь на Дениса і мені не віриться, що можна так добре володіти технікою цього мистецтва у вісім років».

«Оригамі я можу використати як дизайнер, створюючи плакат, упаковку, листівки. - Розповіла студентка того ж факультету Катерина Хольяво. - Сьогоднішній майстер-клас, який було знято для японського телебачення, справив на мене велике враження».

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О.Гончара.

МАРКЕТИНГОВІ ДІАЛОГИ МІЖ СТУДЕНТАМИ УКРАЇНИ ТА БОЛГАРІЇ

На базі кафедри маркетингу економічного факультету Дніпропетровського національного університету імені Олеса Гончара відбулася Міжнародна студентська Інтернет-конференція «Теорія і практика сучасного управління та педагогіка».

Координаторами проекту, який був організований спільно з Університетом «Проф. д-р Асен Златаров» (м. Бургас, Болгарія), виступили: завідувач кафедри маркетингу ДНУ, д.е.н., проф. С. Ю. Хамініч та заступник декана з міжнародного співробітництва економічного факультету ДНУ, к. е. н., доц. С. Я. Касян. Традиційно у цьому заході взяли участь викладачі кафедри маркетингу та студенти, які навчаються за спеціальностями «Маркетинг», «Бухгалтерський облік» та «Фінанси».

З вітальним словом до учасників конференції звернувся декан еконо-

мічного факультету ДНУ, професор Сергій Смирнов, який наголосив на важливості подібних форумів для навчальної і культурної інтеграції України та Болгарії. Зі сторони Університету «Проф. д-р Асен Златаров» аудиторію привітали доценти кафедри економіки і управління д.е.н. Іван Дімітров і к.е.н. Стоян Транєв.

Заслухавши доповіді студентів з партнерського університету, присутні з цікавістю дізналися про маркетингові механізми у готельному бізнесі Болгарії, результати SWOT-аналізу основних ринків товарів та послуг цієї країни. На схвальну оцінку заслугоували й доповіді студенток ДНУ імені О.Гончара Олени Андрощук, Ганни Полішко (гр. ЕМ-09) та Алевтини Устименко (гр. ЕО-09), в яких було подане визначення лояльності спо-

живачів до роздрібних продуктових мереж, висвітлено підвищення ефективності маркетингової діяльності в умовах глобалізації за рахунок інновацій та організацію маркетингового аудиту. Загалом, кожна презентація на конференції була позитивно обговорена – сторони відповіли на безліч актуальних питань.

Проведення подібних конференцій сприяє налагодженню освітнього, наукового та культурного діалогу між Україною та Болгарією, тому з нетерпінням чекаємо на наступну сесію у травні 2013 року.

Кафедра маркетингу економічного факультету ДНУ ім. О. Гончара.

У місті Синельниково відзначили 30-річчя дитячо-юнацької спортивної школи

В Будинку культури залізничників відбулися урочистості, присвячені 30-річчю Синельниківської дитячо-юнацької спортивної школи – осередка спорту в місті, який пропагує здоровий спосіб життя. Привітати з Днем народження ДЮСШ зібралось багато її друзів, почесних гостей та вихованців, а саме: помічник народного депутата України Юрія Самойленка - Михайло Білий; заступник начальника управління у справах фізичної культури і спорту Дніпропетровської обласної державної адміністрації – Євгеній Олешко; начальник Дніпропетровського обласного управління з фізичного виховання та спорту Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України – Євгеній Буря; олімпійський чемпіон з важкої атлетики – Юрій Зайцев; депутат Верховної Ради України 6 скликання Сергій Храпов; міський голова Зражевський Дмитро Іванович; депутати міської ради, керівники підприємств.

Ознайомитися з історією школи, її теперішніми здобутками присутні змогли переглянувши ретро-фільм, фотовиставку, газетні матеріали. В ході урочистостей тренери-викладачі та працівники ДЮСШ були на-

городжені почесними відзнаками за самовіддану працю та особистий внесок у виховання підростаючого покоління.

Як і прийнято у день народження ювіляри отримали подарунки: від Народного депутата України Юрія Самойленка сучасний комп'ютер; депутат Верховної Ради 6-го скликання Сергій Храпов – копіювальний пристрій; колишній вихованець ДЮСШ, міський голова Дмитро Зражевський – сертифікат на 30 тис. грн. для придбання спортивного обладнання та інвентарю; начальник міського відділу освіти Надія Тимонік – електронний годинник; відділ у справах сім'ї молоді та спорту команду футболістів-чемпіонів області «Першої ліги» сезону 2011-2012 років було

нагороджено путівками до дитячого оздоровчого центру «Перлина Придніпров'я».

Працівники і вихованці закладу були нагороджені грамотами міського голови, управління у справах фізичної культури і спорту Дніпропетровської обласної державної адміністрації, Дніпропетровського обласного управління з фізичного виховання та спорту Комітету з фізичного виховання Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Яскравим свято зробили привітання вихованців Синельниківського центру дитячої творчості, а саме колектив «Натхнення», «Пульсар» та гурт «Талісман».

Присутні переглянули фільм про минуле та сьогодення спортивної школи. Згадали перших тренерів-викладачів, які працювали з початку заснування та які працюють зараз, та відзначили здобутки юних спортсменів на міському, обласному, всеукраїнському та міжнародному рівнях.

З вітальним словом до тренерів-викладачів школи звернулись вихованці ДЮСШ та голова батьківського комітету, які висловили подяку за те, що тренери допомагають устанавлювати рекорди, загартовувати здоров'я і волю, а саме головне - виховують людяність. Вони висловили слова подяки керівникам міста, які підтримують спортивну школу, де діти можуть зміцнити здоров'я та стати справжніми спортсменами.

• На конкурс творчої молоді імені Івана та Марусі Гнип

Кирил АНТОНЕНКО, учень 3-Б кл. гімназії № 12 м. Дніпропетровська.

Птахи і Горобина

Колись восени дуже рано випав сніг і пташкам не стало чого їсти. Галка полетіла шукати їжу для своїх друзів, яких звали Дроздик, Снігурчик, Горобчик, Синичка та Чиж, а ще його називають Чижиком. Вона хотіла запросити їх у гості і пригостити смачненьким обідом.

Пташка шукала Горобину. І знайшла – на Великій Галявині. Це було невисоке деревце з солодкими і запашними плодами. На Горобині вже мало лишилося листя, але вона все-одно була дуже гарною.

Галка підлетіла до неї і промовила:
– Добридень, мила Горобино, можна Вас запитати.

– Доброго дня, Галочко. Що в тебе за справа? – відповіла Горобина.

– Дозвольте, будь ласка, у Вас взяти одне гроно ягідок?

– Так, можна, тільки за однієї умови.

– Якої? – запитала Галка.

– Відгадай мою загадку: **«Груди в нього мов калина, любить їсти горобину»**. Хто це?

– Я знаю, я знаю, – радісно відповіла Галка, – це ж мій друг Снігур.

– Вірно, – сказала Горобина.

– Бери китицю і прилітай ще, та приводи із собою друзів, а то мені самій сумно.

Прилетіла Галка додому, покликкала своїх друзів на обід. Коли пташки прилетіли і побачили гроно ягідок, вони запитали:

– Галко, а де ти взяла цю гарну горобину?

– На Великій Галявині. Там стоїть маленька і привітна Горобина, але їй там дуже сумно.

– Давайте провідаємо її і заспіваємо пісень.

І вся компанія полетіла до Горобини і проспівали їй осінню, але веселу пісню.

Аж ось галявиною проходив хлопчик Кирило, який почув спів птахів і замислився: чому птахи співають?

Коли він побачив Горобину і птахів, то все зрозумів: пернаті були ситі, щасливі і вдячні.

Кирило підійшов до Горобини та попрохав її, щоб вона дала пташкам ще ягідок. Всі співаки отримали винагороду.

Друзі були задоволені: птахи наїлися смачних ягід, а Горобина і Кирило послушали загадкову пташину пісню.

З чого починається Поет?

Певно, з першого слова, яке зачарувало своєю красою, яке прозвучало музикою.

Саме цю магію народження юного Поета я мала щастя спостерігати на уроках літератури, коли мій учень-семикласник **Миколка БЕЗХЛІБНИЙ** завзято брався римувати неслухняні слова. Перші віршові спроби цього непосидючого хлопчиська були не надто вдалим, але як швидко він навчився приручати ті слова, які нещодавно розбігалися від початківця врізнобіч! Коли до хисту додається справжнє бажання вчитися, працювати, удосконалюватися, гранити своє слово, народжується Майстер Поезії. Сподіваюся, що Микола стане саме таким Майстром.

Сьогодні Микола – дев'ятикласник Дніпропетровської СШ № 1 і вже має пристойну добірку власних поезій. Він сам вибрав кілька своїх віршів на розсуд читачів «Бористену».

Марина ГАНІСВА – МУЗИКА, літераторка.

Відлетіли журавлі
У краї далекі.
Стало тихо на селі
Без мого лелеки.

У нерідній стороні
Він тепла шукає,
Прилетить аж навесні
Я ж його чекаю.

Цілу зиму птаху жду,
Поглядаю в небо.
В сніжно-білому саду –
Лиш синичок щебет.

Хай скоріш зима мине,
Дасть весні дорогу.
Не забув мій друг мене!
Чув мої тривоги.

Повернув у рідний двір
Тихий від втоми,
Значить, в хаті буде мир
Буде щастя вдома.

Україно, моя держава –
Невмируща козацька слава!

Пам'ятаєш, дзвеніли шаблі
І лилася гаряча кров.
І поранені, і заслаблі,
Ми до бою ставали знов.

Ми свої боронили землі,
Пісню мами, батьківський лан.
Нас боялися ляхи темні
І ворожий татарський хан.

Ми й сьогодні не безпорадні,
Ми зуміємо захистити
Батьківщини краї неоглядні,
Де пшениця в полях гомонить,

Де ласкавим сонцем налито
Степ старий, міста молоді.
Розливається сонце й літо
На знамена твої святі.

Україно, моя державо,
Невмируща козацька слава!
Є у мене священне право –
Захищати тебе й берегти.

**КОЛИСЬ БУЛИ
МИ КОЗАКАМИ...**

Колись були ми козаками?
А ми й сьогодні козаки.
За нашу славу Україну
Горять і б'ють серця палкі.

Бо нині славні підрастають
Хлоп'ята сильні та стрункі,
Коріння запорозьке мають –
Уперті, дужі та прудкі.

Ми не дозволимо в руїну
в нещастя-горенько іти.
Ми нашу неньку Україну
Захистимо. І я, і ти.

Я теж частинка її сили,
Хоча ще молоде хлоп'я.
Розкриє скоро дужі крила
Держава сильная моя.

• Сто рядків про книгу

«Телевізійна, 3» - ексклюзивна історія Дніпропетровського телебачення

У час, коли комунікативні технології знаходять свій розвиток ледь не щодня, цікаво поглянути назад – з чого все починалось, яким було телебачення ще 30 років тому.

Роман Тамари Полякової «Телевізійна, 3» розповідає історію життя журналіста, людини, що присвятила себе професії, жінки, яка знайшла бути час професіоналом, матір'ю та дружиною водночас.

Тамара Олексіївна пройшла шлях від редактора до директора творчого об'єднання. Певно такий широкий досвід робить її викладання на факультеті масових комунікації ДНУ ім. О.Гончара ще цікавішим – розповідати та «вчити телебаченню» може тільки той, хто сам чогось досяг.

Як зазначає сам автор, книга буде цікава перш за все тим, хто працював у цій царині в період становлення та формування

Дніпропетровської обласної телерадіокомпанії. Але з іншого боку, книга «Телевізійна, 3» – шанс для телеглядача зазирнути за куліси, побачити все те, що не показував телевізор.

Дніпропетровський державний – цікавий та непересічний перш за все через свою історію. Канал вперше вийшов в ефір 30 квітня 1958 року і о 17-00 того ж дня в ефірі вперше з'явилася телевізійна заставка „Показує Дніпропетровськ“. Слово тоді надали голові Дніпропетровського міськвиконкому М.Гавриленку, який привітав жителів міста та області зі значною подією – початком регулярних передач Дніпропетровського ТБ. У липні 58-го виходе в ефір перша передача для дітей, а невдовзі й перший концерт художньої самодіяльності. З'являються й випуски новин. Влітку того ж року починають транслювати вистави. Про перші з них досі ходять легенди.

Наприкінці 1958-го року добудовують основний павільйон площею 300 квадратних метрів. Це значно розширило творчі та технічні мож-

здійснюється за допомогою радіорелейних ліній. У Кривому Розі, Марганці, Орджонікідзе, Апостоловому, Дніпродзержинську, Новомосковську програми ДОДТРК транслюють у кабельних мережах. Це дає можливість розповсюджувати сигнал ДОДТРК на 85% області. А це 3,8 млн. чоловік. Передачі, які створює потужний колектив професіоналів спрямовані на різні вікові, професійні, соціальні категорії глядачів, на жителів міст і сіл, що мають широке коло інтересів і влюбань.

Але не менш цікава «людська історія» каналу - всі ті, хто створював його обличчя, його стиль та імідж. І саме тому книга «Телевізійна, 3» унікальна - досі ніхто не хотів чи не наважувався розповісти довгу історію, яка триває зараз, сповнену не лише розповідями про талановитих журналістів, режисерів, операторів... Роман розповідає про непрості часи змін Дніпропетровського державного, той час, коли канал втратив своє «класичне обличчя», буремний період, коли метри 51-го пішли зі сцени назавжди. Важкі часи творять історію, і Дніпропетровський державний вписав сою частку у велику історію українського телебачення. Прочитайте «Телевізійну, 3» і ви не пожалкуєте - буде цікаво.

Дарина СУХОНИС – БУТКО.

На фото: Автор книги Тамара ПОЛЯКОВА та її колега тележурналіст Віталій ТЄПЛОВ під час підготовки чергової програми до ефіру; головне приміщення Дніпропетровської обласної телерадіокомпанії в сучасні дні.

• Календар історії ріднокраю

Провідник рубрики, завідувач красзнавчим відділом Дніпропетровської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія - пані Ірина ГОЛУБ.

12 лютого – 115 років тому (1898 р.) народився Павло Антонович Козар, дослідник дніпровської лоцманської служби, співробітник Дмитра Яворницького.

ПАВЛО КОЗАР – УЧЕнь ЯВОРНИЦЬКОГО

Український історик, археолог і красзнавець, громадський діяч П.А. Козар народився у селянській сім'ї на хуторі Широкому Катеринославського повіту (сучасний Солонянський район Дніпропетровської області) 12 лютого 1898 р. в родині заможних селян Антона та Ганни. В рідному селі він здобув початкову і середню освіту, але родинне життя у 1920-ті рр., за свідченням доньки П. Козара Олени, було зруйновано – родину Козарів розкуркулили, батьків вислали до Сибіру, де вони пропали безвісти. Також невідомим залишилася подальша доля сестри Мотрі, братів Івана та Олександра. Лише Павлові вдалося вирватися на подальше навчання до м. Катеринослава, де він оселився у батьків своєї майбутньої дружини Марії Тарасівни Кравченко. Через деякий час вони побрались і у 1921 р. першою у родині народилася дочка Таїсія, згодом – Галина та Олена. У 1926 р. П.А. Козар закінчив Інститут народної освіти, де під час навчання познайомився з Д.І. Яворницьким. Професор підтримав бажання Павла стати фахівцем у музейній галузі, і згідно Протоколу № 2 від 23.05. 1925 р. засідання вченої ради музею, він був прийнятий на посаду секретаря Катеринославського крайового музею.

За спогадами Івана Шаповала, Павло був простим, скромним, доброзичливим, кремезної статури, середнім на зріст, високочололим, вродливим, урівноваженим. Дмитро Іванович глибоко поважав і любив Козара, доручаючи йому вирішувати не тільки різноманітні організаційні питання, але й привчаючи його до наукової діяльності. Саме Д.І. Яворницький сказав Павлу Антоновичу: «Бачу, що у Вас є талант до археології, отож і дали йдуть цією стежкою, пам'ятайте, це благодатна галузь науки». І вже 9 лютого 1926 р., згідно протоколу засідання, П.А. Козар був зарахований на посаду завідуючого одним із відділів музею (історико-археоло-

гічного), отримуючи 50% надбавки на зарплатню за несення обов'язків відповідального секретаря ради музею. А у липні 1926 р. на засіданні вченої ради музею, за пропозицією Д.І. Яворницького, П.А. Козара призначено інспектором комітету з охорони пам'яток матеріальної культури та природи. Але до 1929 р. він не полишив працювати і в музеї, за сумісництвом виконуючи наукову роботу. Згідно з характеристикою, яку Д.І. Яворницький заповнив на Павла 8.02.1928 р., він був одруженим, безпартійним, цілком працездатним і дуже зацікавленим своєю роботою, був солідарним з іншими працівниками на роботі, не мав нахилів до кар'єризму. Відповідав займаній посаді, доган та нагород не отримував, під слідством не перебував. У розмовах дуже обережний, до вина і карт не мав нахилів, знайомства мав з представниками науки. Жив винятково на платню, власним матеріальним становищем був недостатньо задоволений. Досить розвинений, головним чином цікавився власною працею, але йому була присутня й пізнавальність. Був політично достатньо розвинутим. Читав лекції з питань суспільствознавства в містах та селах.

З 1929 р. П.А. Козар за свої соціальні погляди зазнав утисків з боку слідчих органів, і тричі був заарештований, але за нестачею доказів випущений з-під варті. У 1930 р. Д.І. Яворницький в листі до секретаря Української Академії Наук підтримав кандидатуру П.А. Козара в асистенти й на секретаря кафедри передісторії як фахівця, який кілька років брав участь у роботі комплексної науково-дослідної експедиції на Дніпрельстані (1927–1931 рр.), а також відкрив «поля поховань» (с. Привільне, Запорізької обл.) і підготував до друку в УАН наукову працю «Поля поховань римської провінційальної культури на Припоріжжі». Але, як зазначив сам П.А. Козар у своїй автобіографії,

більшовицькі переслідування затримали наукову роботу, і вона у нього почалась лише з приходом німецької влади на українські землі у 1941 р. Таку тісну співпрацю П.А. Козара з нацистською окупаційною владою можна пояснити образою на радянську владу за переслідування у довоєнний період та намаганням у карколомний період 1941–1944 рр. влаштувати особисте життя і власної родини.

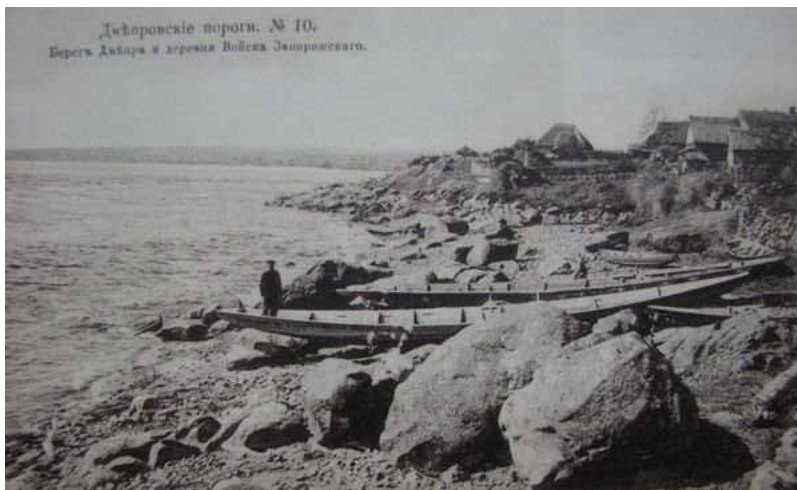
Після захоплення Дніпропетровська німецькими військами, з 11 вересня 1941 р. почали працювати відділи обласної управи, в якій П.А. Козар керував відділом освіти. Відділ з перших днів свого існування почав роботу з організації навчання в межах області. Працівники відділу приводили до ладу шкільне господарство, за вказівкою фашистського керівництва займалися виправленням підручників. Три сектори відділу освіти займалися такою роботою:

1. Шкільний сектор. З 1 жовтня по 1 грудня 1941 р. працівники сектору організували навчання у 1388 школах області з охопленням 307 385 учнів та 110 076 вчителів. Також, за даними на 1 грудня 1941 р., організовано й розпочато навчання у дев'яти професійних школах з охопленням 2165 учнів та 116 осіб викладацького персоналу.

2. Сектор перепідготовки та вдосконалення вчителів виконував функції навчально-методичного кабінету й обслуговував вчителів початкової та середньої шкіл Дніпропетровської області і м. Дніпропетровська. Штат співробітників сектору складався з консультантів, кожен із яких охоплював певну шкільну дисципліну та через систему консультації здійснював практично-педагогічну і науково-теоретичну допомогу вчителям свого фаху. Всього працювало 12 консультантів, на яких було виділено шість ставок по 800 крб. кожна.

3. Сектор позашкільної освіти і культів. До відділу освіти була приєднана Інспекція культів. Її працівники проводили роботу в справі організації релігійних громад. Підшукували потрібні культові речі для служіння, призначали священнослужителів, провадили реєстрацію церковних громад. Згідно відомостей, було 80 церков (9 автокефальних, 71 греко-слов'янських), з них зареєстровано – 27.

Безпосередньо відділу освіти обласної управи були під-

порядковані такі установи та навчальні заклади: Український державний університет, Політехнічний інститут, Гідробіологічний інститут, Ботанічний сад, Залізничний технікум, Залізнично-реміснична школа, Землевпорядний та Індустріальний технікуми, Фельдшерсько-акушерська школа, Історичний музей, Історичний архів, обласна дитяча та сільськогосподарська станція.

Незважаючи на негативний факт співпраці з окупантами, одним із позитивних моментів у діяльності обласного відділу освіти було бажання виховувати національно свідому молодь. Інспектори відділу рекомендували вчителям виховувати в учнів любов до рідного краю, повагу до національних українських традицій. Та-кож члени обласної управи в умовах воєнного хаосу та руйнації соціальної інфраструктури намагалися налагодити суспільне життя і задовольнити елементарні умови існування корінного населення. Завдяки їх діяльності вирішувалися питання соціального забезпечення населення. Але діяльність обласної управи була припинена досить швидко – 1 червня 1942р. вона була ліквідована.

Під час окупації Дніпропетровська Павло Козар став помітною фігурою у громадсько-культурному житті міста. З 27 листопада 1941 р. він очолив кафедру української історії у Дніпропетровському українському державному університеті, на початку 1942 р. почав керувати об'єднаним художньо-історичним музеєм. Крім цього П.А. Козар 23 березня 1942 р. захистив в університеті докторську дисертацію «Лоцмани Дніпрових порогів», і 29 квітня 1942 р. йому було присуджено звання доктора історичних наук. Цінність наукової роботи П.А. Козаря полягала в опрацюванні решток архіву лоцманської громади в самій Лоцманській Кам'янці та залучення матеріалів столичних і місцевих архівів, праць дослідників XIX – початку XX ст.

З 1 червня 1942 р. після ліквідації обласної управи П.А. Козар став начальником шкільного управління при генеральному комісаріаті, а з 1 жовтня 1942 р. перейшов працювати до відділу пропаганди та культурно-просвітницьких закладів Української допоміжної управи м. Дніпропетровська. При відступі німецьких військ восени 1943 р. П. Козар змушений був евакуюватись, і виїхав з Дніпропетровська з двома дочками – Галиною та Оленою. 24 квітня 1944 р. він помер у польському місті Радомі від наслідків тяжкої хвороби.

Зі здобуттям Україною незалежності, шляхом перевидання наукових праць П.А. Козаря з доданням спогадів про його життя та сучасні дослідження його діяльності на окупованій Дніпропетровщині, були зроблені спроби висвітлити його науковий внесок у вивчення історії рідного краю та дати об'єктивну оцінку його професійній діяльності.

Ольга ПЕТРУНЕНКО.

На світліні: Поселення дніпрових лоцманів побіля порогів.

22 лютого – 75 років тому (1938 р.) у с. Бородаївка Верхньодніпровського району народився Олександр Явтухович Григоренко, поет-шістдесятник, дисидент.

ПОЕТ-ШІСТДЕСЯТНИК ОЛЕКСАНДР ГРИГОРЕНКО

Поет-шістдесятник Олександр Григоренко, майже невідомий нині, народився в с. Бородаївка Верхньодніпровського району Дніпропетровщини. Його батьки – Явтух Антонович і Євдокія Сидорівна познайомилися на Далекому Сході. Батька, голову колгоспу, який видав селянам зерно на трудодні, 1932 року за «розбазарювання зерна» засудили до розстрілу, згодом послабивши вирок. Матір отримала п'ять років, як донька «куркуля». Обое за час заслання втратили свої подружжя, а Євдокія Сидорівна і дітей – усі померли від голоду в Україні. 1937 р. подружжя повернулося до Бородаївки, за рік у них народився син Сашко.

1956 р. хлопець закінчив Верхньодніпровську середню школу, мріяв стати військовим, вступив до Васильківського авіатехнічного училища під Києвом. Проте через кілька місяців подав рапорт на звільнення, оскільки зовсім не сприймав військової муштри, казарменного побуту, чужомовного середовища. У березні 1957 року Олександр повернувся додому, збирався вступати до Київського університету на мовно-літературний факультет. Натомість районний військомат призвав юнака на дійсну строкову службу.

Вірші Олександр писав з юних літ: про кохання, любов до матері, України, друзів. Деякі вірші відсилав своїм однокурсникам і до київських журналів.

В армії стежили за поведінкою Олександра, його патріотичні вірші потрапили в КДБ. Другого жовтня 1958 р. його заарештували, у січні наступного року Військовий трибунал Бакінського округу, де він служив, засудив хлопця до 6 років позбавлення волі за ст. 72 ч. 1 КК Азербайджанської РСР., звинувативши в «антирадянській агітації та пропаганді». Батьки написали листа на ім'я Хрущова, в результаті чого Воєнна Колегія Верховного Суду СРСР 1960 року скоротила термін до 3 років.

Покарання Олександр Григоренко відбував у таборі суворого режиму управління «Дубравлагу» ЖХ-385/11 у селі Явас у Мордовії. Там познайомився з багатьма українцями та в'язнями інших національностей, які одержали покарання за свої погляди. Здружився з Миколою Кучером з Дніпродзержинська, поетом Олексою Різниковим з Одеси. Від природи життєрадісний, діяльний, Олександр вивчав англійську, німецьку, французьку, польську мови, продовжував писати вірші.

Після звільнення у жовтні 1961 року Олександр Григоренко повернувся до Бородаївки. Влаштувався працювати на будівництві комбінату, збирався вступати на філологічний факультет Київського університету, писав, надсилав вірші до «Літературної газети», мріяв видати збірку. Олександр листувався з поетами Миколою Грінком, Миколою Сомом, літературним критиком Віктором Іванисенком.

«Чому мене не друкують?, – писав у листі молодий поет.– Невже мордовські «п'ями» тому виною? Га? Це найімовірніше... Адже я антидержавних віршів не пишу. Чи, може, вдатися до гімнів і од? Та ні ж. Я надто розумний та чесний, щоби тільки славословити, «як в старі добрі часи».

У травні 1962 р. у «Літературній газеті» була опублікована добірка віршів разом з портретом юної поетеси з Вінниччини Олени Задворної. Олександр тепло відгукнувся на ці поезії, зав'язалося дружнє листування, яке скоро переросло в кохання. Пізніше Олена Задворна-Галай згадувала: «Перший лист від Сашка з його поезіями справив не просто приємне враження, а й привабив особливою лаконічністю та стрункістю думок. Вірші зворушували одкровенням, емоційністю, мистецькою вправністю... Справді, я по-тай від усіх зробила свій вибір: так, це – мій хлопець, ідеалізуючи його за духовне, елегантне, багатовимірне слово». І скоро переконалася: «Сашко був людиною виняткової внутрішньої вроди, вольовою особистістю, завше сповнений духовної рівноваги і цілеспрямованості».

У липні 1962 року закохані зустрілися в Києві, куди вона приїхала вступати до університету. А 19 серпня 1962 року Олександр із батьком і старшим братом пішов до Дніпра і... зник. На дев'ятий день тіло юнака сплило нижче села. Є припущення, що молодого поета-дисидента втопили співробітники КДБ. Похований Олександр Григоренко в рідному селі Бородаївці.

Ні за життя поета, ні після – не видано окремої книжки його поезій, лише кілька добірок у періодичних виданнях, спогади по нього.

Хочу

*Я хочу, сонце щоб світило,
Я хочу, вітер щоб зітхав,
Я хочу, струни щоб дзвеніли,
Щоб дзвону спів не затихав.
Щоб серце чуло і тривожне
Було у кожного з людей,
Щоби зробити було можна
З дорослих грішників – дітей.
Щоб совість щира, незрадлива
Суддею кожному була,
Щоби ніколи кривди злива
Ростків добра не залила.
Хай вільно будуть дихать груди,
Хай щастя плететься із очей,
Ніколи хай не будуть люди
Тіснить подібних їм людей.*

• 3 листів до редакції

Шановна редакція!

З ініціативи Комітету «Спадщина» Українського Культурного Центру бібліотеки в місті Воррен (Мічиган), влаштовано дуже успішну імпрезу, презентацію книжки «Мозолівка». Долучаю фотографію самої книжки та доповідь магістра Віри Андрушків. Пересилаю Вам мої сердечні поздоровлення!
Марія Зарицька Червівська (Мічиган, США).

ДОПОВІДЬ МАГІСТРА ВІРИ АНДРУШКІВ

Всечесніший Отче Марію, шановний п. Цяпа, шановні пані і панове!

Мені надзвичайно приємно вітати п. Михайла Цяпу з появою монументальної книги «Мозолівка». Книга містить історію села Мозолівка в Підгаєцькому повіті, Тернопільська область, особистих споминів автора, його друзів і про друзів по обох боках Атлантийського океану. В ній знаходимо історію молодих років автора, його приналежності до визвольного руху ОУН та воєнних дій Першої Укр. Дивізії Укр. Національної Армії Галичина.

Читача вражає надзвичайна пам'ять автора, детальні описи воєнного вишколу, які читаються майже як підручник, воєнних дій в Чехословаччині та Італії та повоєнного життя в Німеччині. Автор місцями виявляє своє почуття гумору і не боїться з себе «дерти лаха».

Михайло Цяпа з великою любов'ю та пошаною описує шкільні роки, учителів та директора школи. Де потрібно справляє неточності в деяких споминах друзів.

Михайло Цяпа проявляється надзвичайним організатором. Він зумів приєднати своїх друзів, односельчан, розкинутих по різних кутках світу, до цього важливого проєкту. Ці товариські та політичні зв'язки дають цікавий приклад не тільки співпраці для виживання в складних воєнних обставинах та на еміграції, але також посвяти для визвольної боротьби, праці для поширення інформації про Україну, ширення правди про нищівну комуністичну владу, праці будови громади, її культурних, освітніх, наукових та фінансових установ української громади.

В своїй книзі Михайло Цяпа показав свої здібності як мемуарист, дослідник, історик, архівіст, літературознавець, бібліотекар, філіталіст та жертвенний меценат. Спомини автора та його друзів переплетені цитатами різних письменників та книг від Євангелії, Корану, Григорія Сковороди, Тараса Шевченка, Івана Франка, Йогана Готфріда Гердера, Василя Бобинського, Бориса Бобинського, Олександра Олеса, Василя Симоненка, Миколи Міхновського, Григорія Костюка та Ліни Костенко.

Одна з найцікавіших частин для мене були спомини про радянофіла, укр. патріота, талановитого поета Василя Бобинського та його добу розстріляного відродження. Ця істо-

рія родини надзвичайно трагічна та зворушлива.

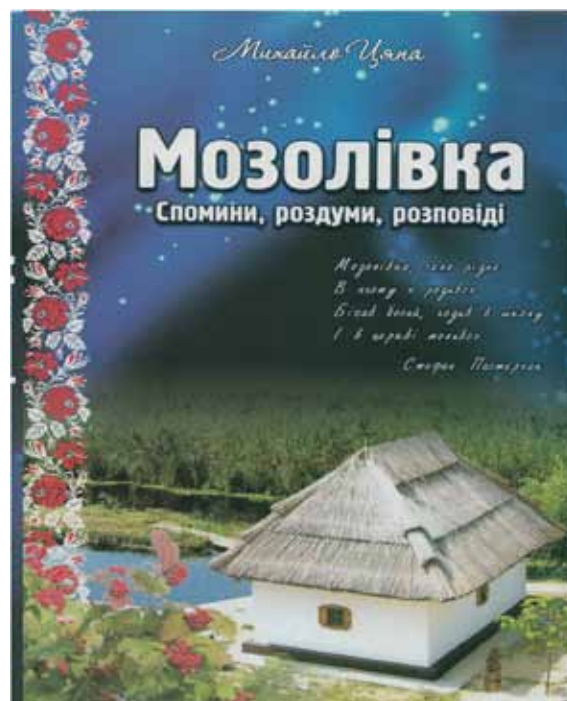
Автор використовує різні матеріали і спомини Григорія Костюка, рецензії та літературні праці Василя Бобинського та його сина Бориса. Книга споминів виявляє величезну працю автора, який поставив собі завдання увіковічити своїх односельчан, які віддали своє життя за батьківщину, а також тих, які даліше провадять працю над будовою укр. громади в еміграції та Україні. Між ними такі постаті як Євген Репета, Василь Ліщинський, Теместокль Вірста, та на жаль недавно покійний св. п. Мирослав Кальба.

Книга включає багато прикладів з громадського життя та конкретної праці для добра укр. народу. Автор разом з другими ентузіястами виконали надзвичайно важливу працю у сприянні пересилки величезної, важливої і цінної бібліотеки св. п. Ярослава Голуба Огородника до Львівського університету ім. Івана Франка при допомозі Тані Витвицької та Фондації Сейбер Світло (Sabre Foundation).

У споминах про Анн Арбор пізнаємо Михайла Цяпу як підприємця-господаря, який вміло разом із Василем Огаром купує хати, відновляє їх та винаймає студентам. В одній хаті проживав сам Михайло, а в другій - різні студенти. Ми цю другу хату називали «House of Ukraine».

Спомини про життя в Анн Арборі включають інформації про український студентський клуб, працю в математичній бібліотеці, працю над російсько-англійським та англо-російським математичним словником. Цікавим та зворушливим був опис праці над цим словником, включно з неприємностями та кривдою, яку заподіяв шовіністичний російський міністер освіти. проф. Пілюков. Саме тому п. Цяпа вирішив хоча в цей скромний спосіб надати признание великій праці проф. Пілюка.

Особливе та шанувальне місце в книзі займає перебування Ліни Костенко як «Poet in Residence» в Мішгенському Університеті через посередництво Проф. Романа Шпорлюка. Мені пригадується перший міні-курс

«Ліна Костенко і Шестидесятники», який я читала разом із проф. Асею Гумецькою. Дім Михайла Цяпа був гостинним пристановищем для Ліни Костенко та її сина Василя, особливо після неприємних перипетій в Нью-Йорку. В книзі також включено і програму наукової конференції «Ліна Костенко - Мистець та Мислитель» та статтю з газети «Свобода» про літературний вечір Ліни Костенко.

Ми жартували із св. п. Надією Світличною, що треба виготовити меморіальну дошку на домі, де перебувала Ліна Костенко в 1989 - 1990р.

В кінці книги поміщена стаття про сучасний занепад і сумну долю села Мозолівка. У післяслові автор пояснює свою мету у написанні цих споминів.

Він звертається до українців наступних поколінь, щоби вони дбали про Україну, жили та працювали на її майбутнє.

Книжку автор дарує переможцям конкурсу укр. мови ім. Петра Яцика сподіваючись, що ця молодь буде тією елітою, яка продовжуватиме працю тих, які уже відходять. На кінець хочу сказати, що такі спомини дуже важливі для дослідників, які тепер так прискіпливо вивчають і в деяких випадках викривляють правду про укр. визвольну боротьбу.

Нещодавно відомий історик Франк Сисин підкреслив важливість «мікро історії», а саме історії сіл та міст і разом із тим важливість мемуарів у вивченні ширшої картини історичних подій.

Від себе заохочую всіх записати спомини або зняти на відео розповідь про свої переживання, щоб зберегти усні історії для наступних поколінь.

ПРО ПРОВЕДЕННЯ ЗИМОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ У ВСЕУКРАЇНСЬКОМУ ТАБОРІ „ОЙКОС” ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

З 17 по 23 лютого 2013 року для вихованців позашкільних еколого-натуралістичних закладів області та базових загальноосвітніх шкіл з екологічної освіти та виховання проводилося зимове оздоровлення у всеукраїнському екологічному таборі-експедиції „Ойкос”, що працює на базі Закарпатського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді (директор Геревич О.В.).

Центр є одним з найпотужніших позашкільних освітньо-виховних закладів західного регіону, який координує інструктивно-методичну, дослідницьку роботу педагогів, учнів та юннатів шкіл та ПНЗ області і проводить змістовну роботу з екологічної освіти і виховання дітей та учнівської молоді Закарпатської області з урахуванням сучасних освітніх вимог.

До складу учнівської делегації від Дніпропетровської області ввійшли вихованці дитячого екологічного центру м. Дніпродзержинська, переможці обласних та всеукраїнських масових заходів еколого-натуралістичного спрямування, та учні середньої загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 44 м. Дніпродзержинська, активісти прес-центру шкільного парламенту, учасники відкритого фестивалю дитячих та молодіжних засобів масової інформації України „Жми на RECOrd!”, переможці фотоконкурсів екологічної тематики.

Учасники заходу ознайомилися з профільними з навчальними кабінетами Закарпатського облЕНЦ, кучком живої природи, навчально-дослідною земельною ділянкою, учнівською юннатівською пасікою, декоративною водоймою, а також з дендрологічним парком, який є окрасою території закладу. В дендропарку ЗОЕНЦ зростають понад 100 видів цінних деревних та чагарникових рослин, зокрема магнолія Суланжа, болотний кипарис, сосна кедрова європейська, гінкго дволопатева, кедр ліванський, метасеквойя гілпостробоїдвидна тощо.

Учасникам оздоровлення та конгресу „Юннатам про Карпати” була також презентована діяльність дитячої екологічної відеостудії „Дивосвіт”, яка кілька років тому створена і плідно працює в ЗОЕНЦ. На заняттях екологічної відео студії юннати закладу під керівництвом фахівців обласного телебачення навчаються працювати з сучасною фото- та відеоапаратурою, брати інтерв'ю, створювати відеорепортажі та висвітлювати всі цікаві події з життя центру.

Під час заходу педагогічним колективом центру була організована і проведена творча зустріч педагогів та юннатів Дніпропетровської та Закарпатської областей, в ході якої педагогічні працівники представили основні напрями роботи позашкільних еколого-натуралістичних установ двох областей, презентували свої методичні та педагогічні напрацювання, видавничу продукцію екологічної тематики, а юннати обмінялися досвідом проведення дослідницької, практичної природоохоронної, екологічної діяльності в умовах степового та гірського ландшафтного біологічного різноманіття,

вирішення екологічних проблем в своїх регіонах.

З метою презентації тісного співробітництва Закарпатського обласного ЕНЦ та Ужгородського національного університету для делегації учнів Дніпропетровської області була проведена змістовна екскурсія до зоологічного музею біологічного факультету університету, в ході якої юннати ознайомилися з колекцією безхребетних та хребетних тварин, яка збиралася науковими співробітниками університету з часу створення музею у 1946 році під час проведення експедицій та обміну між зоологічними музеями різних міст СРСР. Завдяки цьому експозиційна частина у виставкових залах музею на даному етапі нараховує біля 5 тис. експонатів, що представляють фауну усіх континентів та океанів світу.

В рамках зимового оздоровлення юннати Дніпропетровської області відвідали „перлину” Закарпаття – всевітньо відому Долину нарцисів, яка є унікальним ботанічним об'єктом краю, і де охороняється один із останніх в Європі осередків нарцису вузьколистого, популяція якого збереглася з гляціального періоду до наших днів і є реліктовою. І хоча під час відвідання „Долина нарцисів” знаходилася під щільним сніговим покривом, а не під суцільним білим покривом квітучих нарцисів, вона все одно була естетично привабливою.

Родзинкою зимового оздоровлення юннатів Дніпропетровської області та конгрес-туру „Юннатам про Карпати” стало відвідання відомого історико-культурного об'єкту регіону - географічного Центру Європи, який розташований неподалік с. Ділове Рахівського району, та одного з найбільших заповідників України – Карпатського біосферного заповідника (директор професор Гамор Ф.Д.), центральна садиба якого знаходиться в найвищогірнішому районі Закарпаття. Заповідник входить до міжнародної мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО і є одним з найбільших наукових та еколого-освітніх центрів Карпатського регіону, де зберігаються мало порушені та практично незачеплені людською діяльністю передгірні діброви, гірські букові, мішані та смерекові ліси, субальпійські та альпійські луки, із значним біологічним різноманіттям флори та фауни.

На території заповідника з 1993 року за ініціативи Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді та Закарпатського обласного ЕНЦ проводиться робота всеукраїнського еколого-освітнього наметового табору-експедиції „Ойкос”, учасниками якого неодноразово були і юннати Дніпропетровської області.

На території заповідника, що є природно - заповідним об'єктом світового рівня, знаходиться єдиний в Україні музей екології гір та історії природокористування в Українських Карпатах, який відвідали учасники зимового оздоровлення з Дніпропетровщини. Музейні експозиції музею розкривають інформацію про історію формування Карпатських гір, їх основні типи ландшафтів, рослинний і тваринний світ, основні напрями природокористування в гірських районах від витоків заселення цих земель людиною до наших днів, унікальність і самобутність традиційного гірського землеробства, лісокористування, господарства, які є невід'ємною частиною культурного надбання українських горян.

Під час перебування на центральній садибі Карпатського біосферного заповідника керівники учнівської делегації Дніпропетровської області взяли участь у розширеній науково-методичній нараді працівників заповідника та уклали з керівництвом КБЗ договір про співробітництво в рамках виконання обласної комплексної програми організації наукових практик та екологічних екскурсій „Вивчаємо заповідні території України”.

Протягом проведення зимового оздоровлення юннатів Дніпропетровської області на території Закарпаття та конгресу „Юннатам про Карпати” екологічною відео студією „Дивосвіт” Закарпатського обласного ЕНЦ знімався відеорепортаж, який в подальшому буде презентований всім учасникам заходу.

На зворотному шляху до Дніпропетровська учасники заходу відвідали місто кави та шоколаду Львів, де побували в історичній частині міста, яка має неперевершену старовинну архітектуру, що внесена до всевітньої історичної та культурної спадщини ЮНЕСКО.

І.О. МАЙБОРОДА,
заступник директора
КЗО „Обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді”.

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Найперше ми дякуємо пані Любов Василів-Базюк за небайдужість до українського сьогodenня. А ще вище наведені рядки нашою думкою, що навіть здалеку зрозуміло наскільки нагальною проблемою реформування вітчизняного агропрому. Тим більш що ця проблема не лише економічного, а й соціального характеру. На нашому фото вічна – трудівниця пенсіонерка з села Майорка Дніпропетровського району Лідія Голік. Цій жінці невдовзі виповниться вісімдесят літ, але вона, як пише українка з Канади, «... до кінця життя - не може відпочити - бо помре з голоду.» А тому час вимагає негайних змін в українському селі. І, дякувати Богу, в країні є для того можливість. Найперше вони полягають у запровадження справжнього локомотиву аграрного сектору України – природного землеробства.

ГОЛОС ЗЕМЛІ

Провідник рубрики:
Іван ЛАЗАРЕНКО, фермер,
координатор всеукраїнської
програми «Природне
землеробство»

ДЕРЖАВА МАЄ ПОДБАТИ ПРО ЛІТНІХ СЕЛЯН

Лідія Голік

Я багато думала над тим як повинно бути нині облаштована господарка в сучасному українському селі. Як вижити селянину в цей розхристаний соціально час? Чим вони мають зорати? Коней нема, моторових малих плугів - нема, а як є - нема грошей купити. А кожний садить все, те що собі потрібно на цілу зиму. По селах для молодих людей немає праці. Господарчі спілки, що винаймають землю - затруднюють середнього віку людей, яких діти вже живуть у місті то приїжджають до батьків, щоб у присадибному городі викопати свіжих овочів. Шкода спостерігати в Україні стареньких людей, які мусять здобувати на старість собі харчі, бо крамниці в селі нема, а до міста - не завжди доходить автобус. У таких злиднях - без води в хаті, каналізації, ванни - пенсіонери фермери в Канаді не живуть. Кожна ферма має модерні умовини. Малі господарства - 30 акрів - мають люди середнього віку, коли працюють здають в аренду великим фермерам, що мають всю свою машинерію, а на пенсії наймають компанії, які їм засаджують картоплю, чи те, що вони подумают. Заводять овочеві сади, яблуні та груші та все інше. Дерева висотою не вище як 2 метра. Я можу рукою зривати яблука з верхка дерев. У місті не вільно тримати курей, гусей та різного птацтва. Фермери мусять мати дозвіл та правильно побудовані хліви для свиней, бо запах свинячого гною розходився по сусідніх фермах та люди нарікали, тому ті що тримають свиней - мають спеціальні очищаючі коміни на поганий запах. Дуже шкода стареньких, спрацьованих селян, які до кінця життя - не можуть відпочити - бо помруть з голоду. Для таких людей держава має побудувати будинки, де є ліфти, всі вилги за їхню присадибну землю, а їхні хати та хліви розібрати, спорожнити, та шукати добрих молодих господарів, що будуть від держави винаймати землю, сіяти те, що буде потрібним, садити модерні сади, а в селі для старших людей має бути добра крамниця з яриною, овочами та різним м'ясом, гігієнічно приготоване.

Любов ВАСИЛІВ – БАЗЮК,
(Торонто, Канада)

ОРГАНІЧНА ОБРОБКА ЗЕМЛІ – МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

16 лютого делегація аграріїв Криничанського району, Солонянського та Томаківського районів, а також представники з Івано-Франківської області (Петрунів Микола), Польщі (Шрьода Мичислав) та Чехії (Конторик Йозеф) відвідали фермерське господарство «Ірій», яке знаходиться в селі Миколаївка, Новомосковського району, Дніпропетровської області. Метою поїздки було ознайомлення з технікою для органічної обробки землі.

Альтернативою ультрахімізованого методу господарювання є органічне (біологічне) землеробство, яке повністю виключає застосування отрутохімікатів і неякісних мінеральних добрив. Проте це землеробство вимагає високої культури, дотримання всіх термінів та вимог обробки ґрунту і догляду за рослинами, застосування біологічних методів захисту рослин від шкідників та бур'янів. Воно невіддільне від добре поставленої насінневої справи, наявності високоврожайного і стійкого проти вірусів і грибків гібридного насіння.

При органічному (біологічному) землеробстві на перших порах врожай дещо нижчі (на 10-20 %), але його продукція ціниться на світовому ринку значно дорожче від вирощеної із застосуванням міндобрив та отрутохімікатів, іноді навіть у 2—3 рази. Органічне землеробство засноване на застосуванні органічних добрив, перш за все гною, торфу, сапропелів. Для сучасної України проблема деградації земель (природне або антропогенне спрощення ландшафту, погіршення стану, складу, корисних властивостей і функцій земель та інших органічних пов'язаних із землею природних компонентів) досить актуальна, тому особливо актуальним є не лише впровадження нових технологій, а й залучення міжнародного досвіду.

Гості змогли побачити самостійно виготовлений 2-х метровий культиватор, який допомагає забезпечити дотримання принципів природного (органічного) обробітку землі; камеру біоферментатора, споруджену за американською технологією біологічних процесів ферментації «Біопроферм».

Криничанський район:
СТОВ «Лада», директор Мариниченко Михайло Олександрович,

СТОВ «Лада», агроном Солоний Петро, ТОВ «Сільгоспобладнання», директор Мариниченко Микола Олександрович, Фізична особа-підприємець Мариниченко Ольга Миколаївна,

СТОВ «Карат Плюс», заступник директора Копайгородський Григорій Фадейович,

СТОВ «Карат Плюс», головний інженер Корженко Сергій Вікторович,

СТОВ «Карат Плюс», головний агроном Пільнік Юрій Дмитрович,

ФГ «Лемко», голова Матвій Петро Васильович,

ФГ «Лемко», Матвій Іван Петрович,

ФГ «Колосок», Євдокімов Микола Вікторович,

Ворошило Едуард Анатолійович - активний прихиль-

ник природовідповідного землеробства,

Приватний підприємець Напрасний Олександр Миколайович,

Ратанчук Володимир Миколайович,

Пазін Микола Васильович.

Солонянський район:
ФГ «Вдача», Снітко Ігор Михайлович,

ФГ «Снітко», Снітко Максим Ігорович,

ФГ «Шлях», Ганзенко Ігор Владиславович.

Томаківський район:
ФГ «Сімона П.П.», Сімон Павло Петрович,

ФГ «Нива», Палець Анатолій Іванович,

ФГ «Весела Долина», Шапошник Микола Олександрович.

Івано-Франківська область:

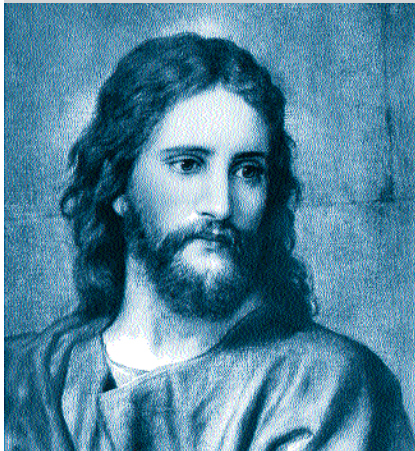
Петрунів Микола.

Польща:
Шрьода Мичислав.

Чехія:
Конторик Йозеф.

ЖИТТЯ ІСУСА ХРИСТА ДО БОГОЯВЛЕННЯ

Євангеліє від Луки (2, 40-52)

В основу бесіди покладено книгу о. Олександра Меня „Світло в п'яті сяє“, яку переклав українською мовою Лев Хмельковський і випустило в світ львівське видавництво „Свічадо“ у 1995 році. Талановитого християнського просвітителя о. О. Меня вбили у Подмоскові 9 вересня 1990 року ударом сокири по голові. Його вдова Наталя Григоренко доручила Л. Хмельковському переклад творів о. О. Меня.

Свято Хрещення Господнього для нас – особливе, тому що цього дня, в день Свого Хрещення, покликаний був Господь небесним Своїм Отцем до служіння родові людському. Він був покликаний, щоб заради нас жити, вчити, страждати, вмерти. І ось подивіться на це дивовижне для нас видовище: коли Іван Хреститель проповідував на Йордані, до нього приходили люди різних станів, приходили і вчені, і книжники, і солдати, і збирачі податей... Пришов серед них Ісус з Назарету Галілейського. По-людськи міркуючи, не було в Нього жодних переваг, прийшов як один із багатьох. Можливо, там були сотні таких самих сільських ремісників і Він був з ними. Просто говорить євангеліст: „Прийшов Ісус з Назарету Галілейського“. Пришов звідти, з того села, де жив Він увесь той час, майже 30 літ Свого життя.

Марно ми намагаємось проникнути у ці роки, тому що майже нічого не розповідають нам євангелісти, як жив Господь обіч людей. Ми знаємо, як Він проповідував, як Він викривав, як Він, врешті страждав, і як Він явився воскреслим, але ми не знаємо тих

довгих років, які Він провів у селищі, що називалося Назарет. А нам так хотілося б це знати, адже Він там жив як звичайна проста людина: нам це дало б особливий приклад, щоб ми могли наслідувати Його. Але невідоме, нез'ясоване для нас назаретське життя Господа. Перше, про що ми дізнаємось, що Він там трудився, бо Він був теслею, працював власними руками.

Є багато переказів, легенд про те, як Він ще в дитинстві творив дива, наприклад, оживляв глиняних пташок. Але все це неправда, тому що коли Він вийшов на проповідь, усі односельці дивувалися, що Він може стати учителем, проповідником, вони нічого про Нього не знали, окрім того, що Він Син Марії і є в Нього рідня в Назареті. Коли Він прийшов проповідувати до їхнього молитовного дому, вони запитували: „Чому Він нас вчить? Чи не Він син теслі і тесля, ось Його брати і сестри з нами?“ Вони були надто близько Від Нього і не роздивилися, не вгадали, не побачили і не відчували. Господь ніби приховував від них Свою божественну таємницю.

Назаретське життя, сокровенне життя разом з Матір'ю. Йосиф помер, вони залишилися вдвох і нам завжди хочеться уявити собі, як закінчувався день праці у цьому домі, як Діва Марія приносила воду з-під гори у високому глекові, коли Вона закінчувала свою працю біля вогню, коли Він складав Свої інструменти, і вони залишалися удвох – Мати й Син. Здавалося б, таке звичайне, таке повсякденне перед нами — Мати разом з Сином у темному вечірньому покої, де лише вогник горить. Коли б хтось зазирнув у двері цього дому, він побачив би Матір і Сина, які сиділи за столом, вечеряли.

І це для нас нескінченно дороге, тому що ми з вами ведемо звичайне життя, і те, що Господь жив тим же життям, освячує усе: і важке іноді ранкове пробудження, і наші життєві турботи і заняття. І ніхто не може сказати, що життя сіре, тому що треба приборати, прати, куховарити. Оскільки це робила Матір, трудився повсякденно її Божественний Син, отже, немає нічого принизливого ні в праці, ні в наших звичних буденних заняттях.

Звичайно, ми знаємо, що життя Його було сповнене молитви. Вже

потім, коли Він став проповідником, коли Він почав провіщати своє Євангеліє, Він рано вставав і йшов самотньо в гори. Як оповідає євангеліст, вставши рано, коли усі ще спали, Він йшов молитися. Мабуть, Він вишукував кожну хвилину, щоб побути перед лицем Свого Небесного Отця. І знову перед нами урок: Він ці хвилини ловив, а в нас вони є, і ми не використовуємо їх, втрачаємо.

Лише один випадок з того часу розповідає нам євангеліст Лука. Всі ви добре пам'ятаєте цю єдину розповідь з дитинства Господа. Коли Йому виповнилося дванадцять років, батьки узяли Його на Пасхальне свято до Єрусалиму. Там зібралися тисячі людей, десятки тисяч, і ось разом зі своїми рідними, сусідами йшов хлопчик Ісус. Йшли вони, раділи, співали, зустрічали свято, а потім загубили Його, загубили Сина серед юрби. І три дні – уявіть собі – три дні блукали Марія і Йосиф містом, бігали у відчаї, кликали Його повсюдно – але як знайти хлопчика у переповненому прочанами місті? Тоді вони пішли до Храму, просто помолитися Господу, щоб Він їх настановив — і там, під навісом, де сиділи вчителі віри, вони знайшли Отрока Ісуса.

Ось ще одне нагадування нам з вами, тому що немає нічого легшого, ніж загубити Господа, загубити Його так, як загубили батьки. Ми Його губимо серед метушні, ми Його губимо в самозаспокоєності, коли зайняті різноманітними справами, і звісно, губимо в гріхах, коли вони заповнюють нас, і Господь нас залишає, відходить. Страшно втратити Христа в серці своєму. Подумайте про батьків, які бігали містом три дні – як їм було страшно й гірко! Якщо ви відчуваєте, що ваше серце втратило Його, більше не відчуває Його поруч, то не будьте байдужими, шукайте теж, усім серцем закликаючи: „Господи, де Ти? Я Тебе загубив, я не відчуваю більше Твоєї присутності, доторку!“

І як вони знайшли Його в храмі, так і ми знаходимо Його в спільній молитві. Кому стає важко, хто втрачає Бога, хто губить Христа, той знайде Його у спільній молитві. На це вказує нам Письмо, адже вони знайшли Його у Храмі, де збиралися люди для молитви. І коли у вас на серці справді важко, прийдіть до Церкви не просто постояти, послухати, або помолитися разом з іншими. Якщо цього дня немає служби, покличте свою сусідку, близького друга, помоліться вдома разом, щоб Господь почув вас, бо Він Сам сказав нам: „Де двоє чи троє зібралися в ім'я Моє, Я там серед них“.

Для того, щоб поповнити знання Біблії, почути відповіді на запитування людей про різні проблеми повсякденного життя, слухайте християнську радіопрограму «Відвертість», яка виходить в ефір щонеділі о 21:30, на першій програмі Українського радіо.

• 3 майбутньої книги «Діаспора пам'ятає»

МІЖ ЖОРНАМИ «ЖОВТОГО КНЯЗЯ» зі споминів свідка Голодомору

«Уривок з книги Т. Липового «Спогади. Носачівська трагедія»

Цього чоловіка добре знають у нашій громаді. 19 листопада він, як і щороку, піде разом з українцями Великого Нью-Йорку до собору Святого Патрика, аби помолитися, аби згадати, аби попросити Всевишнього, щоб упокоїв у Царстві Своім безневинно убитих. Йому вже багато років, але пам'ять цупко береже пережите у ті страшні роки для України роки - 1932 і 1933-й, на які припало його дитинство. Ці спомини 90-літнього свідка Голодомору таврують сталінізм, який винищив штучним голодом 10 мільйонів українських селян, сильніше, ніж будь-яка публіцистика чи наукові дослідження.

Мене звать Тихін Липовий. Народився я в 1921 році в селі Носачів Смілянського району на Черкащині в родині Левка та Параски Липових. У сім'ї нас було п'ятеро. То був суворий час, тривожний і голодний. Точно не пам'ятаю, коли саме почалося відбирання в українських селян хліба, але пригадую, що «викачкою» керував присланий з Москви директор школи Федор Якунін. Саме ця сатана доклала найбільше зусиль, щоб дотла зруйнувати колісь заможне наше село.

У 1932 році розпочалася голодівка. Тоді від хати до хати почали рискати комісії в пошуках хліба, штрикали ключками по подвір'ях, городах, стукали по стінах, намагаючись відшукати й вимести все до останньої зернини.

Пригадую, як хлопець Митрофан, трохи старший за мене, який колись пас нашу корову, лежить на колгоспному возі, зовсім обезсилений, й благає батька: «Дядько Левко, допоможіть, порятуйте, вмираю...». Той Митрофанів приречений погляд стоїть у мене перед очима й все життя мандрує за мною по світах.

Перед тим, як село почав викошувати голод, збіжжя, забране у селян, звезли на вигін - сільський майдан, поставили молотарку й почали молотити. Ми малі бавилися, тішачись тим дійством, не відаючи, до чого це все призведе.

Одна жінка, яку в селі називали повуличною Смілянкою, у розпачі кинулася до місцевого комуніста Захарка Подзіруна: «Слухай, Захарку, ти не для мене залиш хліба, залиши для моїх трьох голодних діточок!» «Як не матимеш, що їсти, то будеш їсти своїх дітей», - відповів той.

Після того, як у селян позабирали хліб, розпочалися великі крадіжки: крали худобу, залазили в погребі, виносили все, що могли підняти, - картоплю, капусту, огірки... Наша сусідка Кравчиха щонаочі сиділа з косяю, охороняла, а злодії вешталися від погребів до погребів. Однієї ночі, коли батько був на роботі, залізли й у наш погріб. Не знаю, коли батько викопає новий у снігах, але все, що залишилося від злодіїв, перемістилося туди.

Перший раз я побачив голод на власні очі, коли одного разу ми з батьком вийшли з церкви, а попід тинном лежала спухла жінка, із землею в роті. В агонії вона шкрябала нігтями ґрунт, так, ніби з останніх сил пробувала втриматися на цій землі.

У сусідській хаті колись заможного господаря організували так званий ледачком, куди зганяли людей, які не мали сили працювати в колгоспі.

Навесні ми посадили столові буряки на висадки. Одного разу батько пішов вранці перевірити наш город, аж дивиться вся та розсада вирвана з корінням. Батько зразу зрозумів,

що то справа рук когось із ледачкому й попрямував туди, щоб дізнатися, хто це зробив. Тільки на поріг, а назустріч йому виходить дружина батькового товариша Андрія Богуславського й благає: «Братику Левку, роби зі мною що хочеш, але то я поїла всі твої висадки...» Батько повернувся до хати, сів за стіл, схилив голову на руки й довго плакав.

У Олексі Пилипенка, якого загнали в Сибір, була неграмотна дружина Олена і син Матвій. Пам'ятаю таку картину. Весною 33-го ця жінка виповзла з хати й лежачи, попаски, немов і не людина, зубами рве спориш і лободу, а я виліз на акацію, зриваю й кидаю їй китиці, які вона одразу ж поїдала. Син Матвій крутився біля нас. Хоча їсти в нас не було чого, але мама часто давала йому склянку молока, бо ми мали корову.

Батькового товариша Богуславського відправили на Сибір, а дружину з двома дітьми і скринєю вивезли на околицю села й кинули. Приходить до нас вона ввечері й, плачучи, просить дати бодай ковток молока для дітей. Як же не дати - до того ж це жінка товариша. Мама налила невеличкий глечик дала їй в руки, а та тільки вийшла за поріг, обезсилена, впаля й розбила той глек. Знову вертається, знову плаче, мама знову наливає їй молоко, але взяла її під руку й понесла її дітям молоко сама.

Я іноді відвідував її за селом, бо то було близько від нас. Страшна картина: стоїть скриня під відкритим небом, вихудла жінка, мокрі, брудні, голодні діти тутляться до неї...

Розпочалася агонія, про яку не хочеться ані згадувати, ані розповідати. Дві жінки Штильови, може, то була мати й донька, а може, сестри, зарізали іншу жінку з Калинівського кутка, наварили холодцю й продавали на базарі. На другому кінці села чоловік зарізав малого хлопця і з'їв.

Однієї неділі я пас біля цвинтаря корову. Аж їдуть два хлопці мого віку - дванадцятилітні, називалися вони Тарани, а по-вуличному Бедки. Двоє колись від воза, голублі, доточена платформа. «Тільки що відвезли маму й кинули в яму, їдемо по батька», - кажуть. Пішов я на кладовище, дивлюся, а в ямі лежить жінка у вишитій сорочці, лежить на боці з підігнутими колінами, можливо, вона ще була жива. Після голодівки цих хлопців у школі я більше не бачив.

...Голодна смерть була нещадною - не минала жодної хати, жодної родини. Помер мій дядько з материного боку - Іван Журавель, помер дядько Михайло Липовий, помер двоюрідний брат Макар. Сестра Агафія вийшла заміж, у 1933-му році народила дитину, яка за пару днів померла. Сестра настільки опухла, що не могла ходити: ноги стали мов колоди, і з них сочилася ропа. Батько, бачачи, що вона гине, забрав додому, десь на станції роздобув малісу. Приніс додому ціле відро і почали ми її рятувати. І так батько врятував доньку від голодної смерті.

Люди почали звикати, що та чи інша корова не поверталася ввечері у село з пасовиська. Пам'ятаю пастух Зозуля пас овець, а ввечері люди виходили і самі забирали їх. Зозуля і вся його родина загинули під час голоду, а ту хату колгосп віддав іншим людям.

Паламар церкви, який жив недалеко від моєї сестри Насті, мав двох синів і доньку

Усто. Дружина і двоє синів померли, а Устя вижила. Пізніше, в часи побудови комунізму, цей паламар таємно хрестив сільських дітей.

Харчами в ті страшні часи була в нас хлібина на шістьох на цілий тиждень та ще щоденна склянка молока - оце й все. Пам'ятаю, посилала мене мати до Богуславського садка, щоб нарвав кислих зелених слив, з яких вона варила борщ.

Більше врятувалося від голоду селян, які жили поблизу ставка, адже там водилася риба. Вони так пильнували свої ятері, що поцупити щось із них було марною справою. За крадіжку риби можна було заплатити життям. Я, малий, рятувався від голоду зеленими сливами. Біля нашого погребів росла сливка, якій я не давав спокою. Ще задовго до того, як плоди поспіють, я з'їдав їх майже всі. Пригадую, наївся зелених слив і нічого не можу взяти до рота - страшна оскома. Якось у неділю попасту гнав я по Куцівській дорозі корову, аж бачу метрів сто від мене - гурт людей. Думаю, дай піду подивлюся, що вони там роблять. Підійшов ближче і бачу, люди косами розрізають здохлу конячку й м'ясо кладуть у мішки.

Один чоловік на прізвисько Заєць побачив мене й почав проганяти. «Йди звідси, - каже, - а то й від тебе щось відріжемо».

Ходили ми малими дітьми до лісу збирати жолуді, потім товкли їх у ступі й пекли млинці, дуже гіркі на смак, але ми їх їли й заливали молоком. По весні ходили на картопляне поле, де іноді можна було знайти мерзлу картоплю. Вона була дуже м'яка, тому брати її треба було дуже обережно, щоб не змішати з землею. На смак вона притомно солодка і їсти її було майже неможливо. Хоча вибору не було. Хочеш жити - мусиш їсти.

1933-й рік - це був рік так званих чуреків - млинців, якщо можна так назвати: лободу й спориш сікли, змішували, додавали води й пекли на сковороді. Малі діти нагадували скелети з величезними роздутими животами, було як впаде, то пару разів, на тому животі, немов на кулі, ще й обернеться.

На тих, хто уночі шукав, аби щось украсти, були засідки. А хто крав? Голодні. Живими їх уже не випускали. Хоча карати треба було, навіпаки, тих, що влаштовували засідки, - різних активістів, місцевих і присланих з «центру», які не мали нічого людського.

Це лише деякі факти, маленький відтинок української історії, свідком якої я був. Якось уже після Голодомору зайшов я до своєї родички Софії, яка жила біля залізничної станції, то вона сказала, що в нашому селі вимерли з голоду 740 осіб! Зрозуміло, що ця цифра «неофіційна» й дуже приблизна. Але скільки таких сіл по всій Україні?! Сотні, тисячі... І скільки в них печальних і безмовних цвинтарів?!

«Бористен нагородив переможців»

11 лютого в Центрі культури української мови НГУ ім. О.Гончара відбулось традиційне нагородження лауреатів літературного міжнародного конкурсу ім. О.Гончара на сторінках часопису «Бористен». Журнал «Бористен» та Національний гірничий університет давно поєднує творча співпраця. Зокрема, саме завдяки сприянню адміністрації університету та редакції журналу вулицю Кірова (де зараз знаходиться гірничий) було перейменовано на честь автора «Собору». Конкурс проводиться з 2003 року і став невід'ємною частиною лютневих подій центру ім.О. Гончара. Нагородженим вручаються почесні дипломи та пам'ятні кам'яні подарунки, виготовлені в НГУ. Цього року у номінації «Науково-публіцистична розвідка» перемогу здобула **Ніна СТЕПАНЕНКО** (м. Полтава) за статтю «Велика українка своєї доби», котра вміщена в серпневому номері журналу. У номінації «Література» було

Промовляє лауреат конкурсу в номінації «Література» **Марина ГАНІЄВА – МУЗИКА** (м. Дніпропетровськ).

відзначено **Марину ГАНІЄВУ–МУЗИКУ** (м. Дніпропетровськ) за оповідання «Марта – ласунка», присвячене Голодомору 1932-1933 років, вміщене у листопадовому числі щомісячника. Як зазначила сама авторка, вона намагалась у цьому короткому оповіданні вмістити історію кожної родини, зокрема і свої бабусі, яка постраждала від голодомору. «Тема голодомору повинна бути вічною, а не модною» - наголосила вона. В номінації «Публіцистика» перемогу здобув **Іван БУРТИК** (США) за публікації останніх років, котрі присвячені розповідям про трагедію радянського табору особливого режиму Кінгір та статті про українську громаду Казахстану. Цікаво, що попри поважний вік (автор на порозі свого 90 -ліття), Іван Буртик переймається свободою та історією людей, яких з ним розділяють тисячі кілометрів. У своєму вітальному листі він закликав всіх не бути байдужими до долі наших співвітчизників у далеких країнах, які прагнуть зберегти в серці свою Україну. В номінації «Краща новація» було відзначено **Івана ЛАЗАРЕНКА** (м. Дніпропетровськ) за впровадження на

Переможець в номінації «Публіцистика» пан Іван БУРТИК з США через велику віддачу не зміг прийти на бористенівську імпрезу. Однак, на зібранні прозвучало його звернення до присутніх просякнуте духом патріотизму і любові до України.

шпальтах журналу «Бористен» рубрики «Голос землі», присвяченої перспективній галузі сільського господарства України – природному землеробству. Як підкреслив автор, мета його роботи не лише природне землеробство, але і продуктивна співпраця у багатьох містах та країнах, поширення відомостей про нашу країну та її потенціал. Невимушену та дружню атмосферу імпрези підкреслила чудова гра квартету будинку органної музики «Гармонія», які налаштували глядачів на ліричність літературного слова. Чарівний жіночий вокал продемонструвала **Альона АНДРЕЄВА** під акомпанемент талановитої **Анастасії ТАЛАПАЦЬКОЇ**. Дівчата вже не вперше відвідують творчі імпрези «Бористену» і добре запам'ятались читачам та глядачам своїми творчими здібностями. Головною метою конкурсу є передусім вияв нових літературних та журналістських обдарувань, науковців, людей творчих, небайдужих до дня минулого і сьогодення. І щогорічні лауреати - яскраве тому підтвердження.

Влас. інформ.
Фото пресової групи НГУ та архіву редакції.

Чарівний дует у складі Альони АНДРЕЄВОЇ та Анастасії ТАЛАПАЦЬКОЇ порадував слухачів українським романсом.

Колективне фото організаторів імпрези та переможців конкурсу.

«Миттєвості візиту українця з Америки»

Петро ПАЛЮХ (зліва) під час прийняття у президентському фонді Леоніда Кучми. Міцне та приязне рукоштовнання з другим президентом України.

Під час зустрічі з професорсько-викладацьким складом університету імені Альфреда Нобеля.

Знайомство Петра ПАЛЮХА (крайній зліва) з Дніпропетровськом розпочалося із відвідування пам'ятника активному громадському діячу і підприємцю нашого краю Олександрі ПОЛЮ. На фото разом з проректором з розвитку та інновацій університету імені Альфреда Нобеля Сергієм ХОЛОДОМ.

На згадку про зустріч мер Дніпропетровська Іван КУЛІЧЕНКО подарував американському українцю книги та сувеніри про Дніпропетровськ.

Львівські зустрічі. Петро ПАЛЮХ та колишній директор Інституту національної пам'яті, экс-народний депутат України Ігор ЮХНОВСЬКИЙ (справа).

Петра Палюха на історичну Батьківщину»

Фото на згадку по завершенню круглого столу в університеті імені Альфреда Нобеля із представниками дніпропетровської історичної школи.

На пресовій конференції у агенції «Дніпро міст» Петро ПАЛЮХ розповів про життя української діаспори США та поділився своїми враженнями щодо відвідин України.

В програмі перебування подружжя Палюх в Дніпропетровську було і відвідання культурних закладів. Директор історичного музею імені Дмитра Яворницького Надія КАПУСТИНА (в центрі) докладно розповіла українцям з Америки про минувшину Наддніпрянського краю.

Старший викладач англійської мови та перекладу університету імені Альфреда Нобеля Тамара ІЩЕНКО захищає проект щодо створення центру українсько-американських студій. «Хресним батьком» цього починання можна вважати українця з Америки - Петра Палюха.

Подружжя Петро і Леся ПАЛЮХ після закінчення запису на Дніпропетровському обласному радіо разом з директором творчого об'єднання Валентиною ОРЛОВОЮ (крайня справа).

ЯК ЗМОТАТИ ШМАТОЧОК ЩАСТЯ

Недарма кажуть, що саме етнічно-близькі речі, пісні, їжа можуть позитивно вплинути на людину, на відміну від чужих та далеких модних трендів. Ніби природою закладене бажання бачити, смакувати та слухати своє, рідне. Є в цьому якась сакральність. І, навіть, народжені в урбаністичних 2000-их українки та українці зупиняють свій погляд саме на тому, що колись виготовляли їхні прабабусі та прадідусі.

Жінки у будь-якому віці полюбують ляльки. Спочатку вони ними граються, потім купують своїй малечі, потім знову граються, а потім збирають, аби через багато років доповнити свої дитячі спогади цими мовчазними свідками дитинства. В українській культурі, як і в будь-якій іншій, було придумано свою ляльку. Лялька - мотанка (або вузликова лялька) - наш символ жіночої мудрості, родинного затишку, оберіг, сакральна реліквія кожної родини, енергетична частка свого автора.

Багато досліджень вказують саме на сакральне, оберегове значення лялечки, адже у наших пращурів існувало три типи ляльок-мотанок: немовля, баба-берегиня і наречена. І кожна несла своє побажання для родини.

При народженні дитини українці виготовляли ляльку-немовля. Її укладали в ліжечко поряд з дитиною для охорони її сну та здоров'я.

Баба-берегиня допомагала оберігати достаток сім'ї. У середину ляльки вкладали монети, зерно, вовну для збереження домашнього тепла, отримання хорошої вовни овець та грошового достатку.

Лялька-наречена захищала дівчат від пристриту і підтримувала їх. Цю ляльку багато одягали і прикрашали, так як вона символізувала придане нареченої і привертала багатого нареченого.

Невипадково ці чарівні витвори мистецтва не мали обличчя - за старовинним повір'ям саме через лице в ляльку вселяється душа. А душа буває доброю чи злою. Мотанка безлика, вона не має обличчя, замість очей, рота мотали з ниток хрест - солярний знак, знак сонця, знак добробуту, дуже сильний оберіг, що несе в собі і що притягає сонячну енергію з усіх чотирьох кутків світу. Секрети виготовлення ляльок передавалися в родині від матері до дочки.

Історія, наче коло, повторюється - і в наші часи дуже часто можна зустріти у сувенірних крамницях мотанок. Вони стали модні. Але тільки рука майстра може перетворити звичайний етносувенір на правдивий оберіг.

Марина Музика - філолог, журналіст, але, певно, давні уміння предків, закладені в крові. Бажання створювати щось розпочалося з виготовлення декоративних прикрас - філігранних квітів - брошок. Але потім прийшло натхнення створити щось більше. Бажання виникло давно - хотілось разом із подругою організувати спільні заняття по виготовленню мотанок, але часу катастрофічно не вистачало. Але, врешті, перечитавши безліч літератури та подивившись десятки майстер-класів вона розпочала.

«Не надто сподівалась на успіх - зізнається Марина - Але перша лялька, коли вона вже «вмалювалась», прийшлася до душі, ніби ожила і навіть ім'я собі попросила - Мотря. Ось так.»

А потім натхнення взяло верх. Авторка забувала про час та місце - могла усю ніч присвятити черговій лялечці, дбайливо шиючи її костюм, підбираючи деталі.

За словами Марини найскладнішим є втілення задуму.

«Бачиш свою ляльку в одному образі, а з-під пальців виходить щось зовсім інше. В якийсь момент не ти твориш ляльку, а вона ніби диктує тобі, що їй одягати, яку хустку пов'язувати. Перший задум не справджується. В ляльки замість обличчя намотаний символічний хрест - і все одно вони мають якийсь своєрідний вираз. Мотря, наприклад, домашня й сумирна. А Докія - само впевнена і дещо пихата.»

Імена вона сама дає своїм витворам - вони народжуються в процесі створення. Особливість виробів Марини Музики - увага до дрібних деталей, вручну вишиті рушники, хустки, стовідсот-

кова відповідність давнім українським костюмам та сакральний вміст мотанки - кожна містить той необхідний набір оберегів, який відповідає її призначенню.

«З поганим настроєм лялька просто «не мотається» - наголошує майстриня - принаймні, коли я заклопотана чи роздратована, то ляльки мусять почекати, коли прийде натхнення. Я майже місяць не торкалася ниток і тканини, аби змотати нову ляльку, все чекала слушної нагоди. Звичайно, вкладаєш душу у процес. Це ж не просто створення бездушної матерії, це магія співробітництва автора і його витвору. Настає такий етап у «мотанні», коли лялька починає підказувати тобі, яку б вона хотіла мати хустку чи спідничку. Мої ляльки - це повністю ручна робота. У кожній - фартушок з «особистими» вишитими візерунками. Кожна ляля отримує ім'я, вишите на фартушку. Ім'я даю ляльці я або майбутній господар, але з роботи виходить вже лялька з іменем.»

Матеріали для ляльок обирають різні. Марина працює з натуральним текстилем, льоном, але до смаку й шовк, і бавовна.

Як на мене, скромність відрізняє майстерність від пихатості. Марина в кінці інтерв'ю додає, що не може назвати себе майстром, бо мало досвіду. «Я створюю мотанки неповних три місяці. За цей час змотала з десяток ляльок. Більшість з них «пішла в люди».

Але Мотря, Уляна, Ксана, Докія та інші панянки, які розійшлися Україною, заперечують. Вони майстерні витвори, лялечки, народжені з натхненням, обереги, в які талановита рука вдихнула життя. А головний секрет їх духовності в тому, що автор не має на меті заробіток. Мотання - це не робота, а стан душі. Подаровані сакральні символи роз'їхалися Україною, тримаючи в спідничках обереги, а Марина вже має нові ідеї, адже так багато лялечок чекають на своє ім'я

Дарина СУХОНИС-БУТКО.

Якщо Вас зацікавив таємничий світ українських оберегів, ви можете зв'язатися з автором loskotun@yandex.ru - можливо, наступна лялечка стане саме Вашою.

З інших видань

ПРО СВОБОДУ

Господь Бог дав нам Україну. Ми самі її не здобули, крові не пролили. Ніхто з людей нам її не дарував. То була воля Господня, ласка Божя. Обставини мусять описувати історики. Але Україна постала, вона є. Я переконаний, що інакше бути не могло.

Кардинал Любомир ГУЗАР

Проте чи всім нам подобається нинішня Україна? Кого слід картати, що вона не є такою, якою ми воліли б її бачити? Як сталося, що Україна не стала осідком достатньої кількості вільних людей, що є неодмінною ознакою справді вільної держави?

Багато хто все ще боїться свободи. Хтось давно відзвичаєний від неї, хтось, навпаки, досі не призвичаєний. Більшість людей про свободу не думають. Бо виховані в іншому світогляді.

Багато разів я чув з різних вуст, що ми, українці, є колосальними індивідуалістами. Маєш свій хутір, маєш родину, землю, сад — власне, що ще потрібно, аби не думати про те, що за парканом, про тих, хто за парканом? Земля така багата, що добрий господар ладен самотужки розбудувати щось на кшталт власного самодостатнього світу. Це створювало хитку ілюзію свободи для кожного й не примушувало змагатися за свободу для всіх. Мрії про волю не заважали кожному ставати невільником власного клаптика землі.

Історики кажуть: українці поставали насамперед як рільники, тому їхня звичка до колективної співпраці є недостатньо природною. Світ змінював обставини й характери, проте закладена традиція все одно давалася взнаки.

Після Другої світової війни я жив у таборі біженців на території Австрії. Дуже повчально було спостерігати, як поводитися українці, а як — литовці. Литовці вміли свої справи розв'язувати спільно, українцям це давалося тяжче. Звісно, вихідці з Литви, на відміну від нас, мали за плечима щонайменше 20 років незалежності. Але чи тільки в тому була причина?

Часом ми добре працюємо гуртом. З історії відомо, що українські військові формації в різні часи були досить вправними. Проте, коли йдеться про життєві проблеми, нас напрочуд важко переконати, що треба співпрацювати. Життя при-

звичаїло мешканців нашої землі боронитися, але не навчило спільно розбудувати навколишній світ, коли загрози немає. Складно відчувати себе спільнотою, коли відсутній спільний ворог. То не вже нам неодмінно треба ворогів, аби відчувати себе справжньою родиною, не роз'єднаною парканами особистих прагнень, дрібних острахів та нісенітних забобонів?

Українців на певний час може об'єднати шляхетна ідея, прекрасна мета, велика боротьба. Заради цього багато хто спроможний віддати останнє, йти до в'язниці, ризикувати здоров'ям, жертвувати життям. Натомість речі не менш важливі, але зовні більш буденні, марудні, не в змозі пробудити таку ж пристрась, такий же запал, таку ж схильність до жертвовності. Ми здатні боротися за чітко окреслену героїчну мету, але нам не властиво налаштувати себе на копітку, щоденну спільну працю.

Наведу приклад із власного досвіду: дуже легко розбудувати парохію, особливо, коли зводиться Храм Божий. Тою справою опікується ціла громада, кожна людина щиро намагається бути дотичною до здійснення мети. Та коли храм збудовано, то стимул зникає. Нащо зайво турбуватися, як воно вже постало? Але ж життя парохії не припиняється відтоді, як Храм Божий зведено. Воно, власне, тільки починається.

Який зв'язок я вбачаю між спільною працею та свободою? Дуже простий. Свобода не є сама в собі цінністю. Свобода — це обставина бути людиною. Свобода — це лише право творити добро. Свобода не в тому, щоби робити що заманеться. Свобода — то змога служити людям. Чим більше людей усвідомлять таку свободу як природну потребу, тим більше добра вони здатні спільно створити одне для одного, а отже, для цілої країни. Свобода є умовою, вона не є ціллю. Держава може почуватися вільною лише тоді, коли вона спирається на людей, які почувуються

справді вільними. Водночас тільки у вільній державі народ може почуватися свободним. Ми спільно повинні збудувати державу, де вільна людина має бути на першому місці. Повна свобода цілої України має складатися з частинок свободи кожного з нас.

Якби мене запитали, що означає бути свободним, я би не відповів одразу, хоча вважаю себе вільною людиною. Але ж не почувуюся захищеним. Бо живу в країні, де завтра мене можуть заарештувати. Або влаштувати мені дорожньо-транспортну пригоду, буцімто випадкову. Раптом хтось з високих щаблях влади подумає, що нижчепідписаний заважає владі, що він говорить дурниці, що псує людей? Раптом хтось вирішить, що варто такої людини позбутися? Бути вільним і наражатися через те на небезпеку — доказ того, що живеш у країні, яка не є вільною.

Справжні велети духу спроможні бути вільними і в невольній державі. Василь Стус навіть за ґратами лишився вільною людиною, саме тому його смерть у неволі перетворилася на безсмертне утвердження справжньої свободи. Власне, наявність таких людей дозволяла вважати наш народ волелюбним. Але брак таких людей не давав змоги цілому народові стати вільним. Ми справедливо пишаємося часами козацької держави, але надто ідеалізуємо той період, який не був аж таким беззастережно світлим. Невільники-кріпаки ставали вільними козаками, тікаючи до свободи. Але вони її не втримали.

Ми час від часу отримували можливість ствердити свою незалежність, але завше цю можливість марнували. Напевно, не варто виправдовувати хиби тільки зовнішніми чинниками та несприятливими обставинами. Якби весь народ був справді волелюбним, то чому він не підтримав вільного духом Івана Мазепу? Хіба в Україні на кожного Мазепу не знаходився свій Кочубей? Не варто боятися

З інших видань

ставити неприємні запитання, не слід боятися шукати відповіді на них. Подібна властивість є ознакою вільної людини.

Наш шлях до свободи виявився довшим, аніж мріялося декому, на те воля Господня. Зрештою, кожна зупинка на тому шляху — це Божа підказка, варто тільки навчитися тими підказками керуватися. Господь завжди випробує тих, кого любить.

Знову пошлюся на поширену думку — мовляв, українцям не властивий природний потяг до демократії. Буцім ми ладні підкорюватися комусь, хто спроможний обдарувати нас добром, здатний зробити за нас нашу спільну роботу. Чи на правду то є так?

Вочевидь, фахову відповідь на це запитання мають дати знавці — соціологи, історики, філософи. Та в Україні, певно, існує потяг до твердої руки, до мудрого диктатора. Одвіку ми прагнули доброго князя, гетьмана чи президента, який узяв би на себе тягар всеохопної опіки, який робив би добро для нас за нас. Нам легше, коли знаходиться вправний провідник, що вміє організувати, розв'язати, настановити, повернути. Це з одного боку. З іншого — ми мріємо про ідеального очільника, тому далеко не кожен, хто на подібну місію претендує, нас цілковито влаштовує. Суперечливість людської природи: ми не користуємося правом розв'язувати проблеми власноруч, але, зазвичай, відмовляємо в цьому праві іншому, допоки його зверхність достеменно не доведена. Що це, як не наочний вияв внутрішньої несповоди?

Зрозуміла симпатія певної частини суспільства до опозиції: той, що при владі, не впорався, він не гідний, то, може, його наступник впорається із завданням? Світ Божий не є чорно-білим. Не всі, хто при владі, — чорти, але, й не всі, хто в опозиції, — янголи. Особисто я не бачу ніякої суттєвої різниці між ними. Опозиція поки що виглядає надто слабкою, аби відчувати до неї довіру. Є серед опозиціонерів достойні люди, але, на жаль, їх одиниці. Часто чуємо закид, що люди при владі — злодії. Здавалося б, що так. Але кожен має поставити собі запитання, а що він зробив, аби влада була іншою, а країна була вільною. В усіх смислах того слова: вільною від злодіїв, від бідності, від упереджень, від острахів, від легкодухості.

Ми стоїмо перед поважною проблемою. Мусимо зупинитися і добре подумати, що нам робити, окрім як нарікати. Позбувшись чинної влади, Україна не стане вільнішою.

Навіть мудрішим з провідників складно встояти перед спокусою всевладдя. Пастир може перетворитися на фарисея, коли паства німа. Властолюбець не буде виховувати свободолюбних людей. Він мудрий і досвідчений, він воліє думати за всіх. Він є початок і кінець усього. Він може щиро втішатися тим, що він для них робить. Він може зажадати від людей вдячності, аби йому співали славу, а може робити свою справу безкорисливо. Але в кожному разі він, свідомо чи несвідомо, спокушає людей, позбавляючи їх віри у власні сили. А зневірені люди не в змозі побудувати вільну державу. Мусимо сходитися, аби разом думати, як будувати країну, яку ми хочемо. А не покладатися на когось, хто її буцім-то збудує за нас. Не збудує.

Влада боїться свободи в серцях набагато більше, ніж голодного бунту. Бо голодного можна купити, а вільного — тільки вбити.

Невже потрібен тільки батіг? Чому задля згуртування необхідний або спільний ворог, або батіг провідника? Нам ще належить навчитися співпрацювати без примусу. Інколи свобода народжується як відсіч примусові, але побудувати свободу під примусом не можна.

Поважний дисидентський рух був відважною боротьбою «проти». Люди любили Україну, терпіли за неї, змагалися за неї. Та що сталося, коли після повалення Радянського Союзу до влади прийшли люди, що потерпіли від радянського режиму? Сталася справжня людська трагедія. Багато хто з тих людей, на правду гідних пошани за свою боротьбу, не витримав випробування. Одні не витримали випробування працею, спричинивши своїми діями великий хаос. Інші не витримали випробування владою і почали наслідувати своїх переслідувачів, заходилися будувати собі палаци, захопилася різноманітними вигодами. Люди, зіпсовані школою радянського життя, здебільшого поранені духовно. То є гірка правда.

Ми не маємо усталеної традиції любові до свободи, тож мусимо її творити разом просто зараз. Треба усвідомити: нам ще тільки належить збудувати справжню, вільну Україну, підмурком якої слугувати-

муть внутрішня свобода кожного та повага до свободи кожного. Свобода нам потрібна для того, аби ми нарешті стали собою. Не тими, ким є нині, а ким покликані бути.

То є колосальним викликом. З Божою поміччю маємо впоратися з тим. В Україні є достатньо людей, що не тільки відчувають вільними, а й усвідомлюють необхідність побудови вільної країни. Треба лишень переступити через власні лінощі, острахи, легкодухість. Треба йти до людей, передовсім, до молоді, зацікавлювати свободою, пояснювати її переваги, переконувати не боятися свободи. Цьому, безумовно, мають зарадити церква, школа та науковці. Я вважаю, що всі ми, кому не байдуже майбуття України, покликані розпочати велику кампанію, провідниками якої слугуватимуть люди, що мають достатній суспільний авторитет. Мають бути взірці — ті, хто здатен власним життям довести, що таке бути вільним.

Нехай цих людей буде стільки, скільки є. Нехай сотня, нехай навіть менше. Треба робити це просто зараз. Завтра буде більше. Не варто чекати доброї нагоди, ліпших обставин. Якщо шукати привід для зволікань, то кращі часи не настануть ніколи.

Не слід складати розлогі плани, як хутко змінити одразу всю Україну. Слід змінювати людей, повсякденно й наполегливо. Власним прикладом, переконливим словом. Не треба лякатися, що це триватиме довго. То політики обіцяють облагодіяти всіх і негайно. А от пастир Божий дорожить кожною спасенною душею. Ми не змагаємося за мільйони, ми боремося за кожную душу. Кожний, хто ще вчора не думав про те, нащо йому свобода, але замислився над тим сьогодні, є кроком до великої перемоги.

Не погоджуюся з тим, що нинішня молодь уже необоротно зіпсована байдужістю, інертністю, індивідуалізмом, що їх отримала в спадок від попередніх поколінь. То не є правдою, молодь поранена, але вона жива. Вона втомилася від штучного, облудного, несправжнього, їй бракує щирого й правдивого. Якщо знайдеться достатня кількість людей, чия віра в свободу виявиться справжньою і твердою, — віра ця неодмінно знайде відклик у серцях багатьох із тих, кому розбудувати Україну майбутнього.

«Дзеркало тижня. Україна».

Уроки української

Майже як за 22 роки існування «Бористену» ми завжди велику увагу приділяли нашій рідній українській мові. Як не прикро, але й по сьогодні попри вже більше як два десятиріччя повстання нашої незалежної держави змагання за національне слово тривають. Особливо, тут на східних теренах, нашої Вітчизни. Ми певні, що відстоювати і поширювати українську мову можна в різний спосіб. З огляду на специфіку часопису ми будемо це робити, так би мовити, в академічний спосіб. А саме з цього числа запроваджуємо рубрику «Уроки української». Найперше вона покликана поширити наші знання у володінні материнським словом, а окрім того, в певній мірі згуртувати усіх небайдужих щодо вжитку нашого слова у щоденному житті. А тому ми щиро дякуємо пані Ніні Левун - доценту кафедри української мови ДНУ імені Олеса Гончара, котра зголовилися бути провідником цієї важливої рубрики.

Редакція.

НАГОЛОШУЙМО СЛОВА ПРАВИЛЬНО!

Проблема правильного наголошування і вимови слів особливо гостро постає в наш час, коли українською мовою з а г о в о р и л и в тих сферах суспільного життя, де раніше лише писали або послуговувалися російською. Мовці, які дбають про культуру свого мовлення, стали частіше заглядати у словник, щоб уникнути прикрих помилок. Однак, на превеликий жаль, порушень акцентуаційних норм української мови ще досить багато навіть у мовленні журналістів, яке мало б бути взірцем для інших. Сьогодні поведемо розмову про найтиповіші помилки, яких припускаються мовці у наголошуванні слів.

Часто-густо акцентологічні норми української літературної мови порушують під впливом російської мови, в якій частина слів має відмінне від української наголошення. Для кращого запам'ятовування слова, які інакше наголошуються, ніж у російській мові, можна систематизувати за частинами мови:

- іменники: б́есіда, боро́давка, верба́, верете́но, ві́льха, ві́тчим, в́уса, горо́шина, грабл́і, диха́ння, до́шка, дочка́, дрóва, живо́пис, за́гадка, зама́зка, за́лоза, засу́ха, кишка́, ко́лесо, ко́лія, коро́мисло, кре́мій, кропи́ва, ку́піль, ку́рятина, літо́пис, мо́зочок, най́мит, на́скок, на́чинка, нена́вість, низи́на, ніздря́, обр́уч, об́стріл, о́лень, осо́ка, ота́ман, пара́ліч, пеня́, пере́каз, пере́кис, пере́пис, петелька́, петля́, по́каз, Покро́ва, при́чіп, при́язнь, прия́тель, прорі́з, прорі́ст, п'я́ниця, ре́шето, риби́на, ро́злад, ро́змах, ро́зпад, ро́зстріл, ро́зтруб, рука́ва (мн.), руко́пис, русло́, санкі́, свердло́, свята́ки, синя́ва, сирова́тка, скате́рка, скірта́, сли́на, соломи́на, спи́на, сто́ляр, уро́дженець, фарту́х, хми́льник, ци́ган, ци́голь, щипці́;

- прикметники: боло́тистий, бо́сий, вузькі́й, їдкі́й, зіркі́й, клопітні́й, ковкі́й, ко́сий, кру́жний, кряжі́стий, кухо́нний, ласка́вий, легкі́й, липкі́й, ламкі́й, лудже́ний, мали́й, маршови́й, миле́нький, милкі́й, мілкі́й, мозоли́стий, мускулі́стий, нажі́тий, наноси́й, низькі́й, нови́й, нудні́й, пере́хідний, піснíй, пітні́й, плавкі́й, реестро́вий, рідкі́й, рідни́й, різкі́й, сипкі́й, ску́чний, слабі́й, старі́й, стійкі́й, сти́чний, стра́шний, тверді́й, тісний́й, товсті́й, тонкі́й, трудні́й, тяжкі́й, хва́лений, хваткі́й, ча́дний, черстві́й, чіткі́й, чу́ткий, шовко́вий, юроді́вий, яблуне́вий;

- числівники: одина́дцять, чотирна́дцять, сі́мдесят, ві́сімдесят;

- дієслова: відсто́яти, вуді́ти, в'я́лити, заво́дити, здво́їти, кінчи́ти, кро́їти, лу́чити, насто́яти, нена́видіти, па́сти, пере́сидіти, переско́чити, перчи́ти, підно́сити, підтве́рдити, підхо́дити, плига́ти, плодоно́сити, по́лєжати, помо́вчати, поси́діти, постóяти, пу́рхати, розво́дити, се́рдити, сли́нити, спусто́шити, товпíтися, усиді́ти, ускóчити, хльóстати, черпа́ти;

- прислівники: ви́соко, допі́зна, зда́лека, зле́гка, ле́гко, наго́лову, сві́тло, сме́шно, те́мно, те́пло, ти́шком, чу́дно, ши́роко.

Таке наголошування слів є нормативним, обов'язковим і виступає однією з важливих ознак культури мовлення, його літературної сутності, комунікативної важливості. Дотриманням правильного наголосу досягаємо також етики й естетики усного мовлення. У ненормативному наголошуванні слів виявляється мовленнєве безкультур'я.

Поширеними є помилки у наголошенні таких українських за походженням слів, як наприклад: ві́падок, вимóва, озна́ка, листопа́д, обіця́нка, пере́пустка, украї́нський, сільськогосподарський, мере́жа, фахови́й або запозичених, іншомовних, наприклад: алкогóль, грéйпфрут, гуля́ш, йогóрт, катало́г, кварта́л, кіломе́тр, куліна́рія, некроло́г, піала́, симетри́я, цемéнт, це́нтнер, фoльга́ (усі наведені наголоси – нормативні).

У частині слів наголос може служити засобом розрізнення їхніх значень. Скажімо, всім відомо, що атлас – це збірник географічних карт, а атла́с – тканина, о́рган – частина організму; устано́ва, організа́ція чи періодичне друковане видання, а о́рган – музичний інструмент. Однак значна кількість випадків, коли наголос виконує смислорозрізнювальну роль, залишається поза увагою мовців. Наведемо приклади найбільш уживаних слів, які однаково пишуться, але мають різний наголос. Порівняйте: ба́тьківщина (спадщина) і ба́тьківщи́на (рідний край, вітчизна); вершкóвий (виготовлений з вершків; вершинний) і вершкóвий (пов'язаний з мірою довжини); ви́года (користь) і виго́да (зручність); відомі́сть (документ) і відомі́сть (звістка; дані; популярність); во́дяний (багатий на воду) і водяни́й (пов'язаний з водою), за́пал (пристрасність, запальність, натхнення, азарт) і запáл (вибуховий пристрій); зв'язко́вий (від зв'язка) і зв'язко́вий (від зв'язок); зими́вник (людина) і зими́вник (приміщення); іри́с (сорт цукерок) і іри́с (квітка); лу́ка (місцевість) і лука́ (вигин); лу́па (скло) і лупа́ (лусочки); те́рен (рослина) і те́рен (територія); типóвий (характерний) і типóвий (зразковий, стандартний); ха́ос (у міфології) і ха́ос (безладдя); ха́рактерний (з характером) і ха́рактéрний (властивий); ша́баш (суботнє свято, відпочинок; зборище) і шаба́ш (кінець). Наведені слова – це різні лексеми, бо докорінно відрізняються своєю семантикою.

Наголос у словах зрідка буває фіксованим, постійним, напр.: берéза – берéзи – берéзі – берéзу – берéзою – (на) берéзі – берéзи – берéзам – берéзами – (на) берéзах. Однак частіше він вільний (рухомий, різномісний): житло́, житла́ (одн.), але жи́тла, жи́тел (множ.), бра́та (Р. в. одн.) – бра́тові, бра́том, але брати́ (рідні, старші), браті́в; два, три, чотири брати́, п'ять, шість браті́в; пишу́ – пи́шеш – пи́сали та ін.

Чимало в українській мові слів з подвійним наголошуванням, що свідчить про неусталеність акцентуаційних норм. Лексем з подвійним (однаково правильним) наголосом нараховуємо кілька десятків, напр.: алфа́віт і алфа́віт, весня́ний і весня́ний, га́зда і га́зда, дво́вигнутий і дво́вигнутий, за́вжди і за́вжди, за́правний і за́правний, зокре́ма і зокре́ма, лазу́ровий і лазу́ровий, ма́буть і ма́буть, на́вскіс і навскі́с, прóстий і прóстий та ін. Наявність таких норм не сприяє виробленню навичок правильного наголошування, і з часом, очевидно, вони будуть переглянуті для того, щоб установити єдино нормативний наголос.

Отже, говорячи українською, дбаймо про правильне наголошування кожного слова. У сумнівних випадках, як говорив великий знавець української мови М. Рильський, не бійтесь заглядати у словник – це пишний яр, а не сумне провалля.

Ніна ЛЕВУН, доцент кафедри української мови ДНУ імені Олеса Гончара.

Фідель Сухоніс

УКРАЇНЬСЬКА ДІАСПОРА – НОВИЙ АЛГОРИТМ СПІВПРАЦІ

Сьогодні приїзди представників української діаспори на свою історичну Батьківщину не рідкість. Здебільшого це приватні візити. Але й бувають бізнесові й, так би мовити, громадянського спрямування. Нині ж нашому суспільству вкрай потрібні такі контакти із західною українською діаспорою, котрі б допомагали українській громаді виходити з глухого кута нестатків та інших економічних та політичних негараздів.

Ці нотатки якраз і присвячені тому як група небайдужих і фахових людей спробувала використати приїзд одного з активістів української громади США для запровадження нового алгоритму співпраці з діаспорою. Йдеться про відвідини у січні – лютому цього року Львова, Києва і Дніпропетровська Петром Палюхом та його дружиною пані Лесею. Але про все по-порядку.

На загал, поїздка подружжя Палюх з американського штату Нью-Джерсі так само носила приватний характер. Найперше вони їхали до Львова відвідати родину своєї старшої доні Ульяни, котра народила первотку Дзвінку та мали охрестити маленьку українку. Однак, задалегідь знаючи про відвідини старі й нові приятелі добродія Петра Палюха надали цій поїздки, так би мовити, громадянського і суспільнозначущого звучання.

Завдяки старанням координатора Всеукраїнської програми природного землеробства Івана Лазаренка у Львові на Петра Палюха чекали цікаві зустрічі, так би мовити, з представниками національної академічної еліти. Зокрема, такі постаті як колишній директор Інституту національної пам'яті, экс-народний депутат України Ігор Юхновський та керівник Донецького наукового центру, Герой України, академік НАНУ Володимир Шевченко промовляють самі за себе. У цьому числі журналу Ви також знайдете витяг з їх вражень щодо зустрічі з Петром Палюхом як представником західної української діаспори. Львівські знайомства найперше були спрямовані на те, аби зрозуміти українцям по обидва боки океану, що може сьогодні вітчизняна інтелігенція, наука, культура зробити для того аби співпраця материкової України з діаспорою була справді плідною та корисною для обох сторін. І тут хочеться процитувати пана Івана Лазаренка, котрий ще під час свого спілкування з Петром Палюхом у США, зазначив, що найбільшим завданням його контактів з діаспорою є донесення думки про те, що в країні є «люди, котрі хочуть працювати з українцями на чужині на довгострокову та системну перспективу». Варто також зазначити, що розмови і обмін думками у місті Лева мав своє логічне продовження у Дніпропетровському. Однак, про це нижче.

Особливо хотілося б зупинитися на

зустрічі, яка відбулася у Києві в президентському фонді «Україна» за участю Леоніда Даниловича Кучми. Найперше, приємно зазначити, що інтерес до знайомства з українцем з США виявив і особисто колишній президент, і виконавчий директор фонду «Україна» Сергій Цепенніков. Свої працелюбні руки так само доклали до цієї справи проректор з розвитку та інновацій Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля Сергій Холод (<http://www.duer.edu/>) та голова Ради правління громадської організації «Дніпропетровський об'єднаний фонд» добродій Ігор Шпірка. Серед вражень, які залишилися після спілкування з другим президентом України та його оточенням, приємніст викликає, як для такого рівня, значна демократичність організації цих відвідин. Здебільшого в телефонному режимі було уточнено всі подробиці аудієнції, вже фактично перед дверима кабінету Леоніда Даниловича нас з Петром Палюхом попрохали залишити в приймальні лише мобільні телефони та фотокамери. Якби, вибачте, роздягав до трусів та снайперів на дахах у найближчих будинках, не спостерігалося. З огляду на те, що колишні президенти - не купюра в сто доларів й усім без винятку подобатися не можуть, то я б відзначив справді чоловічі риси в характері Леоніда Кучми.

І ось ми в доволі вишуканому, але без зайвини розкоші, кабінеті людини, яка десять років керувала однією з найбільших держав Європи. Керувала не в простий і відповідальний для молодшої країни час. Я глибоко переконаний, що за довгий історичний період сформується об'єктивна та неупереджена оцінка ролі Леоніда Кучми в історії України. І так само майже певний, що буде вона не з найгірших. Принаймні, нині, так би мовити, на побутовому рівні більшість українців згадують «тоталітарний режим Кучми», як часи, коли вони чи не найбільш повно за усі роки незалежності України могли реалізувати свої щоденні особисті та родинні запити. Очевидно, оцінювати роль того чи іншого лідера в житті країни завжди не просто і не однозначно. Але, якщо слідувати латинській приказці *Vox rōpuli vox Dēi* «глас народа — глас божий», то не може не згадати слова моєї сусідки на вулиці 87 у Дніпропетровську Лариси Безносюк. Працьовита, робочої професії жінка з своїм чоловіком Олександром Безносюком виховала двох доньок, а нині, долаючи усі соціальні перешкоди, ще й допомагає зяту з старшою донькою ростити онуку Настю. Випадково дізнавшись, що я маю побувати на зустрічі з Л.Кучмою, вона з гіркою посмішкою, очевидно, розуміючи що це аж ніяк не можливо сказала:

- Передай йому, нехай повертається. Все, що встигли надбати було за часів його президенства. Нині ж тільки проїдаємо набуто...

Але повернемося до наших вражень від спілкування з другим президентом України. Добре знайомий з численних

фото і телевізійних програм, а ще з часів студентської юності Леонід Кучма, спершу здався якимось неприродним, немов знову ж таки віртуальним. Очевидно, що відбиток на його зовнішність наклали десятиріччя протокольного життя, часами, напевно, цілодобова робота під прицілом мас-медіа. Бездоганий костюм, солідна краватка, виважені немов на сцені рухи. Було добре відчутно як вищі ешелони влади та закордонні подорожі виполошували з сільського українського хлопця державного мужа. На зустрічі, окрім нас, був присутній довголітній пресовий секретар Леоніда Даниловича - пан Вадим Долганов. Нас запросили присісти до гарного, справді президентського столу.

Кучма лише вчора повернувся з традиційного ділового та політичного саміту в Давосі. Мабуть, через це він найперше поцікавився у Петра Палюха, який же міжнародний імідж України нині в світі.

«На жаль, ще й сьогодні у Сполучених Штатах Америки мало знають про незалежну Україну, недостатньо цікавляться її історією, сьогоднішня, - з боєм зауважував Петро Палюх. - Ви написали книжку «Україна – не Росія», так ми ту лекцію не вивчили», - продовжував ділитися своїми думками українець з США.

Він також акцентував, що зараз голос української діаспори у західній півкупі лунає не досить голосно, а самих американців більше хвилюють власні проблеми, аніж міжнародні. Проте, громадські активісти все ж таки чимало роблять. Наприклад, саме завдяки їхнім зусиллям створено український інститут у Гарвардському університеті. Там підвищують власну кваліфікацію, а також викладають американським студентам молоді українські вчені. Завдяки турботі представників діаспори останнім часом з'явилися кілька цікавих телевізійних програм на провідних каналах у США, публікацій у друкованих ЗМІ.

- Але ми, українці Америки, й самі маємо ретельніше вивчати історичну Батьківщину, її сучасну політику, громадське життя, аби не робити хибних висновків, - немов би підсумував Петро Палюх.

Я слухав свого приятеля і так само спостерігав за реакцією господаря кабінету. Кажуть, що успіху досягають лише ті, хто постійно вчиться чи дослухається до іншого. Ну, здавалося, що б могло бути цікаво для людини пенсійного віку, котра більшість свого життя провела на найвищих державних посадах, в розповіді закордонного українця. Адже не важко здогадатися про повноту поінформованості очільника президентського фонду «Україна». Однак, Кучма не просто слухав, він підхлюпував і чи спростовував, чи навпаки розвивав думку співрозмовника. Себто, його участь в розмові не носила протокольний чи формальний характер. Він справді цікавився тим, про що йде мова. Я майже дослівно запам'ятав таку ремарку Леоніда Даниловича:

- З Україною у світі будуть серйозно рахуватися лише тоді, коли ми самі приборкаємо внутрішню ворожнечу, будемо поважно ставитися до протилежних поглядів та інших думок. Але й найвпливовіші геополітичні гравці мають припинити говорити з нашою державою з позиції сили. А ще громадські організації українства мають відігравати дедалі значущу

роль, допомагати процесу державотворення, затвердження України на світовій арені. (<http://www.kuchma.org.ua/fund/foundation/>)

В якийсь момент спілкування я відчув, що можна перейти на більш близькі для президента теми.

- Леонід Данилович, а чи могли б ми разом з Вами подумати, коли я захищав диплом фізико-технічного факультету на Південмаші, а Ви очолювали дипломну комісію, що будемо згодом спілкуватися з агентом «американського імперіалізму», - нагадав з посмішкою про дніпропетровський період життя.

- Так ти «фізтеховець»? - в голосі Л. Кучми відчутно з'явилися теплі нотки. Відчувалося, що йому сподобався і нехитрий жарт, і споминок про колись прожиті.

- Чого ж ти зразу не сказав?

- Та Ви його батька знаєте і дядько Володимир Пустовоїт колись з Вами співпрацював.

- А тепер пригадав, ти схожий на батька, - приязно посміхнувся Леонід Данилович. - Він у тебе так само книги пише...

Подумалось: скільки років пройшло, скільки людей різних національностей, віросповідань та статків зустрічав на своєму шляху цей чоловік. А про свої дніпропетровські витоки не забув. Теж ознака людяності.

Петро Палюх має цілком західний вишкіл, а тому добре розуміє, що на подібних аудієнціях не зловживають увагою господаря. З суто англосаксонською майстерністю, але по-українськи він з свого боку спрямовує розмову на фінішну пряму.

- Тримайтеся, - кажу я потискаючи руку Леоніду Даниловичу на прощання.

І вкладаю в це побажання не стільки традиційний зміст - не мати проблем у житті (дякувати Богу на свої роки виглядає Л. Кучма дуже не зле), а я хочу вірити в те, що сподівання на краще нашої держави і нашого народу таки справедяться. Зрештою, краща доля України і була головним предметом нашої розмови. Українців, котрі так по різному жили і зростали, але які мають одну спільну і дорогу для них Вітчизну.

У Дніпропетровську на Петра Палюха чекала особливо розлога та насичена програма. Сталось це завдяки знову ж таки старанням невтомного та допитливого до усього в світі вже згаданого Ігоря Шпірки та Сергія Холода. Другий доклав до цього не лише власну енергію, а й вміст особистої кишені, що знову за західними світоглядними цінностями свідчить про відданість тим ідеалам, котрі були задекларовані під час зустрічей з Петром Палюхом. Що особливо важливо в пору, коли наш соціум й досі немов би перебуває на певному ментальному роздоріжжі.

Окрім того, виглядає, що відвідини українця з США Сергій Холод намагався використати у якості одного з чинників формування духу співпраці та приязні у стінах університету імені Альфреда Нобеля. Бо ж ідея дистанційного навчання молодих українців в США та в країнах Заходу, якому має передувати створення українсько-американського центру з вивчення національної мови, історії, культу-

ри юнно діаспори засобами Інтернет - це серйозна заявка українського вишу щодо виходу на світові освітянські обшири.

У жовтні минулого року один з ініціаторів цієї програми, старший викладач кафедри англійської мови та перекладу Тамара Іщенко зустрічалася в Америці з Петром Палюхом та знайшла в його особі широго прихильника новації. Він навіть склав протекцію пані Іщенко для відвідин українських студій Гарвардського університету, що, безсумнівно, має лише сприяти реалізації зазначених освітніх задумів. І ось тепер під час перебування Петра Палюха вже в стінах університету імені Альфреда Нобеля ідея була розвинута до більш конкретних положень та постулатів. Можна сказати, що пані Іщенко у присутності американського гостя на зібранні провідного професорсько-викладацького складу цього дніпропетровського вишу захищала свій проект. Вочевидь, у справі, котра безсумнівно має велике майбуття, з огляду на інформаційні реалії сьогодення, існує ще багато питань. Однак, заспів зроблено непоганий.

Найперше, наскільки добру і перспективну ідею вдасться наповнити бізнесовим змістом. Адже на перепоні може стати безліч не лише організаційних, методологічних, але й юридичних питань. Україна не може похвалитися до кінця унормованою нормативною базою щодо ділової діяльності в мережі Інтернет, особливо, в царині освіти та ще й в міжнародних масштабах. Але починати комусь таки треба....

На загал, відвідини Петра Палюха Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля засвідчили, що Україна, дякувати Богу, має потенціал в науковій і освітній сфері. Українець з Америки мав нагоду не упереджено порівняти «як же у них і як у нас». Очевидно, що вітчизняним Вузам найперше часто-густо бракує матеріального забезпечення учбового процесу, незадовільними нерідко залишаються умови проживання студентів у гуртожитках. Але рівень освіченості та підготовки українських викладачів, рівень національних навчальних програм та методологій, можна вважати цілком прийнятним.

Варто також зазначити, що відвідини одного з провідних вишів держави українцем з США не обмежилися лише обговоренням суто освітніх проблем в житті України. Цікавим так само був круглий стіл за участю представників дніпропетровської історичної школи, який відбувся у стінах університету імені Альфреда Нобеля. Він дозволив вченим-гуманітаріям, як то кажуть, з перших вуст почути оціночні категорії американського політичного істеблшменту та наукової історичної думки щодо сьогоденного місяця України в міжнародному співтоваристві. Адже Петро Палюх свого часу мав відповідні студії з історії та суспільствознавства. (http://www.duep.edu/uk/media_about_us_group/media_about_us)

Мило зазначити, що відвідини Дніпропетровська стали для Петра Палюха помітною подією в житті. Бо як інакше пояснити його позитивні враження від поїздки, котрі він виклав у декількох вдячних листах в Україну (один з них друкується в цьому номері журналу), де постарався пригадати кожну зустріч, кожен обмін думками. Дозволю собі навес-

ти цитату з англійського допису пана Петра в перекладі українською:

«...Ще однією незабутньою зустріччю було коротке, але вражаюче знайомство з завідуючою кафедрою фінансів та банківської справи університету імені Альфреда Нобеля професором Кузнєцовою С.А. Професор Кузнєцова справила на мене враження вільного вченого «в пошуку правди і істини». Вона володіє академічними знаннями в області економіки і займається проблемами економіки з позицій австрійської школи ринкової економіки. Ці ідеї були успішні, не залежно від того, де і коли були реалізовані, так найсвіжіші приклади: США, середина 20 століття, Чилі та інші. Те, що професор Кузнєцова займається цими питаннями, характеризує її як вченого, відкритого до вільної інтелектуальної творчості і упевненої в собі людини. Ринкова економіка - найуспішніша форма економічного устрою, оскільки в цих умовах з економічного процесу виключаються політичні і бюрократичні складові. Ринкова економіка не може бути реалізована в країнах з високим рівнем корупції, таких як країни третього світу, колишнього Радянського Союзу, але активно розвивається в державах з більш низьким рівнем корупції, як, наприклад, в США і країнах Західної Європи.»

Так само спеціально з огляду на візит українця з Америки в стінах університету відбулося виїзне засідання активу програми «Дніпрові пороги». В ньому взяла участь вчені, фермери, громадські активісти не лише з Дніпропетровська, а й з інших регіонів країни. Звертаючись до присутніх, промотор заходу, голова Ради правління громадської організації «Дніпропетровський об'єднаний фонд» Ігор Шпірка наголосив:

Для просування екологічно чистої та корисної для здоров'я людини сільськогосподарської продукції на світовому ринку, яку дозволяють отримати саме вітчизняні чорноземи, нам не обійтись без підтримки української діаспори. І я задоволений, що наша справа знайшла розуміння і підтримку з боку пана Петра Палюха. Я певен, що не за горами той день, коли якісне та корисне українське збіжжя піднесе рівень життя нашого народу до відповідних висот. І такий добробут не здатні забезпечити ані будь-які енергоносії, ані жодні ІТ технології. Бо нашій країні сам Всевишній подарував і унікальну землю, і наділив працелюбством й талантом український народ. Нам лише слід сповна використати ці переваги.

Не можна так само не згадати промову конференцію за участю Петра Палюха, представників Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля та автора цих рядків у пресовій агенції «Міст». Звичайно у журналістів найбільше запитань було до гостя з США. Їх цікавило життя української громади на землі Вашингтону, враження Петра Палюха від Дніпропетровська і України на загал. Цікаво, що на доволі провокаційне запитання про те, чи не бачить він проблем для реалізації своїх задумів як представник української діаспори тут на Сході України, де немає такої прихильності до національної ідеології як, наприклад, в Галичині чи у Києві, Петро Палюх однозначно відповів:

- Україна єдина і неподільна. Давно настав час припинити політичні спеку-

ляції на ці теми. Я однаково комфортно відчуваю себе і у Львові, і у Києві і у Дніпропетровську (<http://most-dnepr.info/news.htm>)

Логічним завершенням ознайомлення Петра Палюха з життям міста та його мешканцями стало прийняття у мерії Дніпропетровська. Близько півгодини тривала зустріч американського гостя з мером обласної столиці Іваном Куліченко. Протягом якої Петро Палюх і мер обмінялися думками щодо місця Дніпропетровська в житті регіону та країни, поділилися своїми пропозиціями щодо поширення міжнародних контактів козацької столиці. І тут вже вкотре за часи перебування пана Петра Палюха в Дніпропетровську прозвучала думка про те, що одним з важливих чинників такої співпраці може стати залучення української діаспори. Передаючи в дарунок гостеві кольорові буклети та книги про Дніпропетровськ, Іван Куліченко підкреслив:

- Ми завжди пам'ятаєм про наших братів і сестер за межами України. Нехай міцніше наше козацьке коріння по усіх світах! (<http://meria.dp.ua/>)

Україна за Атлантикою. Вона справді є, вона справді існує. Коли б окреслити її за кількістю мешканців, то вийшла б ціла європейська країна. Невелика, ясна річ. Але така, наприклад, як Латвія чи, скажімо, Словенія. За досить суперечливими статистичними даними українців в США та Канаді нараховується дещо більше двох мільйонів. Справді, ціла європейська країна. Щоправда, без території, столиці та власної армії. Натомість, пересічно згуртована ідеологічно та релігійно, поєднана загальними устремліннями та сподіваннями. А ще з досить розгалуженою мережею культурологічних, політичних та релігійних організацій, котрі мають певну інтелектуальну та матеріальну власність.

Творять її, так би мовити, у вільний від роботи час самі ж українці, абсолютно на громадських засадах. А ще ті люди нашого кореня, котрі продовжують найкращі традиції українського меценатства та жертводавства.

За роки спілкування з українцями західної діаспори мав приємність познайомитися з багатьма нашими добродіями на чужині. У одних можливості більші, у других менші. Але, якщо людина щиро любить свою Батьківщину, свій народ, вона у будь-який спосіб прагне їй прислужити. Допомагають роками, долаючи, часом, перешкоди нашої посткомуністичної бюрократії, працюють не заради слави чи зиску, а в ім'я тих світлих ідеалів, котрі роблять з міщанина патріота, захисника та оборонця рідного народу.

А тому кожна ділянка, де підтримують свою Батьківщину українці Північної Америки, є нині важлива та вкрай необхідна.

Що викладене вище - не просто гарні слова і поетичні порівняння - сповна засвідчили нещодавні відвідини нашої держави українця з США Петра Палюха. А тому будемо не просто сподіватися, а кожний на своєму місці докладати зусиль, аби намічене під час зустрічей і перемовин з американцем із українською душею стало реальністю.

Київ – Дніпропетровськ
січень – лютий 2013 року

ДУМКИ ВГОЛОС

АБО ЯКІ РОЗДУМИ НАВІЯЛИ ЗУСТРІЧІ З УКРАЇНЦЕМ З США
ПЕТРОМ ПАЛЮХОМ ДЕЯКИМ ЙОГО НОВИМ І СТАРИМ ЗНАЙОМИМ

ЛЕОНІД КУЧМА, другий президент України (м. Київ)

«... Я впевнений, що громадські організації українства мають відігравати дедалі значущу роль, допомагати процесу державотворення, затвердження України на світовій арені. З нашою країною у світі будуть серйозно рахуватися лише тоді, коли ми самі приборкаємо внутрішню ворожнечу, будемо поважно ставитися до протилежних поглядів та інших думок. Але й найвпливовіші геополітичні гравці мають припинити говорити з нашою державою з позиції сили. І щоб так відбулося українська діаспора, зокрема, США має бути активним чинником формування громадянського суспільства в Україні. Мені приємно, що ці мої думки сповна поділяє і українець з США Петро Палюх».

ІГОР ЮХНОВСЬКИЙ, колишній директор Інституту національної пам'яті, експарламентний депутат України (м. Львів)

«... На етапі становлення держави Україна дуже важливо ефективно використати накопичений діаспорою величезний капітал знань та можливостей. Для цього необхідно розробити механізми взаємодії зі співвітчизниками за кордоном на підставі як попереднього досвіду, так і нових тенденцій та явищ у світі української діаспори. Одним із ефективних засобів для вироблення стратегії взаємин України та діаспори є особисті людські контакти. Зустрічі та спілкування з Петром Палюхом якраз належать до ось таких проявів.»

ВОЛОДИМИР ШЕВЧЕНКО, керівник Донецького наукового центру, Герой України, академік НАНУ (м. Донецьк)

«...Розпорошення, розсіяння — так з грецької перекладається слово «діаспора». Щодо української діаспори, то вона щедро розсіяна світом. Спеціалісти називають 5—7 мільйонів у західному світі та 8—12 мільйонів осіб, що ідентифікують себе з українським корінням, у країнах СНД. Звичайно, цифра ця викликає суперечки, і все одно, якщо взяти нижчий поріг, вийде, що за межами України проживають 13 мільйонів наших співвітчизників. Це без пере-

більшення величезний потенціал для розбудови світового українства. І якнайшвидше реалізувати його - наше невідкладне завдання.»

ІВАН КУЛІЧЕНКО, мер міста Дніпропетровська

«...Ми живемо у багатонаціональному місті й з приємністю можемо зазначити, що у нашій великій родині городян не має жодних непорозумінь на національному або релігійному ґрунті. Але ми сповна так само розуміємо, що титульна нація у себе вдома повинна мати всі можливості для реалізації власних культурних, релігійних та матеріальних потреб. З огляду на це важко не применшувати роль західної української діаспори у досягненні сучасних цивілізаційних цінностей вітчизняним соціумом. Ми завжди раді контактам з нашими земляками з-за океану, раді можливості дослухатися до їх порад і побажань.»

СЕРГІЙ ХОЛОД, проректор з розвитку та інновацій Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля.

«...Як на мене, то наші зустрічі засвідчили дуже обнадійливі тенденції співпраці між діаспорою та материковою Україною. А саме конструктивне співробітництво у тих напрямках, де це можливо з обох боків. Є дуже гарне англійське прислів'я — не треба нам риби, а допоможіть зробити вудку. В даному випадку я так би охарактеризував наші пропозиції щодо української діаспори США, яку представляв пан Петро Палюх. Ми не шукаємо матеріальної підтримки з їх боку. Хоча б з тієї причини, що більшість завжди має підтримувати меншість. Західна українська діаспора, відома річ, набагато менша чисельно аніж материкове населення України. І я б дуже хотів, аби з часом наші брати і сестри за океаном сповна відчували підтримку отчої землі. Але для того нам слід з їх допомогою сповна зрозуміти і втілити у життя закони існування західного соціуму.»

ІГОР ШПІРКА, голова правління громадської організації «Дніпропетровський общинний фонд».

«... Наш народ ще не сповна збагнув ту високу місію, яка надана йому Богом на цій планеті. Багаторіч-

ні дослідження нашої громадської організації засвідчили що територія України, а головне, її людність, це величезний потенціал для розвитку сучасної людської цивілізації. Це складно описати у декількох абзацах, однак, у нас є всі передумови перенести центр, принаймні, європейських стратегічних рішень з Брюсселя до Києва. І тут нам справді потрібна підтримка західної української діаспори, як найкращого місточка між Україною та світовою цивілізаційною спільнотою».

ІВАН ЛАЗАРЕНКО, координатор Всеукраїнської програми природного землеробства, (Новомосковський район, Дніпропетровська обл.)

«...У жовтні минулого року під час моїх відвідин США я сповна зміг відчувати підтримку Петра Палюха у справі організації зустрічей з лідерами нашої спільноти на землі Вашингтону. Тому, найперше, мені чисто людські хотілося віддячити цьому чоловіку за його приязнь. Сподіваюся, що наші зустрічі з елітою української науки та культури у Львові залишать у нього так само приємні спогади.

А ще мені приємно, що в особі Петра Палюха ми знайшли щирого однодумця щодо реалізації технологій природного землеробства в Україні. Він сповна зміг зрозуміти наскільки важливо сьогодні для економіки України запровадження цього, безперечно, найбільш перспективного у світі способу обробітку ґрунту».

ТАМАРА ІЩЕНКО, старший викладач кафедри англійської філології та перекладу Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля.

«... Нині наш навчальний заклад працює над втіленням проекту дистанційного викладання з допомогою Інтернет основних гуманітарних дисциплін для української молоді діаспори. Це не лише вивчення сучасної української мови, літератури та історії, а й в перспективі, можливо, ознайомлення та популяризація природознавчих знань серед широкого загалу нашої спільноти за кордоном. В принципі ми розглядаємо це лише як перший крок для виходу на англійськомовну аудиторію. І тут нам буде надзвичайно цінна та потрібна підтримка саме західної української діаспори. А тому мені надзвичайно приємно, що у особі добродія Петра Палюха ми знайшли щирого однодумця та радника в реалізації нашого проекту».

Петро Палюх: « .. У Дніпропетровську я зустрів сучасний стиль державницького мислення.»

Я не вперше приїжджаю в Україну і, зокрема, в Дніпропетровськ. В місті на Бористені я був двічі як спостерігач на президентських виборах 2004 року. Тоді були одні враження. Зараз дещо відмінні. Очевидно, найперше через те, що цьогорічні відвідини дозволили більш докладно познайомитися справді з діловими і компетентними людьми. У Львові це були зустрічі з нашою академічною елітою. Зокрема, з такими світочами української науки як Ігор Юхновський та Володимир Шевченко, тамтешніми представниками наукової і творчої інтелігенції. Але місто Лева загальновідомо як один із центрів національної духовності та культури. Нині приємно вразив Січеслав. Зокрема, відвідини Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Принагідно ще раз хочу подякувати за гостинність та прихильність адміністрації цього українського вишу. Зокрема, про ректора Сергія Борисовича Холода. Це справді український інтелігент та бізнесмен нової, спрямованої на західні цивілізаційні цінності, формації. В університеті я зміг наочно переконатися, що окрім України хабарів і недбальства, на щастя, існує ще й інша країна. Яка не просто, але наполегливо торує дорогу до кращого, до правдивих демократичних цінностей та національного розвою. Мене потішило найперше те, що власники цього приватного університету справді доклали зусиль аби перетворити його у храм науки. Психологія цих людей вже не тхне советчиною, котру найперше нині відрізняє прагнення набити якнайповніше калитку. Це азійське прагнення до миттєвого збагачення відштовхує від українського бізнесу та соціуму серйозних західних партнерів. В університеті імені Альфреда Нобеля ж мислять справді європейськими категоріями. Тут закладають підґрунтя для плідної праці, а значить і для майбутніх прибутків, на десятиріччя. Саме так можна розглядати інтерактивний проект дистанційного навчання на базі українсько-американських студій університету, котрий ми обговорювали під час моїх відвідин Дніпропетровського.

Приємні враження залишила зустріч з мером Дніпропетровського Іваном Куліченком. По-правді, в се-

редовищі західної української діаспори присутнє невдоволення щодо зміни. Принаймні, зовнішніх ознак українських міст, особливо на Сході країни. Це в повній мірі стосується і Дніпропетровська. Звичайно, що це ганебно виглядає, коли на 22 році незалежності одне з найпотужніших міст України носить ім'я людини, котра фактично закріплювала колоніальний статус нашого народу. Те ж саме стосується і назв багатьох вулиць. Однак, я свідомий того, що навіть прості речі за сучасних умов в Україні, можуть нести значну складність. Напевно, це стосується і залишків советської топоніміки. Хоч міняти її, вочевидь, буде потрібно.

В розмові ж з очільником міста мене найперше потішив його професіоналізм як господарника. Попри політичні пристрасті та інші виклики сьогодення найперше завдання мера полягає в забезпеченні відповідної роботи міської інфраструктури і розвитку обласного центру. І хоч тут так само чимало проблем. Але на загал Іван Куліченко відчувається таки на своєму місті.

Взагалі люди, як на мене, то найбільше багатство Січеслава та України. Люди талановиті, не байдужі, завзяті. Ніколи не забуду зустрічі з головою Дніпропетровського об'єднаного фонду Ігорем Шпіркою. Він мені нагадав про освітителів середньовіччя. Настільки його думки та плани далекоглядні та масштабні порівняно з сьогоднішньою дниною. Бо колись і Галілею було непросто вигукнути:

- А все-таки вона обертається!

Певен, що такі люди, як Ігор Шпірка та його однодумці, неодмінно змінять Україну на краще. Щастя Боже!

Профтехосвіта Дніпропетровщини обговорює шляхи покращення ефективності діяльності закладів профтехосвіти

Нещодавно навчально-методичним центром профтехосвіти у Дніпропетровській області за участю замовників кадрів, представників організацій роботодавців області, працівників обласного центру зайнятості, керівників професійно-технічних навчальних закладів проведено круглий стіл за темою: «Менеджмент, як засіб покращення ефективності діяльності закладів профтехосвіти». Учасниками заходу обговорені актуальні питання діяльності профтехосвіти, що стали результатом обговорення на засіданні колегії Міністерства освіти, науки молоді та спорту України від 23.01.2013 року, де було презентовано досвід роботи ПТО Дніпропетровщини.

Учасники круглого столу проаналізували шляхи впливу на покращення системи підготовки робітничих кадрів для потреб економіки області і відмітили наступне:

- регіональні органи ПТО, керівники ПТНЗ, роботодавці постійно шукають шляхи вдосконалення ефективності професійно-технічної освіти, є певні напрацювання з прогнозування ринку праці і покращення взаємодії підприємств і ПТНЗ;

- міжнародний пілотний проект Європейського Фонду освіти «Покращення системи професійно-технічної освіти шляхом прогнозування та адаптування вмій і навичок, соціального партнерства й удосконалення використання ресурсів», який

реалізовувався у Дніпропетровській області у 2012 році, сприяв визначенню реального стану справ у забезпеченні регіону трудовим потенціалом та внесенню пропозицій органам місцевого самоврядування щодо оптимізації діяльності сфери ПТО;

- підприємствам регіону не вистачає цілісної прогностичної стратегії підготовки/перепідготовки кадрів, в результаті чого така підготовка не корелюється з потребами на заміщення кадрів, які вибувають;

- формування державного замовлення для ПТНЗ обов'язково вимагає попереднього вивчення потреб ринку праці та його проведення на тендерній (конкурсній) основі.

Учасниками круглого столу ухвалені рекомендації, які визначають завдання для керівників ПТНЗ, замовників кадрів, громадських організацій роботодавців з питань забезпечення потреб підприємств робітничими кадрами з необхідним рівнем кваліфікації випускників ПТНЗ, внесення змін і пропозицій до законодавчих актів України щодо діяльності ПТО, формування державного замовлення на підготовку робітничих кадрів до потреб регіонального ринку праці, налагодження взаємовигідних шляхів співпраці у зміцненні матеріально-технічної бази навчальних закладів, організації виробничої практики учнів, стажування педагогів ПТНЗ в умовах виробництва.

Започаткована обласною методичною службою ПТО практика проведення таких заходів повинна стати системною і дієвою у налагодженні партнерських стосунків на рівні ПТНЗ, замовників кадрів, громадських організацій у задоволенні потреб ринку праці та населення регіону.

М.КОРНІЄНКО,
заступник директора НМЦ ПТО.

Василь Федотович КЛЕШНЯ.

На перехресті думок

Ліс - не лише наше багатство, а й певне мірило нашої духовності

Про завдання лісників по збереженню і примноженню зелених насаджень в Наддніпрянщині розмірковують начальник Дніпропетровського обласного управління лісового та мисливського господарства Василь КЛЕШНЯ та редактор журналу «Бористен» Фідель СУХОНІС.

СУХОНІС: Добродію Василь, на жаль, наш регіон як, між іншим, як й чимало інших територій України до лісистих не віднести. Я добре запам'ятав цю цифру: лише 4 відсотки території області складають лісові насадження й то здебільшого рукотворні. Дніпропетровщина на загал степовий край. І таким він був з козацьких часів. Пригадаймо описи наших місць у творах славетного Дмитра Яворницького. Там можна знайти рядки, що, часами, козака на коні не можна було розгледіти через височинь тодішніх степових трав та луків. Ну, а зараз ані лісів, ані луків. Більшість земель в нашій області, як, до речі, повсюдно в Україні розорено або перетворено на пустощі. Найбільше це, очевидно, стосується території Західного Донбасу, де варварське вугледобування перетворило колись пригожий степ і байраки немов би в місячний мертвий ландшафт. З огляду на таку ситуацію, попри, так би мовити, Вашу відомчу приналежність в чому вбачайте найперше завдання для поліпшення екологічної ситуації: чи то повернути нашим краям первинний, на загал степовий вигляд, чи таки намагатися перетворити степову зону в ліс.

КЛЕШНЯ: Первинний степовий вигляд нашому краю неможливо повернути. Фактично всі придатні землі розорані. Велике техногенне навантаження – Західний Донбас, Криворіжжя, Нікополь, Марганець, Вільногірськ – неповний перелік районів, в яких землі порушені. Тому велике значення має приведення порушених земель в належний стан. Це в першу чергу залісення відвалів порід, рекультивация земель. З давніх пір практично всі балки були затягнуті байрачними лісами. В радянські часи практично в кожному колгоспі мали велику кількість овець. Це призвело до знищення багатьох видів степових рослин, погіршенню стану байрачних лісів. Багато лісів загинуло внаслідок устрою водосховищ на р. Дніпро – Каховського та Дніпродзержинського водосховищ. На території області існують не тільки рукотворні ліси. Самарський бір вважається самим південним хвойним насадженням

природного походження. Неможливо представити нашу степ без дерев та кущів. Ліс в степу повинен бути, але в саме тих місцях і в тій кількості, в якій потрібно для гармонійного розвитку природи.

СУХОНІС: Продовжуючи тему лісу та екології можна обговорити ще й таку тезу. Навіть не спеціалісту відомо, що ліс — це не просто велика кількість дерев, а така сукупність лісових рослин, в якій відбувається тісний вплив їх одне на одного, на зайнятий ними ґрунт і на атмосферу. Порівняємо два дерева, з яких одне виросло на просторі, а друге — в лісі. У поодинокого дерева висота порівняно невелика, крона широка і опускається майже до землі, гілки товсті і розміщені під прямим кутом, товщина стовбура значно більша, ніж у лісі, і із збільшенням висоти швидко зменшується. У лісі дерева ростуть густо, змикаються кронами, утворюючи суцільне шатро. Одне слово ліс – це справжня оаза для усього живої. А тим більш, коли він виростає у такій зоні як наша – степовій...

КЛЕШНЯ: У степовій зоні ліси виконують ряд надзвичайно важливих функцій. Це в першу чергу виконання протиерозійних, водорегулюючих функцій. Система полезахисних смуг сприяє накопиченню вологи, покращує температуру повітря, зменшує вітрову та водну ерозію. Завдяки системі полезахисних та яружне-балочних полос, так звані «чорні бурі» канули в минуле. Враховуючи велику техногенну навантаженість регіону, ліси можна сміливо назвати легенями області. Крім того, ліс – це дім для великої кількості птахів, тварин, комах. Ліс – це улюблене місце для відпочинку громадян, особливо в літню спеку.

Науково обґрунтовано, що лісистість для нашого регіону повинна бути в межах 8-10% території області. При такій лісистості якраз і може бути досягнена гармонія між природою та діяльністю суспільства.

СУХОНІС: Ліс гостинно зустрічає всіх, хто шукає в ньому відпочинку, проте, йому самому потрібна безко-

рислива допомога. Він не може сам захистити своїх багатств або поставити лічильники. Таким «лічильником» повинна бути наша совість. На превеликий жаль, у нашому соціумі ще багато людей, які вважають, що в лісі все дозволено: можна розводити багаття, залишати сміття, ламати дерева, топтати, рвати і знищувати рослинність. Їх не турбує те, що на місці розведеного багаття вигоряє не тільки рослинність, а й земля, на якій нічого не росте протягом трьох-чотирьох років.

Сьогодні ставлення в суспільстві до лісу є своєрідним мірилом його зрілості та самоорганізації. Нині чимало наших людей буває за кордоном і на власні очі може переконатися як бережливо ставляться до лісу, взагалі до природи в розвинутих країнах. Я, наприклад, глибоко переконаний, що нам годі розраховувати на західний добробут, допоки у нас будуть вияви такого варварського ставлення до природи. Дозволю собі висловитися у такий спосіб – дикуни не бувають ніколи ситими...

КЛЕШНЯ: На жаль, у наших громадян склалась така думка, що ліс і всі лісові багатства існують лише для задоволення людини. Тому правиль поведінки людей в лісі практично ніхто не знає. Людина заходить в ліс і починає вести себе наче варвар. Ліси засмічуються сміттям, пошкоджуються дерева та кущі, руйнують мурашники, гнізда птахів. Дуже мало жителів нашої області ставляться до лісу як до чогось живого, що існує не заради людини, а як основна складова частина природи, так само як і людина.

СУХОНІС: Готуючись до розмови з Вами, я дещо почитав зі спеціальної літератури. І найперше те, що стосується екологічного навантаження. Я розумію, що ці речі Вам добре відомі. Але це для того, аби наші читачі могли сповна відчути усі негативні наслідки, котрі може приносити лісу, так би мовити, техногенний фактор. Так ось, внаслідок посиленого використання лісів для відпочинку в них, і особливо в зелених зонах міст і робітничих селищ, спостерігаються

такі негативні явища: ущільнення ґрунту, лісової підстилки, витоптування трав'янистих рослин, зникнення найцінніших і найкрасивіших рослин. В ущільненому ґрунті коріння дерев «задиhaється» через нестачу кисню, порушуються умови живлення дерев. Лісова підстилка швидко перегниває лише при наявності вологи, значної кількості пустот і достатньому доступу повітря. Якщо розкладання і гниття підстилки затримується, у ґрунт не надходять ті поживні речовини, які в ній є. Дереву «голодують», ослаблюються, ростуть погано і навіть засихають. І ця проблема виглядає просто - не підлягає вирішенню. Принаймні, у нашому регіоні: де лісу мало, а людей багато ...

КЛЕШНЯ: Вихід – в організованому відпочинку в лісах. В ідеалі пересування по лісу - по екологічним стежкам. Відпочинку людей – на спеціально обладнаних майданчиках, на яких є місце для кострища, для складання побутових відходів. Також визначення особливо цінних лісових ділянок з наданням цим ділянкам заповідного статусу різного рівня. На території лісових господарств області існує 44 заповідні об'єкти, загальною площею 16 тис. га. На територію заповідних об'єктів прохід обмежено або повністю заборонено. Але дуже багато залежить від відношення самих людей. Нажаль, дуже багато випадків вандалізму, недбалого відношення до лісу, до лісівників. Працівники лісгоспів проводять благоустрій лісів, створюють рекреаційні пункти, місця для відпочинку. Але все це ламають, знищують. На стихійних місцях відпочинку громадяни залишають зламані та пошкоджені дерева, кострища, засмічують сміття територію. Наші громадяни недостатньо виховані в екологічному відношенні, і це, напевно, недоліки у вихованні і сім'ї і школи і всіх громадських інститутів. Це результат і, напевно, недоліки і нашої роботи. Великі надії ми покладаємо перш за все на засоби масової інформації, з їх можливістю впливу на підсвідомість наших громадян. Це в значній мірі і наслідок людської діяльності, що призводить до глобального потепління, результатом якого є і зменшення кількості опадів і збільшення ризиків, пов'язаних із посухою. Тут і з'являється вихід із складної ситуації через збільшення заліснених територій області, позитивного впливу людей на природні виклики.

СУХОНІС: Повернемося до проблем, які доводиться вирішувати саме Вам, як керівнику Дніпропетровського управління лісового та мисливського господарства. Дніпропетровська область розташована в посушливому регіоні країни, в зоні ризикованого землеробства,

складних екологічних умовах. Лісистість Дніпропетровщини дуже низька – складає лише 4,8% площі області, тоді як за висновками вчених оптимальна лісистість в степових умовах повинна складати не менше 10 відсотків. А тому головна задача лісівників - це створення нових лісів в області, також створення закінченої системи захисних насаджень, охорона і захист існуючих насаджень. На виконання Державної програми «Ліси України» облуправлінням розроблена регіональна програма з охорони і відтворення лісів, згідно якої до 2015 року в області необхідно створити 29 тис. га нових лісів. Наскільки це реальна задача з огляду на чимало негативних факторів. Серед яких не лише нестача фінансування, а, наприклад, суперечливість нормативного законодавства щодо заліснення території області. Адже більшість територій потенційного заліснення перебувають не у Вашій відомчій приналежності. І це, наскільки я знаю, не єдина проблема....

КЛЕШНЯ: Матеріальна база лісгоспів дозволяє створювати до 3-4 тис.га лісових культур щорічно. Посадкового матеріалу вирощується на лісових розсадниках в достатній кількості. Але виникає головне питання – наявність земель під заліснення. Лісгоспи заліснюють лише деградовані та малопродуктивні землі, які вилучені з господарської діяльності. В області є в наявності достатня кількість вищезазначених земель. Але перед тим, як створювати ліс, лісгосп повинен отримати державний акт на право користування земельною ділянкою. Нажаль, виготовлення держактів коштує великих коштів, які у лісгоспів відсутні. Виготовлення держактів фінансується з державного бюджету, обсяги цього фінансування дуже малі. Так, на 2013 рік заплановано виділити лише 300 тис.грн. На ці кошти можливо виготовити держакти лише на 1000 га. Результат – чого ми бідні? Як у приказці. Висновок – потрібні кошти! А це означає, якщо ми думаємо про майбутнє, потрібна увага з боку держави, суспільства. Перший крок зроблено – прийнята регіональна програма «Ліси Дніпропетровщини». Маємо надію, що це дасть можливість на покращення ситуації в цілому.

СУХОНІС: Є певні банальності й стандарти для будь-якого медійного спілкування. Можливо, що нам не варто їх уникати. А тому хоча запитати про Ваші побажання усім тим, хто можливо прочитає ці рядки...

КЛЕШНЯ: Цілковитої гармонії життя. Не над природою, а в природі.

ЦІКАВІ ФАКТИ З ЖИТТЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Лєся Українка. Фото 1901 року.

25 лютого виповнюється 140 років з дня народження Лєси Українки, видатної української письменниці.

«Лєсин рояль»

Лєся Українка дуже рано виявила нестримний потяг до музики. І мати, Олена Пчілка, придбала рояль, на якому з п'ятилітнього віку й почала вчитися грати дівчинка. Його потім у родині так і назвали «Лєсин рояль».

Але люта хворість часто припиняла навчання. Застудивши ноги й руки зимовим хрещенським днем, дев'ятирічна Лєся захворіла на туберкульоз кісток, що прикував її до ліжка. Іноді місяцями лежала вона з загіпсованими руками й ногою. І ось одного разу її тітка, Олександра Антонівна, яка вчила дівчинку грі на фортепіано, помітила, що Лєся, лежачи в ліжку, досить упевнено вибиває вільною від гіпсу ніжкою такт.

- Що ти робиш, Лєсю? – запитала здивовано тітка.

- Граю... на роялі, - тихо відповіла дівчинка.

Очевидно, голова її була повна звуків, якими жила вона тоді.

Була зразком виняткової мужності. Ще зовсім малою, боячись хижих звірів, вона бігала місячної ночі в сусідній ліс, бажаючи побачити там оту мавку, про яку розповідала їй колись у ранньому дитинстві мати, і ніжний образ якої відтворила пізніше в поетичній «Лісовій пісні».

«Треба нищити хижаків»

Лєсин батько якось привіз з полювання малу кізочку, що відбилася від матері. 12-літня Лєся взяла кізку під свою опіку і незабаром так приручила до себе, що та бігала за нею, мов собачка.

Підрісши, кізка вискочила з садоби в сусідній ліс і там її розірвали вовки. Довідавшись про це, Лєся спочатку гірко плакала, а потім, блиснувши очима, скрикнула:

- О, я б сама задавила того вовка враз!

- А ти ж, Лєсю, - зауважив їй хтось, - була завжди проти полювання та й взагалі проти вбивства звірів.

- Ні, ні, треба нищити хижаків, щоб вони не змогли нищити отакеньких, слабших за себе! – палко вигукнула дівчинка.

Продовження на стор. 31.

Фідель СУХОНИС

«Від Нью-Йорку до штату самотньої зірки»

(Частина четверта)

Кожного разу, відвідуючи США і нашу громаду в цій країні, я найперше, очевидно, мав до діла з людьми, які не просто вважали себе українцями, цікавилися метрополією та одягали вишиванки на національні та релігійні свята. Це були особи, які не побоююся пафосу, жили жертвовно заради тих ідеалів, котрим були віддані їх батьки, за відстоювання яких вони власне й опинилися на чужині.

Не можуть не хвилювати подорожі таких людей в Україну. З декількох причин. Будь-яка поїздка за океан навіть і для американських громадян справа завжди витратна. Звичайно, я не маю якоїсь більш-менш коректної статистики. Але, думається мені, що приліт до «Борисполя» відсотків вісімдесят, а то й усі дев'яносто, наших земляків з США здійснюють за власний кошт. Відраження чи подорожі за громадський доляр наскільки мені відомо – явище на загал дуже рідке.

Окрім того, додайте до суто матеріальних проблем ще й виснажливість таких подорожей. Адже трансатлантичний переліт - це не поїздка тривалістю у пару годин. Залежно від місяця, так би мовити, старту подорож до України з урахуванням митного та паспортного контролю по обидва боки кордону може тривати від 13-15 годин фактично до доби. І це попри навіть добрий сервіс авіаперевізників, фактично у козацькому режимі – бо навряд чи багатьом вдається сповна відпружитися та відпочити у таких завузьких сьогодні кріслах авіалайнерів.

І будемо щирі, для українців США та Канади, взагалі західного світу наші інфраструктури це так само випробування на міцність. Бо багато з того, до чого призвичаїлися материкові українці, для їх заокеанських побратимів може бути доволі спартанською справою. Якість українських доріг, робота громадського транспорту та закладів харчування, готельний сервіс, міжміське сполучення тощо.

Володимир Могучий з штату Нью-Джерзі – засновник благодійної Фундації Зоряни та Володимира Могучих з тих українців США, котрі десятиріччями працюють для добра землі своїх предків.

Ось і виходить, що кожна подорож «діаспорчика», як інколи жартома називають себе закордонні українці - це, якщо хочете, маленький подвиг.

На загал, відвідини сьогодні українців з-за кордону своєї історичної Батьківщини не рідкість. Щоправда, якщо бути щирим, то нині ці візити не такі піднесені й обнадійливі, як були на початках 90-х років. Тоді чимало наших емігрантів, особливо, так званої, «третьої хвилі», їхали до України немов на прощу, немов би на сповідь перед найсвятішим і найціннішим у своєму житті. Ще б пак! Адже чимало з них десятиріччями жили з вірою в те, що їх Батьківщина позбудеться колоніального статусу, здобуде таки не декларовану, а правдиву незалежність. Вони жили і вірили навіть тоді, коли повірити цьому було не можливо, у добу, коли велика, з нукліярними ракетами, але на загал жебрацька країна з неоконічною назвою СРСР, здається, назавжди поховала надії мільйонів українців омріяні ще великим Кобзарем про те, що «в своїй хаті своя правда і сила, і воля». Ніколи не забуду одну зустріч на початку 90-х років в київському аеропорту «Бориспіль». Лише нещодавно почалися

регулярні перельоти Київ-Нью-Йорк, столичне летовище аж ніяк не було схоже на міжнародний аероковзал. Затісне, з примітивним сервісом та погано облаштованими, і даруйте, смердючими туалетами «Бориспіль», напевно, міг би шокувати українців з США, Канади чи Західної Європи. Але більшість з них, виглядає, не помічали того через піднесення та ейфорію. Я зустрічав на летовищі одного з перших прихильників «Бористену» з української громади США. Митники та паспортний контроль не зважаючи на обмаль у ті часи міжнародних рейсів працювали волячим паром. Нарешті я помітив свого гостя, разом з ним штовхала, незвичні тоді в Україні, валізки на колесах якась старенька жіночка. З одягу, виразу обличчя вільної людини не важко було здогадатися, що літня пані - іноземка. Але одночасно читалося в її зовнішності до болі наше, українське. Це вже згодом я навчуся більш-менш безпомилково розпізнавати серед англосаксонців наших людей в США та Канаді. Все - таки український корінь пробивається і через асфальт найширшого гайвею. А тоді все в перше і ніяк не випадало зрозуміти, яке відношення має ця американка до України. Прихильник нашого щомісячника, після того як ми привіталися, зразу ж звернувся до мене:

- Пане Фіделю, а чи не можна було б якось пані Надію підвезти до міста. Бо їй ще їхати до Львова, а у Києві в неї нікого не має...

- Відома річ. Які проблеми. А що у Вас в Львові рідня, - я з цікавістю розглядав типову американку з українським корінням.

- Ні, у мене там нікого не має. Усю рідню чи то постріляли, чи по сибірах розсіяли, чи як мене - на чужину вигнали. Просто я родом зі Львова.

- А чому ж тоді приїхали в Україну? – бовкнув із здивуванням.

- Аякже, синку, було не приїхати?! Перед смертю Україну побачити ...

Так, для мільйонів й мільйонів наших одноплеменників з діаспори отча земля була і залишається святим місцем, українським Єрусалимом. Земля справді свята і притягальна. А ось порядки, котрі на ній панують практично усі роки незалежності, на жаль, розчаровують вже звиклих до цивілізаційних цінностей наших земляків із західної української діаспори. Як не гірко, однак, скільки прикладів можна навести того, що ділові українці, котрі з надією і покликком їхали до землі своїх батьків, вимушені в кращому випадку рятувати свій бізнес. Чимало тут загубили назавжди грошей. Хоч, дякувати Богу, здебільшого не втратили надію на краще майбуття України. Відома українська

меценатка з США пані Галина, дружина славного будівничого Олексія Воскобійника, якимось зізналася у розмові зі мною:

- В Україні практично не можливо вести цивілізовано бізнес. Хабарі, бюрократія, погані комунікації та дороги - все це робить країну не привабливою для серйозного бізнесу. Ми так само обпеклися. Але це не значить, що ми не хочемо допомагати і не живемо Україною. Однак, сьогодні здебільшого це доводиться робити з-за океану, - додала з сумом пані Галина.

Ось так, як не прикро, на загал здебільшого відбувалися і відбуваються контакти наших краян з їх історичною Батьківщиною. І останні роки в житті держави не додали так само якихось позитивних зрушень. То що слід робити? Як зрушити ситуацію в позитивний бік? Чи поховати на довгий час надію на те, що освічена, патріотична налаштована і в багатьох ділянках компетентна західна діаспора так і буде залишатися лише символом «нашого цвіту – по всьому світу», а ще тішитися тому, що і на спекотній Флориді, і в розхристаному усім світовим вітрам Нью-Йорку чи у, по-європейськи вишуканому, Квебеку можна часами почути наше слово та побачити жовто-блакитний прапор. Одне слово, підняти «шароварщину» трохи на вищий щабель. Звичайно, що здоровий глузд підказує – ні, так не повинно бути. Якщо ми справді прагнемо жити за західними цивілізаційними цінностями, то неодмінно мусимо залучити до розбудови справді демократичної і заможної України її заокеанських синів і дочок. Американські бізнесмени українського походження, якщо для них створити відповідні умови праці, зможуть допомогти не лише інвестиціями, а головне сприятимуть розвитку правдиво західного і рушійного, без хабарів та «відкатів», ділового життя в нашій країні. Фермери з Альберти, куди потрапили ще їх прадіди з передгір'я Карпат, сповна можуть пояснити як загосподарювати на таких родючих чорноземах, щоб корови наші доїлися не як голандські кози, а збіжжя вирівало не лише багато, а було воно здоровим і якісним. І так в будь-якій ділянці економіки.

Істини прості та зрозумілі. Так чому ж, як то кажуть, віз й нині там. Можливо, через те, що ми здебільшого завжди надіємось на владу, на тих, хто сидить в керівних кріслах. Стереотип пропахлого нафталіном «совка», якщо хочете, ще один вияв русифікації та втрати національних рис і самообутності.

Бо навіть у найпохмуріші часи бездержавності українці не покладалися на владу, а найперше на себе.

Бо влади тоді, як відомо, навіть декларованої української не було. Ось і творив наш народ такі унікальні діаманти у своєму середовищі, як козаччина, УПА, автокефальна Церква та сільськогосподарські кооперативи самотужки, знизу. Як нині прийнято окреслювати: формував ознаки громадянського суспільства.

І нині коли, принаймні, маємо формальну українську державу і відповідні інституції навіть на громадському рівні повинні сповна реалізувати можливості для співпраці з діаспорою. Не чекати вказівок згори, не дивитися і не слухати, а що скажуть можновладці. А самі, засукавши рукава, творити й співпрацювати з усіма, хто хоче добра Україні. Найперше, це зрозуміло, українці діаспори. Я вже побіжно зупинявся на тому, що поле для такої робітні надзвичайно широке.

І творити кожен може на своєму місці. Різні масштаби, різні можливості. Але спільним має бути велике прагнення до співпраці та бажання прислужити Україні. Стверджую ці істини на підставах не якихось ефемерних сугестій, а з огляду на досвід роботи нашого журналу. Двадцять два роки безперебійно виходить щомісячник «Бористен». Для видання такого профілю і масштабу справа доволі рідкісна в Україні. І стало це можливо у великій мірі завдяки співпраці з діаспорою. Дозволю взяти на себе сміливість також ствердити що наші партнери за океаном - відчули довіру до нашої праці, переконалися у відповідальності щодо наших спільних проєктів. А тому співробітництво «Бористену» з його прихильниками за океаном - це не лише випуск власне самого журналу, це й підготовка книг з української тематики, вшанування жертв Голодомору та радянських репресій, конкурси патріотичної творчої молоді, розбудова Національної Церкви, гуманітарна діяльність. А що власне стоїть за журналом «Бористен» в Україні? Порівняно невелика група небайдужих людей, об'єднаних в громадську організацію та ще й на зрусифікованому Сході.

А які б справи тоді були б до снаги об'єднанню не байдужих та національно свідомих бізнесовців, професіоналістів у тій чи іншій ділянці, зрештою, душпастирів чи то УКПЦ КП чи УГКЦ!

*Праця єдина з неволі нас вирве:
Нумо до праці, брати!
Годі лякатись! За діло святес
Сміло ми будемо йти!*

Доволі давно написав ці рядки Борис Грінченко. Виглядає, що так і не дослухалися їх сповна українці. А вже давно настав час....

ЦІКАВІ ФАКТИ З ЖИТТЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Продовження. Початок на стор. 29.

Мислила музичними образами

Леся Українка часто мислила музичними образами. «Хмарки пливли і пливли крізь місяці одна за одною ПІЦИКАТО. В саду стояла така співоча тиша, ніби грали ПІАНІСИМО в найніжнішому АДАЖІО». А в одному з листів з Італії вона писала: «Вчора тут вибухнула суто вогнегірська гроза, громи народжувалися КРЕЩЕНДО».

Процес творчості був пов'язаний з музикою. Дуже часто, пишучи вірші чи поеми, поетеса схоплювалася від століка до фортепіано, сідала за нього й починала імпровізацію - музичний супровід для віршів, одночасно стиха виголошуючи їх і граючи на роялі.

Лариса Петрівна не тільки на самоті, але іноді і в тісному колі найближчих приятелів сідала за рояль і, декламуючи вірші, імпровізувала до них акомпанемент.

Так працювала, що в неї підвищувалася температура

З юних років Лесі Українці легко й невимушено давалося віршування, хоч іноді, як сама поетеса писала до своїх рідних та близьких друзів, вона так глибоко й ретельно опрацьовувала твори, що в неї аж підвищувалася температура, і Леся Українка стомлювалася до того, що лежала нерухомо.

Особливо багато праці доклала Лариса Петрівна на найулюбленішу річ – «Лісову пісню». В одному з листів вона писала, що, коли скінчила цей твір, у неї підвищилася температура до 38 градусів, і вона зовсім знесилилась.

«Замовте ходулі та й витайте собі на здоров'ячко»

Одного разу після літературного диспуту якийсь пан-віршомаз почав доводити, що лише та поезія вічна, яка «витає над нами і не забруднює свої одержі в болоті життя».

Леся спалахнула, а потім скептичним поглядом зміряла новоспеченого захисника «мистецтва для мистецтва» з ніг до голови і тихо сказала:

- А ви, пане, замовте ходулі та й витайте собі на здоров'ячко над «болотом». Може, і не замочите своє вбраннячко.

Замовк панок, немов води у рот набрав.

Уміла осаджувати декого однією-двома фразами Якимось багата колись поміщиця графиня спитала її:

- Чому це ви, Ларисо Петрівно, вживаєте майже завжди мужицьку мову?

- А ось ви, графиня, - всміхнувшись, відповіла Леся Українка, - не боїтесь вживати мужицький хліб, і цей хліб не отруює вас?

Іншого разу якийсь панок, що був дуже низенького росту (навіть значно нижчого за Лесю Українку), сказав їй:

- Ви, значить, малороска?

- Так, пане, мені теж іноді здається, що я менша за вас зростом. Але, очевидно, ми обоє помиляємось, - пожартувала Лариса Петрівна.

Підготував Б. ХАДЖИНОВ, лікар.

Гортаючи класику

Михайло КОЦЮБИНСЬКИЙ

Харитя

ОПОВІДАННЯ

I

В печі палав вогонь і червоним язиком лизав челюсті. В маленькій хаті було поночі, по кутках стояли діди. На постелі лежала слаба жінка й стогнала. Се Харитина мати. Шість тижнів поминуло, як помер її чоловік, батько Харитин, і відтоді бідна удова тужить та слабує, а оце вже другий день, як зовсім злягла. Злягла саме в жнива, в гарячий час, коли всі, хто вміє жати, подались на ниву збирати на зиму хліб. І вдовине жито поспіло, та нема кому його жати; сиплеться стигле зерно на землю, а удова лежить недужа: тяжка слабість спутала руки й ноги, прикувала до постелі... Лежить бідна мати Харитина та б'ється з думами...

Рипнули двері.

- То ти, Харитю? - почувся млявий голос слабої.

- Я, мамо!

З дверей виткнулось спершу відро, до половини виповнене водою, далі русява головка дівчинина, нахилена набік до відра, а далі права рука, піднята трохи догори. В хату увійшла Харитя і поставила коло печі відро. Їй було вісім років. Десь дуже важким видалось Хариті те відро з водою, бо, поставивши його на землю, хвилинку стояла нерухомо, спершись на припічок і важко дихаючи. Ліва рука від незвичайної ваги зомліла, і Харитя не могла її зігнути. Але се було одну хвилину. В другій метнулась Харитя до мисника, легесенько, мов кізка, стрибнула на лаву, зняла з полиці горщик і поставила його коло відра.

- Що ти робиш, доню? - поспитала мати.

- Вечерю варитиму, мамо.

Слаба тільки зітхнула.

А Харитя й справді заходилася коло вечері. Змила в мисчині жменьку пшоно, вкинула щіпку солі та зо дві чи зо три картоплини, налила в горщик води і приставила його до вогню. Любо було глянути на її дрібненькі, запечені на сонці рученята, що жваво бігали від одної роботи до другої. Великі сиві очі з-під довгих чорних вій дивилися пильно й розумно. Смугляве личенько розчервонілося, повні вуста ротулилися - вся увага її була звернена на роботу. Вона забула навіть і за нові червоні кісники, що двічі обмотували її русяву, аж білу, голо-

ву. Кісники ті були її радість, її гордощі. Оце третій день, як хрещена мати подарувала їй ті кісники, а Харитя й досі не натішилась ними.

Мати стиха застогнала.

Харитя стрепенулась і підбігла до ліжка.

- Чого ви, матінко? Може, водиці холодної? Що у вас болить? - ластівкою припадала вона коло недужої.

- Ох, дитино моя любя! Все в мене болить: руки болять, ноги болять, голови не звезу. От, може, вмру, на кого ж я тебе лишу, сиротину нещасну?... Хто тебе догляне, вигодує?

Харитя почувала, що її маленьке серце заболіло, наче хто здавив його в жмені; сльози затремтіли на її довгих віях. Вона припала матері до рук і почала їх цілувати.

- Що ми робитимемо, доню? От довелось мені злягти саме в жни-

принесла з річки піввідра води, хоч яке воно важке, те відро! Завтра, коли розвидниться, встане Харитя, нагодує маму (коли б ще схотіли їсти, а то відколи слабі - саму воду п'ють), візьме серп і піде в поле. А вже як буде жати! І не розігнеться! І уявилась Хариті вижата нива, а на їй стоять полукіпки і блищать проти сонця, як золоті. І сама Харитя стоїть на полі, дивиться на свою працю і думає, як би взвезти хліб у стодолю. От що вона зробить: піде до хрещеного батька, обійме його рученьками за шию і скаже: «Тату мій любий та милий! Я вже вам бавитиму маленького Андрійка, буду йому за няньку, тільки звезіть наш хліб та складіть у стодолу!» Він добрий, батько хрещений, він її послухає, звезе хліб. А як же зрадіє мати, коли Харитя прийде до неї й скаже: «А бачте, матусю кохана, а я ж вам не казала, що Бог допоможе нам зібрати хліб? Увесь хліб у стодолі!» Мати з радіщів вичуняє, пригорне доню до серця, поцілує, і знов житимуть вони веселі та щасливі і не згинуть зимою з голоду...

В печі щось бухнуло, зашипіло, засичало,

То збігав куліш.

Мерщій кинулась Харитя до печі, одставила горщик, доглянула страву й насипала в полив'яну миску гарячого кулішу. Мати виїла ложок зо дві та й поклати ложку. Страва здалась їй несмачною, противною. Харитя їла чи не їла, швиденько помила посуд, поклала його на мисник, засунула сінешні двері і стала навколішки перед образами молитися богу. Вона складала ручки, хрестилась, зітхала та здіймала очі догори і дивилась пильно на образ, де був намальований Бог-отець.

Вона вірила, що Господь любить дітей і не дасть їх на поталу. Адже не дурно тримає він у руці золоте яблучко з хрестиком: певне, він дасть те яблучко добрій, слухняній дитині. І Харитя своїм дитячим лепетом прохала у Бога здоров'я слабий матусі, а собі - сили вижати ниву. Ся думка не давала їй спокою. Їй хотілося швидче діждатися ранку. «Ляжу зараз спати, щоб завтра раніше прокинутися», - подумала Харитя й, поставивши коло мами воду на ніч, лягла на лаву. Але сон не зліплював їй очей, він десь утік з цієї хати, бо й недужа мати не спала й стогнала. Повний місяць дивився у вікно і на комині намалював також вікно з ясними шибками та чорними рамами. Харитя поглядала в той куток, де лежав серп, і думала свою думу. А надворі так місячно, ясно, хоч голки збирай. Харитя сіла на лаві і глянула у вікно. В імлістій даліні, окутані срібним промінням місячним, сяяли широкі лани

ва... Хліб стоїть у полі невижатий, осипається... І вже не знаю, як мені, бідній, недужій, запобігти лихові... Як не зберемо хліба - загинемо з голоду зимою!.. Ох, боже мій, боже!

- Не журіться, мамо! Не плачте! Адже ж Бог добрий, мамо! Бог може вам одужати, може вам хліб зібрати... Правда, мамо? .. Правда?..

II

Поки Харитя говорила ті слова, в біленькій головці її промайнула думка: як-то нема кому жати? А вона що ж робитиме? Ще торік ходила вона з мамою на ниву, бачила, як мати жне, ба, сама брала серп і жала! Адже ж вона багато б нажала, якби мати не сварила за скалічений палець! Але торік вона була ще маленька, маленькими рученятами не могла вдержати серпа, а тепер вона вже, виросла, набралася сили, і руки побільшали. Харитя глянула на свої руки. Адже сими рученятами вона

золотого жита та пшениці. Високі чорні тополі, як військо, стояли рядами край дороги. Синє небо всипане було зорями. Зорі тихо тремтіли. «А що, якби тепер вийти на ниву! Е, ні, страшно, вовк вибіжить з лісу, русалки залоскочуть, страхи повилазять з пшениці...» І Хариті справді стало страшно, вона знов поклатася на лаві і одвернулася од вікна.

- Чому ти не спиш, доню? - питає мати.

- Так... я зараз спатиму, мамо!

Мати стогне, а Харитю живий жаль бере за серце. Бідні мамо! Все болить у них. Коли б той добрий Бог послав їм полегкість! Аж ось трохи згодом і слаба мати, і копи на полі, і русалки і вовк, і ясне вікно на комині змішуються в якійсь кумедній плутанині. Сон, влетівши до хати, бере Харитю під своє крило. Срібний промінь місячний тихо сяє на білій голові дівчинки, всміхається до нових червоних кісників, гуляє по смуглявому видочку та по білих дрібеньких зубках, що виглядають з-за розтулених повних уст.

Харитя спить солодким сном.

III

Рано встало золоте сонечко. Рано, разом з сонцем, прокинулася і Харитя. Хутенько зварила куліш, нагодувала маму, сьорбнула й сама кілька ложок. Упоравшись, зняла серп з полиці, поклатася в торбинку хліба та цибулі і зав'язалась рябенькою хусточкою. Далі поцілувала маму й каже:

- Піду я, мамо, на вулицю до дівчат, побавлюся трохи.

- Іди, доню, та не барись...

Іде Харитя селом, і якось їй чудно. Ніколи не ходила вона сама так далеко від хати. От вже й крайню хату минула, вийшла на поле й стала, задивившись в далечінь на чудовий краєвид. І справді було гарно на ниві, несказанно гарно! Погідне блакитне небо дихало на землю теплом. Половіли жита й вилискувались на сонці. Червоніло ціле море колосків пшениці. Довжиною повилася річечка, наче хто кинув нову синю стрічку на зелену траву. А за річкою, попід кучерявим зеленим лісом, вся гора вкрита розкішними килимами ярини. Гарячою зеленою барвою горить на сонці ячмінь, широко стелиться килим ясно-зеленого вівса. Далі, наче риза рути, темніє просо. Межи зеленими килимами біліє гречка, наче хто розіслав великі шматки полотна білити на сонці. В долині, край лісу, висить синя імла. І над усім тим розкинулось погідне блакитне небо, лунає в повітрі весела пісня жайворонка. Віють з поля чудові пахощі од нестиглого зерна і польових квіток. І добре Хариті на ниві, і страшно. Стала вона й не знає, чи йти далі, чи вертатися. Але виткнулася десь далеко з жита

червона хустка жіноча, і Харитя згадала і хвору маму, і чого прийшла. Вона подалася стежкою межі жита. Як тільки Харитя увійшла межі жита, гарний краєвид зник. Босі ноженята ступали по втопаній стежці, над головою, межі колосками, як биндочка, синіло небо, а з обох боків, як стіни, стояло жито й шелестіло вусатим колоссям, Харитя опинилася наче на дні в морі. В житі синіли волошки та сокирки, білів зіркатий ромен, червоніла квітка польового маку. Польова повитиця полізла догори по стебліні жита і розтулила свої білі делікатні квіточки. Харитя мимохідь зривала дорогою квіточки та йшла все далі. Аж ось і їх нива. Вона добре знає свою ниву, ось і рівчак той, що промила весняна вода. Харитя поклатася торбинку, взяла в руки серп і почала жати. Тихо навкруги. Тільки цвіркун цвіркоче в житі, шелестить сухий колос та інколи запідпадьомкає перепелиця. Жне Харитя, але якось недобре йде робота. Довге стебло путається, великий серп не слухається в маленькій руці, колосся лоскоче спітніле личенько... Аж ось щось наче впекло Харитю в палець. Вона вихопила руку й побачила на пальці кров. Серп випав Хариті з рук, лице скривилося з болю, на очі набігли сльози, і Харитя от-от заплакала б гірко, коли б не нагадала про свою бідну маму. Швиденько обтерла кров з пальчика спідничкою, затерла врізане місце землею і почала жати. Стерня коле босі ноги, аж на плач збирається Хариті, піт великими краплями падає на землю, а бідна дівчинка жне та й жне. Якось обернулася Харитя назад, щоб покласти нажату жмінку, глянула навкруги - і страх обхопив її. Адже вона одна на ниві! Ану, який страх вискочить із жита й задушить її! Раптом - фурууу!.. Перепелиця пурхнула перед самою Харитєю і, тріпочучи короткими крилами, ледве перенесла на кілька ступнів своє тяжке, сите тіло. Серце закалатало Хариті в грудях з переляку; далі наче спинилось, і Харитя скаменіла на місці. Однією рукою стиснула жмінку жита, другою - серп. Лице пополотніло. Здорові сиві очі з жахом дивилися в жито. За хвилинку Харитя трохи відійшла. Серце знов застукало в грудях, Харитя наважилася тікати.

Стежкою наближались дві молодіці. Харитя постерегла їх, знов нагадала недужу, бідну маму і, схиливши русяву голову, взялась до роботи. Вона мусить вижати жито! Вона мусить потішити свою добру нещасну маму!

Молодиці наблизилися до Хариті, впізнали її і глянули одна на одну.

- Ти що тут робиш, Харитю? - спитали разом. Харитя здригнулася, підвела очі на молодіць і засоромилася.

- Жну... мати слабі лежать... нема кому хліб вижати... з голоду згинемо зимою...

В голосі її тремтіли сльози.

Молодиці знав глянули одна на одну.

- Бідна ж ти, дитино, бідна!..

Враз Харитя почула, що сльози душать її. Зразу якось дуже жаль стало їй слабій матері, дужче заболів той пальчик, що втяла серпом, заболіли ноги, наколені стернею, згадався переляк недавній - сльози, мов град, посипалися на землю, і Харитя, голосно хлипаючи, заридала.

Молодиці кинулись до неї.

- Що з тобою, дитино? Не плач, перепілочко! Мати твоя, дасть Бог, одужає, а жито ми вижнемо, не дамо вам згинуть з голоду. Ну, не плач же, квіточко!

Молодиці взяли на руки бідну Харитю, цілували, потішали.

- Ходім зараз до матері, хай вона втішиться, що має таку добру дитину...

Молодиці взяли за руки Харитю і подались стежкою назад у село. Харитя йшла і тихо хлипала.

IV

Незабаром Харитина мати одужала. Молодиці вижали удовине жито, хрещений батько Харитин звіз хліб у стодолу, і сироти вже не боялися голодної смерті.

Мати цілувала та пестила свою добру дитину, а Харитя щебетала:

- Хіба я не казала вам, матінко, що добрий Бог дасть вам здоров'я і допоможе зібрати хліб? Хіба не на моє вийшло?..

Поетичним рядком

Анатолій ПОДІЛЬНИЙ

Вересневий вечір

*Лаштується на спокій вся природа,
Туман легенький припадає до землі,
Приємно тіло обгортає прохолода -
Це вересневий вечір в нашому селі.*

*Вже батько й мати повернулись з поля,
Ясніш рясніють зорі у космічній млі,
Біля воріт от вітру спочива тополя -
Це вересневий вечір в нашому селі.*

*Сім'я розсілась колом біля хати -
Взялись всі вибивати соняхи-брилі,
Вже цвіркуни в траві стали цвірчати -
Це вересневий вечір в нашому селі.*

*Розлога яблуня - кохань притулок.
Ще рясно яблук. Є і на землі...
Вони та листя чують наш цілунок -
Це вересневий вечір в нашому селі.*

Українська діаспора - статистичні дані

Українські є однією з найчисельніших національних діаспор у багатьох країнах Америки і Європи. Відомо, що масова еміграція з українських земель в західні країни має більш як столітню історію. У США живе близько 1,2 млн. українців і осіб українського походження. За чисельністю вони тут займають друге місце серед слов'янського населення (після поляків). Найбільша кількість українців зосереджена в північно-східних промислових штатах – Пенсільванії, Нью-Йорку та Нью-Джерсі. Значна кількість американських українців зосереджена також у штатах Массачусетс, Коннектикут, Огайо, Іллінойс, Мічиган, Міннесота, Північна Дакота. Перші українці з'явилися у Північній Америці ще в 17-18 ст. Відомо, що у Громадянській війні брав участь генерал Василь Турчин – особистий друг президента А.Лінкольна. Масово ж українські емігранти почали селитися в США з 1876 р. Переважно це були вихідці з закарпатської та галицької Лемківщини і займалися вони сільським господарством. У 90-х роках 19 ст. відбувалась інтенсивна еміграція зі Східної Галичини, Північної Буковини і Закарпаття. До першої світової війни в США переїхало близько 0,5 млн. жителів Австро-Угорської частини України. В 1884 р. у штаті Пенсільванія була збудована перша українська церква. У 20-х роках у США почали виникати перші організації, що об'єднували українців. У 1989 р. у США створили громадянські організації, які надають матеріальну допомогу Україні, а також підтримують діяльність окремих громадянських організацій. Серед них «Народний фонд допомоги Україні», «Фонд допомоги дітям Чорнобиля».

Тепер у США, за даними соціально-демографічних досліджень, українці становлять близько 0,5% усього населення.

Канада займає друге місце у світі за чисельністю українців – за оцінюванням у 1989 р. близько 1 млн. чоловік. За кількістю канадських українців займає 5 місце. На українців припадає 4% усього населення Канади. Перші українські іммігранти були жителі села Небилів Калузького повіту. Масова імміграція українців в Канаду почалась з 1896 р. За 1891-1914 рр. їх прибуло туди близько 150 тис. Головні райони населення канадських українців знаходились на півдні, поблизу кордону зі США.

У Канаді встановлено пам'ятник київському князю Володимирі Маркіяну Шашкевичу, Тарасу Шевченку, Лесі Українці, В.Стефанику, І.Франку. Символом української громади в Канаді стала величезна 20-метрова писанка в Вегревілі.

Українці навчаються майже в 100 університетах Канади і 200 коледжах. Українська мова викладається в 28 університетах.

Аргентина. В 1897 р. вперше почали прибувати і оселятися в північному районі Аргентини, емігрували зі Східної Галичини. Збереглися відомості, що 27 серпня 1897 р. прибули в Апостоле (провінцію Місійонес) 12 українських родин – вихідців з Передкарпаття (Тлумацького району, Івано-Франківської обл.).

Загальна кількість аргентинських українців становить близько 220-250 тис. чоловік. Вони переважно розселені в північній провінції, у столиці та провінції Буенос-Айрес, Місіонес, Чако, Мандола і в основному займаються землеробством.

Бразилія. Перші українські поселення були – родина Миколи Морозова із Золочівщини на Львівщині (1872 р.).

Основна частина (85%) бразилійських українців живе в штаті Парана. Українці тут зайняті переважно сільським господарством.

У штаті діє 210 греко-католицьких і 6 православних українських церков. Українську мову викладають у 4 світських школах, у кількох духовних коледжах і семінаріях.

Парагвай та Уругвай. Найінтенсивніше імміграційні процеси українського населення в ці країни припали на перше десятиріччя після першої світової війни.

На сьогодні чисельність українців і осіб українського походження Парагваю оцінювались в 12 тис. чоловік.

Перші поселенці українців походили приблизно в Парагваї наприкінці 20-х рр.

Вперше сюди почали прибувати переселенці переважно із Західної Волині та Західного Полісся, а також зі Східної Галичини.

Польща. Основна частина українського населення живе у Варшаві. 5-10 тис. українців, близько 3 тис. – у Кракові. У Польщі живе 300-600 тис. українців.

Румунія. Населення українців становить 250-300 тис. Найбільше

українського населення живе в північній частині країни, поблизу кордону з Україною. Тут нараховується понад 110 тис. українців і членів змішаних українсько-румунських сімей. Центрами значного зосередження українців є Бухарест, Сату-Маре.

Встановлено прями зв'язки українських громадян Румунії з Україною. З 1990 р. деякі навчальні заклади Львівської та Івано-Франківської області почали підготовку спеціалістів для українських шкіл в Румунії. Першими румунськими студентами на Львівщині та Івано-Франківщині стали відповідно майже 30-40 вихованців ліцеїв з Мармароцини.

Чехія і Словаччина. Більшість українців живе в Словаччині, де вони становлять біля 0,9% усього населення. Частка українців в Чехії була значно меншою – 0,2%.

Головний район розселення українців є Пряшівщина – заселена українцями східної області Словаччини.

У 1945 р. в Чехії і Словаччині було 298 українських шкіл, в тому числі 3 гімназії, одна вчительська семінарія.

У 60-х рр. після процесу словакізації українських шкіл, їх залишилось тільки 57, з них – 7 середніх.

У Празькому, Братиславському університетах працюють кафедри української мови.

Останніми роками значно почала зростати кількість українців, які претендують в цих країнах на місце постійного проживання.

Франція. Більшість переселенців зі Східної Галичини. Важливим осередком українського національно-культурного і наукового життя став Париж. Тут нараховано 6,5 тис. українців.

Переважно міське населення. В сільському господарстві зайнято близько 15% українців.

Англія. Українські емігранти з'явилися в 1893 р. в Манчестері. Найінтенсивніша була еміграція з України наприкінці 50-х рр. – на початку 60 рр. Зараз в Англії нараховано близько 35 тис. українців.

Інші країни, до яких емігрували українці в незначних кількостях були: Іспанія, Данія, Норвегія, Швейцарія, Голландія, Австрія, Сирія, Ліван, Єгипет, Марокко.

Як бачимо, українців по цілому світу нараховується дуже багато. З однієї сторони це добре, бо є багато можливостей для зустрічей і контактів. З другого боку ж постає запитання, що то Україна за держава, з якої так багато виїжджає корінних мешканців?

Влас. інформ.

Людмила ШАМРАЙ

Народилася 19 жовтня 1978 року в с.Новоукраїнка Куйбишевського району Запорізької області. Зараз мешкає у Дніпропетровську. Закінчила Мелітопольський державний педагогічний інститут (нині - університет).

З 2011 року – керівник Дніпропетровської обласної громадської організації “Ініціативний форум Придніпров’я”. Автор проекту “Благодійність та співчуття”, приуроченого до Міжнародного дня онкохворої дитини (www.dgerela.jimdo.com).

У конкурсі «Молода Муза – 2012» посіла I місце у номінації «Проза» (старша група). відзначена спеціальною відзнакою від ІА Gorod.dp.ua, як «Літературне відкриття року» (2012).

Сонячні пригоди

Дядечко та чарівна мітла

Жив-був Дядечко. Була в Дядечка мітла. Мітла не звичайна, а чарівна. Дядечко теж був незвичайний, бо жив у Небесній країні.

Працював Дядечко з вечора до ранку. До пробудження Сонця він чарівною мітлою розмітав ніч, прибирав небесну доріжку. Коли довго не було дощу, лоскотав Хмари, доки сльози у них від сміху не виступлять. Потім відпускав Хмари пастися над річкою чи озером. Якщо пустун-Вітерець розганяв Хмари, Дядечко брав чарівну мітлу і збирав їх до купи...

Ось така відповідальна робота була у Дядечка...

Одного разу Дядечко підмітав небесну доріжку, задумався, не помітив, як зачепив зірочку. Полетіла зірочка донизу. Забідкався Дядечко, розбудив Сонце.

– Дядечко, не переймайся, – заспокоїло його Сонце, – нехай ця зірка принесе людям щастя. Вони подивляться на небо, посміхнуться. А ти будь обережнішим... Піду посплю кілька годин. І ти відпочинь.

Поставив Дядечко чарівну мітлу, вибрав найм'якшу хмаринку, притулився до неї та й заснув...

Якщо ви бачите, як падає зірочка, то це Дядечко знову необережно підмітав небесну доріжку.

Чоловік у хутрянній шапці

Колись, мандруючи, я привезла додому м'яку іграшку – Чоловіка у хутрянній шапці, який вражав серйозним поглядом і довгою чорною бородою. Він самотньо стояв на полиці. Здавалося, йому хотілося поговорити, але не було з ким. Тому Чоловік у хутрянній шапці мав трохи нещасний вигляд.

Якось одного дня мені подарували лисеня. Я поставила його поруч із Чоловіком у хутрянній шапці й сказала:

– Це – Рудик. Сподіваюся, ви потоваришуєте. А ти, Рудик, слухайся Чоловіка у хутрянній шапці, він – мудрий.

Потім розстелила ліжко, але сон не йшов. Раптом почула:

– Дідусю, – це Рудик звернувся до Чоловіка у хутрянній шапці, – дідусю, чому ти насуплений?.. А чому ти тримаєш посох?.. Чому на тобі хутряна шапка та шуба, адже весна?

Чоловік у хутрянній шапці мовчав. Я боялася поворухнутися, чекала на продовження розмови.

Рудик знітився, почав вибачатися.

– Не вибачайся, малий. Все гаразд... Послухай, я розкажу тобі про високі гори, вкриті снігом; про квітучі долини та стрімкі гірські ріки, в яких навіть влітку холодна вода; про тендітну квітку едельвейс, яку можуть знайти лише найсміливіші; про відважних людей, які досягають піднебесся.

Рудик уважно слухав розповідь Чоловіка у хутрянній шапці й мовчав. Я зрозуміла: він не вірить жодному слову.

– Як може бути, що в долині метелики літають над квітами, а на вершинах лежить сніг?.. Чому він не розтає під сонцем?.. Чому в річках вода навіть влітку залишається крижаною?.. Навіщо маленькій квітці ховатися серед снігу?.. Чому люди прагнуть підкорювати вершини, адже це так ризиковано?..

Я вирішила втрутитися в розмову:

– Рудик, повір. Чоловік у хутрянній шапці нічого не вигадує. Він пастух. Я привезла його з Карпатських гір. Я теж бачила зелені килими долин та піднімалася на засипані снігом вершини. Переходила гірську річку і відчувала, як голочки холоду впивалися в мої босі ноги. І шукала едельвейс в піднебессі. Я знайома з людьми, яких кликали гори, і вони йшли на цей поклик... Обіцяю наступного разу взяти вас обох у неймовірну подорож...

Уві сні Рудик та Чоловіку у хутрянній шапці посміхався едельвейс.

Чому розмовляють гори?

...Колись давно-давно посперечалися Вітер, Сонце та Вода: хто з них найсильніший. Сонце сказало:

– Я найсильніше. Від моїх променів зароджується життя. Але, коли

гніваюся, можу спалити всю землю, до найменшої стеблини і найдрібнішої комахи. Мене найбільше поважають, отже я найсильніше.

– Ні-і-і, – подув заперечливо Вітер, – я найсильніший. Я можу бути грайливим, можу дмухати легко, навіть пір'їнка залишиться непорушною. Але, коли розлючений, владний розбурхати море, розтрошити та вирвати з корінням дерево. Коли я гніваюсь, мене всі бояться, отже я найсильніший.

– Кап-кап, – глузливо заперечила Вода і передражнила Вітер, – «можу вирвати з корінням дерево». Я теж можу завалити дерево, поступово підмиваючи його коріння. Навіть маленький струмочок здатний стати стрімким потоком. Я змиваю все, що перешкоджає моєму плину. Коли настає засуха, люди благально дивляться на небо, прохаючи хоч краплю води. Я найсильніша!

Задумалися Вітер, Сонце та Вода: як визначити, хто найдужчий? Врешті-решт Сонце запропонувало:

– Давайте перевіримо нашу силу на горі, що незворушно підпирає небо.

Довго лютували Вітер, Сонце та Вода. Вітер з усієї сили бив у кам'яні груди, наче хотів зрушити гору з місця. Сонце немилосердно розпікало її кам'яне чоло. Вода улесливо омивала вершину, знаходила найменші шпаринки, щоб дістатися до кам'яного серця...

Мовчала гора. Довго мовчала. «О-о-ох, не можу! Не витримаю». Зсунулося й поспалося вниз каміння. Утворилися печери в її боках...

А Вітер, Сонце та Вода досі сперечаються. Ніяк не зрозуміють, що разом вони розтривожили мовчазну гору.

Янгол на замерзлому склі

Андрійко стояв біля вікна. Хлопчик дивився, як на вулиці бавилися діти: ліпили снігову бабу, кидалися білими кульками і відчайдушно падали в снігові замети. До Андрійка тихо-тихо, уривками, долітав безтурботний сміх. Йому хотілося опинитися серед того кришталевого сміху, серед щасливого дитячого життя. Якби можна було протиснутися через

прозору скляну перепону, пташкою злетіти з другого поверху і привітати зиму. Андрійко мріяв: ось він падає в кучугуру, швидко-швидко розводить та зводить руки. Потім підводиться, а на снігу залишається зображення маленького янгола. Або снігова кулька потрапляє йому за комір, і холодні струмочки зміяками розтікаються по спині...

Нажаль, Андрійко заслабкий для прогулянок. Йому ледве вистачає сили дістатися від ліжка до вікна й назад. Якось медсестра хотіла пересунути ліжко, щоб він міг лежачи дивитися у вікно. Хлопчик відмовився: тоді зовсім перестане рухатися. Рухатися, не зважаючи на біль. Андрійко уявляв свою хворобу як ненажерливого дракона зі страшною пащею. Цей дракон поїдав живі клітинки, гладшав і зростав...

А сніг падав, наче на небі розірвали безліч подушок. Сніжинки кружляли у веселому хороводі. Декілька з них кинулися до вікна запросити Андрійка до кола. Але їх зустрів, обпікаючи боєм, недитчий погляд. Сніжинки сльозами розтеклися на склі. Їхні подруги з жахом розлетілися в різні боки, щоб не зустрічатися з таким безнадійним і гарячим поглядом.

І знову цей біль... Андрійка засудило... Скоріше б лягти... Тримаючись дрижачими руками за стіну, майже втрачаючи свідомість, він упав на ліжко. Зараз прийде медсестра, зробить укол, і йому стане легше...

А з вулиці лунали дитячі голоси. Хлопчик скрутився калачиком, налягнув ковдру на голову: «Вони там здорові, безжурні, а я...» Андрійко намагався заколисати біль, наспівуючи колискові, що давно-давно чув від мами. Маму Андрійко не пам'ятав, лише її пісні. Про батька хлопчик намагався не згадувати. Коли мами не стало, тато запив. Потім в квартирі з'явилася чужа тітка. Батько вимагав, щоб Андрійко називав її «мамою». І кожне Андрійкове «ні» синцями запікалося на його тілі. «Чоловіки не плачуть», – так вчив його батько. Андрійко ховав сльози глибоко всередині. Навіть коли боліло, прикладав руку до серця, заспокоюючи його, щоб шалений стукіт випадково не викликав роздратування у батька. Про те, що того позбавили батьківських прав, хлопчик дізнався вже у лікарні...

Боляче...

А діти сміялися...

Медична сестра знову з першого разу голкою не потрапила до його вени. «Рученьки які тоненькі», – забідкалася вона, а подумки додала: «Хоча б заплакав... Біднесенький... Мабуть, натерпівся в житті... Та хлоп'я ще...»

Андрійко нарешті заснув. Йому снилися величезні дракони, гігантські

сніговики, які наздоганяли дітей. Потім повернувся біль...

Андрійко не витримав і заплакав. Це безутішне ридання почула чергова медсестра Марина Василівна. Вона обережно зазирнула до палати, де лежав Андрійко. У місячному сяйві та мерехтінні ліхтарів його худе крихітне тіло ледве виднілося з-під ковдри. Марина Василівна підійшла до ліжка і поклатла руку на плече Андрійкові... У неї з чоловіком не було дітей. Вони вже багато років мріяли про сина...

Дотик теплої руки заспокоїв хлопчика. Він схопив руку, притулив до обличчя, і, не розплющуючи очей, прошепотів: «Мамо... Ти повернулася!» Потім з острахом, бо хтось сторонній прийшов до нього в палату і буде сварити за виявлену слабкість, різко підвівся на ліжку.

Слова, підготовлені Мариною Василівною заздалегідь, застигли, не народжуючись.

– Все гаразд, хлопчику! Сльози інколи допомагають, – нарешті промовила вона.

– Мені вже нічого не допоможе, – заридав Андрійко!

– Це тобі хтось сказав?

– Я знаю... Я нікому не потрібний!..

Його плечі безпорадно здригалися. Марина Василівна поспішила підбадьорити Андрійка:

– Ти не самотній. У кожної людини є власний Янгол-охоронець. І в тебе є.

Андрійко недовірливо запитав:

– Але чому він не захистив мене? Чому? Чому?

– Все, що з нами трапляється, – випробування. Ми маємо пройти через це. Потім ми стаємо сильнішими та мудрішими. Твій Янгол-охоронець завжди поруч із тобою. Ти раніше до нього не звертався за допомогою. Тому він далеко.

– Де він зараз?

– На небі...

«Як і моя мама, – подумав Андрійко, – то, може, вона і є моїм Янголом?»

– Підведи мене до вікна, – попросив він, – я хочу його знайти.

Вони дивилися на золотавий блиск зірок-світлячків.

– Твій Янгол живе на одній з цих зірок...

– Як я його знайду? Зірок безліч...

– Твоє серце підкаже.

Андрійко зосереджено роздивлявся нічне небо. Одна зірочка невеличка, але найяскравіша з усіх, привернула його увагу. Хлопчик відчув легкість, ніби за спиною виростило крила. Йому захотілося полетіти у таємничу далину.

– Он вона, – Андрійко простягнув руку, ніби торкаючись її.

У відповідь зірочка замерехтіла.

– Якщо тебе не стане, твій Янгол-охоронець залишиться самотнім. Ти ж не хочеш, щоб він сумував за тобою?

– Ні!

Одна неприємна думка обезкрилила хлопчика. Він здригнувся:

– А якщо він помре, то я знову залишуся один?

– Він завжди буде з тобою!

...Уві сні до Андрійка прийшов Янгол. Хлопчик міцно тримав легку сяючу руку і час від часу запитував:

– Ти не зникнеш? Ти залишишся зі мною? Ти бачив мою маму? Вона згадує про мене?

Янгол лише дарував Андрійкові сонячну посмішку.

Потім вони літали небесними просторами. Від зірки до зірки. І Всесвіт належав тільки їм...

Вранці Андрійко прокинувся переповнений щастям... А де ж Янгол? Невже це йому наснилося?.. Невже він зостався сам-на-сам зі страшною хворобою?..

Раптом хлопчик помітив на вікні дещо незвичайне. У феєричному візерункові, що залишив на шибці мороз, Андрійко впізнав зображення нічного гостя! Його Янгол поруч... Андрійко відчув, як дракон всередині нього зіщулювся. «А ти вже й не такий страшний. Я здолаю тебе! Мій Янгол тепер зі мною!»

Він притулювся до скла щокую, зігріваючи його своїм диханням...

Всю ніч Марині Василівні ввижався Андрійко. Після їхньої розмови вона довго вагалася та радилася з чоловіком. Вирішувати їй... Підсвідомо вона боялася лише одного – запізнитися. З її тремтлячих губ постійно зривався шепіт-молітва: «Боже, почуй мене! Я хочу знову побачити Андрійка! Благаю тебе, зроби диво. Він має жити!»

...Під час ранкового обходу Марини Василівна поспішала до Андрійка. Серце застигало від переживань, а коридори, немов безкінечні лабіринти, затримували її. Біля палати хлопчика, який став для неї рідним, Марина Василівна завмерла і перехристілася: «Господи, допоможи!.. Чому так важко і довго відчиняються двері?..»

Її зустрів хлопчик з прозорими дитячими очима. Заслабкий, але...

– До мене приходив Янгол, – сказав їй Андрійко. – Він тут, на вікні... Тільки нікому не кажи. Обіцяєш?

– Обіцяю.

Марина Василівна відчувала себе безмежно щасливою. Вона посміхалася та пригортала до себе Андрійка: «Дякую тобі, Боже, за мого хлопчика!»

...Вони спостерігали, як сонячні промені веселками розсипалися на склі. Одна на двох таємнича – Янгол на замерзломому склі – зблизила їх, майже незнайомих. І Марина Василівна зрозуміла: цей хлопчик змінить її життя, а вона його.

«БОРИСТЕН» — літературно-мистецький, публіцистичний та науково-популярний щомісячник

Шеф-редактор Фідель СУХОНИС

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ІВАНЕНКО Валентин Васильович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, проректор, доктор історичних наук, професор.

СВІТЛЕНКО Сергій Іванович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан історичного факультету, доктор історичних наук, професор.

ШВИДЬКО Ганна Кирилівна — Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.

УДОД Олександр Андрійович — Інститут інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки України (м. Київ), директор, доктор історичних наук, професор.

ВАСИЛЕНКО Віталій Олександрович — Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.

ПОПОВСЬКИЙ Анатолій Михайлович — Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, професор кафедри мовної підготовки, доктор філологічних наук, професор.

ДЕМЧЕНКО Володимир Дмитрович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан факультету систем та засобів масової комунікації, доктор філологічних наук, професор.

ЗАВЕРТАЛЮК Нінель Іванівна — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.

ШЕПЕЛЄВ Максиміліан Альбертович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, завідувач кафедри міжнародних відносин, доктор політичних наук, доцент.

ТОКОВЕНКО Олександр Сергійович — Дніпропетровський національний університет, декан соціально-гуманітарного факультету, доктор філософських наук, професор, голова спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.

ГНАТЕНКО Петро Іванович — Дніпропетровський національний університет, завідувач кафедри філософії, доктор філософських наук, професор, член спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.

ТЕРЕЩЕНКО Алла Костянтинівна — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

СТЕПОВИК Дмитро Власович — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

ГРИЦА Софія Йосипівна — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

НАЙДЕН Олександр Семенович — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор культурології, професор.

КИТОВА Світлана Андріївна — Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, професор кафедри української літератури, доктор культурології, професор.

ШЕЙКО Василь Миколайович — Харківський державний університет культури, ректор, доктор історичних наук (культурологія), професор.

КУЦ Ірина — коректор.

Представництва редакції:

у Києві: Володимир Барна, вул. Банкова, 2, 01024, м. Київ, тел. 066-6243231
у США: Bahriany Foundation, INC. 811S Roosevelt Ave., Arlington Hts, IL. 60005—2749 USA;

з релігійних справ у США та Канаді: Mr. V. Babanskyj, 74 Oakridge, Watchung, N.J. 07069, USA;

в Канаді: Mr. N. Vorotilenko, 9424 173 Str., Edmonton, AB., T5T 3K8, Canada;

у Румунії: Ritco Virgil STR. 1 Decembrie 7. Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;

у Бразилії: Wira SELANSKI, Rua General Glicério, 400 apt. 701, 22245—120 Rio de Janeiro, RJ Brasil, Telefax: (00—55—21) 2557—5517;

у Австралії: Mr. Fedir Habelko 5. Reserve C. T., Glenroy VIC. Australia — 3046 T.& Fax: 03.93061997;

у Ізраїлі: Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18/I, Lod, Israel;

у Польщі: Jurii Nawryluk, skr. poczt. 55, 17—100 Bielski Podlaski, Polska;

Кольпортер на США та Мексику: Parion Chejlyk 45 Mountain Ave. Warren, N. J. 07059.

Редакція не відповідає за думки і факти, викладені авторами на сторінках щомісячника. Листується з читачами лише через журнал. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторам.

Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали без згоди авторів.

Адреса: журнал «Бористен», вул. Телевізійна, 3, 49010, Дніпропетровськ—10, Україна

Телефони: 050-340-28-27, (056) 713-52-58.

E-mail: fidelisukhonis@gmail.com

Наша веб-сторінка: www.borysten.com.ua

Серія KB, реєстр, номер 16084-4556 PR Рік видання двадцять другий.

ЗАСНОВНИКИ: Дніпропетровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу „Бористен“», Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара. **ВИДАВЦІ:** Дніпропетровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу „Бористен“», національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара.

Постановою президії ВАК України від 9-го квітня 2008 року за номером № 1—05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з історії філології політичних наук, мистецтвознавства та культурології.

Номер рекомендовано до друку вченою радою НГУ України.

Підписано до друку 28.02.13 р. Формат 60/84/8, друк офсетний. Умов. друк. арк. 2,79

Зам. №423. Тир. 1500.

Друк: ТОВ «Перша міська друкарня». Адреса: вул. Степового фронту, 11-а, м. Павлоград Дніпропетровської обл., Україна, 51400.

УКРАЇНО, ти моя молитва...

Василь Симоненко

З
Б
І
Р
Н
И
К

Микола ВЕРЕЩАКА

МОЯ УКРАЇНА

На світі багато чудових країн,
Мені наймиліша, найкраща країна,
Яка піднялася, мов Фенікс, з руїн,
Безсмертна моя Україна.

Ти з давніх віків непокірна була
І волю свою боронила невпинно.
Нарешті збулося - її здобула
Звитяжна моя Україна.

На землях твоїх неозорих степів
Живе працююча і чесна родина,
Хвилюється колосом стиглих хлібів
Моя золота Україна.

В садах і дібровах в вечірні часи
Чарує нас пісня дзвінка солов'їна
І чути співочі дівчат голоси, -
Пісенна моя Україна.

Тепер ще не легко живеться тобі,
Є в тому, мабуть, особлива причина.
Та все подолає в тяжкій боротьбі
Незламна моя Україна.

Квітує, мов калина, над плесами вод,
Будь в дружбі і праці міцна та єдина.
Хай буде щасливим твій вільний народ,
Прекрасна моя Україно!

Віктор САМІЙЛЕНКО

НАША СЛАВНА УКРАЇНА

Наша славна Україна,
Наше щастя і наш рай,
Чи на світі є країна
Ще миліша за наш край?

І в щасливі й злі години
Ми для неї живемо.
На Вкраїні й для України
Будем жити й попремо.

КРАЩІ СТРАВИ УКРАЇНСЬКОЇ КУХНІ

Перлова каша зі свининою в гірчиці

Перлова крупа - 2 стак.
Сіль - 1 ч. л.
Вода кип'ячена - 3,5 стак.
Масло вершкове - 100 гр
Свинина в гірчиці:
Свинина - 1 кг
Гірчичний порошок - 3 ст. л.
Морква - 1 шт.
Цибуля ріпчаста - 2 шт.
Борошно пшеничне - 3 ст. л.
Сіль, перець, зелень,
лаврушка - за смаком
Вода кип'ячена - 2,5 стак.

Наливаємо в каструлю довільну кількість води, доводимо до кипіння. У киплячу воду всипаємо суху крупу. Нехай покипить 5 хвилин. Після цього крупу відкидаємо на сито і даємо стекти воді. У каструлю знову вливаємо воду, але вже 3,5 ст, додаємо масло і сіль, розмішуємо, доводимо до кипіння. Кладемо підготовлену крупу. Варимо до тих пір, поки крупа не вбере всю рідину. На це витрачається 30 хвилин. Далі каструлю з кашею ставимо в духовку (теплу!) на дуже маленький вогонь упрівати. Нехай вона там постоїть хоча б 1,5 години. Через 40 хвилин дістати, перемишати і поставити назад до готовності. Ось вона - розсипчаста, масляна! Поки готується каша в духовці, займемося свининою. М'ясо промити, обрізати зайвий жирок (кому не подобається) і обсушити. Нарізати середніми шматочками, обсипати гірчицею і гарненько обвалити в ній. Розігріти в жаровні пару столових ложок рослинного масла і викласти м'ясо, обсмажувати майже до готовності на середньому вогні. У цей час натерти моркву, нарізати цибулю і обсмажити. До напівготового м'яса додати овочі, спеції, сіль, залити водою і тушкувати ще хвилин 25. Розвести обсмажене борошно в 150 мл води. Додати до м'яса зелень, воду з борошном, лаврушку, тримати на вогні до загусання, приблизно 5-7 хвилин, помішуючи. З готового м'яса виїняти лавр. М'ясо виїшло м'яким, ароматним з гірчиною ноткою. А там і каша приспіла. Накриваємо на стіл!

РЕКЛАМА

ШВИДКО

ЗРУЧНО

ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію MICT з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
В Україну: 30-40 днів
В Москву: 30-40 днів
В Ст. Петербург: 35-45 днів
Решта регіонів на www.meest.us

ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
В Україну: 3-5 робочих днів
В Москву: 5-7 робочих днів

ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

Marketing and design by imaginesudio.com